

FÉLÉVES JELENTÉS

2023

FÉLÉVES JELENTÉS

BESZÁMOLÓ AZ MNB 2023. ELSŐ FÉLÉVI
TEVÉKENYSÉGÉRŐL

2023

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1013 Budapest, Krisztina körút 55.

www.mnb.hu

ISSN 2939-7731 (on-line)

Tartalom

A) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2023. I. félévi üzleti jelentése 5

1. Elnöki összefoglaló 7

2. Beszámoló az MNB 2023. I. félévi tevékenységéről 12

2.1. Monetáris politika 12

2.2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása 20

2.3. Felügyeleti tevékenység és fogyasztóvédelem 25

2.4. Szanálás 32

2.5. Fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek 34

2.6. Nemzetközi tartalékok kezelése 36

2.7. Kézpénzlogisztikai tevékenység 38

2.8. Statisztikai szolgálat 46

2.9. Az MNB társadalmi felelősségvállalási tevékenysége 48

2.10. Az MNB eredményének alakulása 50

2.11. Az MNB gazdálkodása 52

3. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata 55

B) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2023. I. félévi beszámolója 57

1. A Magyar Nemzeti bank mérlege 59

2. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása 60

3. Kiegészítő melléklet 61

3.1. Az MNB számviteli politikája 61

3.2. A makrogazdasági folyamatok hatása az MNB 2023. I. félévi mérlegére és eredményére 65

3.3. A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések 66

3.4. A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések 66

3.5. A központi költségvetés forint- és devizakötelezettségei 67

3.6. A központi költségvetéssel szembeni nettó pozíció alakulása 68

3.7. A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések és -kötelezettségek 68

3.8. A hitelintézetekkel szembeni nettó pozíció alakulása	69
3.9. A jegybanki arany- és devizatartalék	70
3.10. Egyéb forint- és devizakövetelések	70
3.11. Egyéb forint- és devizakötelezettségek	71
3.12. Befektetett eszközök	73
3.13. Céltartalék és értékvesztés	79
3.14. Aktív és passzív időbeli elhatárolások	80
3.15. Saját tőke alakulása	80
3.16. A kiegyenlítési tartalékok alakulása	81
3.17. Az MNB mérleg alatti kötelezettségei és jelentős egyéb mérleg alatti tételei	81
3.18. Nettó kamateredmény és a pénzügyi műveletek realizált eredménye	84
3.19. A devizaállományok átértékeléséből származó eredmény összetevői	87
3.20. Bankjegy- és érmegyártás költsége	87
3.21. Egyéb eredmény	88
3.22. A jutaléktól eltérő egyéb eredmény részletezése	88
3.23. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	89
3.24. A banküzemi eredmény alakulása	90
3.25. A létszám és bérköltség adatainak változása, valamint a vezető tisztségviselők javadalmazása	92

A) rész

A Magyar Nemzeti Bank

2023. I. félévi üzleti jelentése

1. Elnöki összefoglaló

A Magyar Nemzeti Bank az inflációs várakozások horgonyzása és az inflációs cél fenntartható módon történő elérése érdekében változatlanul tartotta az alapkamatot a félév során. A hazai pénzügyi piacok stabilitása, illetve hazánk kockázati megítélése az MNB 2022. őszi intézkedései óta tartósan javult. A forint árfolyama jelentősen erősödött az időszak során, miközben a hosszú állampapírhozamok mérséklődtek. A hazai kockázati megítélés tartós javulására tekintettel a Tanács megkezdte a 2022. október közepén kialakított kamatkondíciók óvatos és fokozatos normalizációját. Az alapkamat változatlansága mellett a kamatfolyosó felső szélét jelentő O/N fedezett hitelkamat a félév végére 25 százalékról 18,5 százalékra, az egynapos betéti gyorstender kamata 18 százalékról 16 százalékra, az egynapos devizacsere-ügyletek kamata pedig 17 százalékról 15 százalékra mérséklődött. A félév során átalakított tartalékrendszer, valamint a jegybank korábban bevezetett eszközei támogatták a pénzügyi piacok stabilitását és erősítették a monetáris transzmissziót.

Az infláció januárban 25,7 százalékon tetőzött, majd ezt követően folyamatosan mérséklődött az éves árindex és júniusban 20,1 százalékkal emelkedtek a fogyasztói árak az előző év azonos időszakához viszonyítva. A maginfláció márciusban tetőzött, ami leginkább a piaci szolgáltatások magas év eleji átárzására volt visszavezethető.

2023 első félévében a globális növekedési és inflációs kilátások alakulásában jelentős szerepet játszott a folytatódó orosz-ukrán háború és az arra reagáló szankciós politikák. A nemzetközi befektetői hangulat először romlott az egyes fejlett piaci bankok stabilitásával kapcsolatos félelem felerősödése miatt, majd – a turbulenciák mérséklődésével párhuzamosan – javult. A globálisan meghatározó jegybankok folytatták a monetáris kondícióik szigorítását, azonban a félév végére megerősödtek azok a piaci várakozások, hogy a jegybankok a kamatemelési ciklusaik végéhez közelednek.

2023 első félévében a kamatfolyosó felső szélének többszöri csökkentésével – és a használt fő sterilizációs eszközök, az egynapos betéti gyorstender, a diszkontkötvény és az FX-swap tenderek kamatának ezzel összhangban lévő mérséklésével – az MNB megkezdte a kamatkondíciók fokozatos és óvatos normalizációját.

Az időszak utolsó, június 20-i ülésén a Monetáris Tanács 100 bázisponttal csökkentette az egynapos fedezett hitel kamatát, így a 13 százalékos, egész időszakban változatlan alapkamat mellett a félév végén az egynapos betéti kamat 12,5, míg az egynapos hitelkamat 18,5 százalékon zárt.

A bankrendszeri likviditás a vizsgált időszakban lassan, trendszerűen nőtt: a januári átlagosan mintegy 11 660 milliárd forintról júniusra 13 000 milliárd forintot kissé meghaladó szintre emelkedett. A negyedévek végén – márciusban és júniusban – az MNB tenderei érdemben csökkentették átmenetileg a bankrendszeri többletlikviditást. Az autonóm folyamatokat tekintve megállapítható, hogy az MNB kamatfizetése mellett a Kincstári Egységes Számla likviditási hatása, illetve a készpénzállomány csökkenése is bővítette a bankközi likviditást az MNB negyedévek végi műveleteinek átmeneti szűkítő hatása mellett.

A kötelező tartalékrendszert tekintve mind a tartalékráta mértéke, mind a kamatozás módosításra került. A Monetáris Tanács április 1-jétől a minimálisan tartandó kötelező tartalékot 10 százalékra emelte. A tartalékalap 25 százalékára az MNB nem fizet kamatot, míg a fennmaradó részre az alapkamatot téríti. Július 1-jétől a teljesítésbe – a kötelezettség legfeljebb 15 százalékáig – beleszámít az MNB-nél elhelyezett, legalább 14 napos eredeti futamidejű betét is. Az MNB – megfelelő felkészülési idő után – át fog térni a tartalékszámításnál a hónap végi záróérték helyett a tartalékperiódusra eső átlagos állományok figyelembevételére.

Az MNB – a korábbi negyedévekhez hasonlóan – az első és a második negyedév végén eurolikviditást nyújtó FX-swaptenderek alkalmazásával csökkentette a hazai swappiaci hozamok negyedév végi volatilitását, valamint diszkontkötvény aukciókkal támogatta a swappiaci alkalmazkodást és segítette a fölös bankrendszeri likviditás elhelyezését. Az MNB devizaswap-tenderein március végén 3,3 milliárd eurót, június végén pedig mintegy 6,5 milliárd eurót bocsátott

a bankrendszer rendelkezésére. A diszkontkötvény-aukciókon az elfogadott ajánlatok összege a két negyedév végén egyaránt nagyságrendileg 1 800 milliárd forint névértéket tett ki.

A hitelintézetek háztartási hitelállománya 2023 első félévében 65 milliárd forinttal bővült, aminek következtében az éves hiteldinamika 3,1 százalékra lassult 2023. június végén. A hitelkibocsátás éves növekedési ütemének csökkenésében főként a magas infláció és a miatta szigorodó kamatkörnyezet, valamint a bizonytalan gazdasági kilátások játszottak döntő szerepet. A hitelpiac lassulásával párhuzamosan a lakáspiaci aktivitás is érdemben mérséklődött. Ugyanakkor a vállalati hitelállomány éves növekedési üteme 11 százalékot ért el 2023. június végén. Az állomány bővülésének fenntartásához a támogatott hitel- és garanciaprogramok, illetve egyedi nagyügyletek érdemben hozzájárultak. A makrogazdasági környezet alakulását lekövetve, 2023 első felében jelentős bizonytalanság jellemezte a kereskedelmiingatlan-piacot, 2023. június végére 1,6 százalékpontos emelkedés után 12,6 százalékra nőtt a kihasználatlansági ráta a budapesti irodapiacon, az ipari-logisztikai piacon pedig 8,6 százalékra emelkedett a 2022. év végi 3,9 százalékról.

2023 első félévében az MNB makroprudenciális tevékenységének fókuszában a magas infláció és az emiatt szigorodó kamatkörnyezet pénzügyi rendszerkockázatokra gyakorolt hatásainak nyomon követése és potenciális negatív hatásainak mérséklése állt. A hitelpiaci lassulás és a lakáspiaci túlértékeltséghez kapcsolódó kockázatok enyhülése kapcsán az MNB a bankok hazai kitétségeire vonatkozó anticiklikus tőkepufferráta 0 százalékról 0,5 százalékra emelésének egy éves, 2024. július 1-jére történő halasztásáról döntött. Ezzel egyidőben a kereskedelmiingatlan-piaci hitelezéshez kapcsolódó speciális kockázatok felépülésének megelőzése és a banki sokkellenálló-képesség további növelése érdekében az MNB bejelentette a 2020. óta felfüggesztett rendszerkockázati tőkepuffer felülvizsgált feltételek szerinti újraaktiválását is 2024. július 1-jétől. Emellett az adósságfék-keretrendszer hatékonyságának megőrzése érdekében a magas inflációra és a nominális béremelkedésre tekintettel 2023. július 1-jétől sor került a magasabb eladósodottságot megengedő jövedelemarányos törlesztőrészlet-küszöb, és a rendelet alkalmazása alóli kivételekre vonatkozó korlát emelésére is.

Az MNB a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemmel közösen részt vett a BIS Innovation Hub londoni központja és a Bank of England szervezésében megrendezett Project Rosalind nemzetközi innovációs versenyen, ahol bejutott a legjobb 12 csapat közé. A jegybank megújította a 8-14 éves diákoknak és szüleiknek készült Digitális Diákszéf mobilapplikációját. Az MNB által üzemeltetett, kereskedelmi banki partnereket is bevonó Diákszéf mobilapplikáció megújult verziója már valódi pénz kezelésére is alkalmas, így a Diákszéf kezdeményezés lett az első, a lakossági ügyfelek számára is elérhető digitális jegybankpénz pilot projekt az Európai Unióban.

A hazai bankrendszer és a nem banki intézményi befektetők a közelmúlt bankválságai, az inflációs kockázatok és az elhúzódó orosz-ukrán háború okozta bizonytalanság közepette is stabilak. A bankok hitelezési kapacitásai megfelelők, tőke- és likviditási helyzetük is erős. A nem teljesítő hitelek aránya alacsony, a bankok az értékvesztésképzésen keresztül előretekintve is felkészültek a nem teljesítések esetleges növekedésére. Az MNB intenzív monitoringtevékenységet és szükség esetén felügyeleti párbeszédet folytat az egyes intézményekkel annak érdekében, hogy a magyar bankrendszer biztonságos működését fenntartsa. A nemzetközi együttműködés keretében egységes megközelítés mentén folyik a nemzetközi bankcsoportok felügyelése, ugyancsak hangsúlyt helyezve a bankcsoportok egészét, vagy egyes tagjait esetlegesen érintő piaci, illetve szabályozói hatásokra.

Az MNB kiemelt figyelemmel kísérte az MKB Bank Nyrt. és a Takarékbank Zrt. egyesülésének folyamatát, az MBH Bank Nyrt. létrejöttét. A fúzió előkészítése tervezetten zajlott, megtörténtével az ügyfelek az ország létrejövő második legnagyobb bankjának hálózatát, szolgáltatásait érhetik el. A folyamat során a jegybank számára kiemelt fontosságú volt az ügyfélérdekek védelme és a pénzügyi stabilitás. Az egyesülő banktól az MNB ezt kéri számon.

2023. június végével a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitelek (MFL) teljes folyósított állománya átlépte a 2 807 milliárd forintot, a szerződészsám pedig meghaladta a 198 ezer darabot, míg a Minősített Fogyasztóbarát Személyi Hitelből (MSZH) összesen 266 milliárd forintot folyósítottak a hitelintézetek, a szerződészsám pedig megközelítette a 70 ezer darabot.

A K&H Biztosító Zrt. 2023. május 30-i csatlakozásával 14 lakásbiztosítóból már 12 kínál Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítási (MFO) terméket, amely biztosítók összesített lakásbiztosítási piaci részesedése díjbevétel alapon számítva 95 százalékos. További biztosítók csatlakozása is várható. Június 30-ig az ügyfelek 37 ezer MFO szerződést kötöttek, amelyek 1 763 milliárd forintnyi vagyont védenek. A június havi új MFO szerződések átlagdíja 48,6 ezer forint, míg a hagyományos

lakásbiztosítási termékeké 50,7 ezer forint. Amellett, hogy az MFO termékek kedvezőbb díjúak, szolgáltatási szintjük is magasabb az átlagnál, közel másfélszerese az átlagos lakásbiztosítások szolgáltatási szintjének (56 százalék/40 százalék).

Június végével a vállalati zöld tőkekövetelmény-kedvezményt immár 542 milliárd forint kihelyezésre igényelték a hitelintézetek, míg a lakáscélú zöld tőkekövetelmény-kedvezményt 111,5 milliárd forint értékű kitettségre vették igénybe. Az utóbbi évek során számos tapasztalat halmozódott fel és több pozitív projekt született a programok hatására.

Idén áprilisban az MNB harmadik alkalommal publikálta Zöld pénzügyi jelentését, amelyben ismét a környezeti fenntarthatóság mérlegére tette a pénzügyi rendszert. A Zöld pénzügyi jelentés megjelenésével egyidőben indult el a Zöld Pénzügyi Termékkereső is, mellyel az MNB szeretné elősegíteni a zöld pénzügyi termékek elérhetőségét és támogatni a lakosság pénzügyi és fenntarthatósági edukációját. A termékkereső olyan online platform, amely a hazai zöld pénzügyi termékek, továbbá a hozzájuk kötődő leglényegesebb fenntarthatósági információk bemutatására, illetve összehasonlítására szolgál.

A szanalási feladatkörében eljáró MNB szanalási tervezési tevékenysége fókuszában a szanalási tervek felülvizsgálata, a szanalhatóság értékelésére irányuló eljárások lefolytatása, a szavatolótőkére és a leírható, illetve átalakítható kötelezettségekre vonatkozó minimumkövetelmény (MREL-követelmény) felülvizsgálata állt, továbbá helyt adott általános előzetes engedély iránti kérelemnek az MREL-követelmény felé elszámolható egyes kötelezettségek lejárat előtti visszahívása, visszaváltása, visszafizetése vagy visszavásárlása tekintetében.

Az MNB kidolgozta részletes elvárásait az intézmények vezetői információs rendszereivel kapcsolatban az esetleges szanalási eljárásokban szükségessé váló intézményi adatszolgáltatások rövid időn belül történő biztosítása érdekében, amelyekről piaci konzultáció keretében tájékoztatta az érintett intézményi kör képviselőit. Az elvárások véglegesítése, továbbá az intézmények által az elvárásoknak történő megfelelés tárgyában elvégzett önértékelések eredményeinek feldolgozása a második félévben fog befejeződni.

Az MNB a Szanalási Alap tagintézményei számára kiszámította a 2023. évi rendszeres éves díjakat, részt vett a Szanalási Alap és az Országos Betétbiztosítási Alap igazgatótanácsának munkájában, valamint eleget tett az MSZVK Zrt., mint szanalási vagyonkezelő tulajdonosi jogainak gyakorlásából eredő feladatainak.

Az MNB részletes álláspontot fogalmazott meg az EU hatáskörrel rendelkező munkacsoportjaiban részt vevő magyar hatóságok felhívására az Európai Bizottságnak a helyreállítási és szanalási irányelv (BRRD) felülvizsgálatára is irányuló, 2023 áprilisában közzétett jogalkotási javaslatáról (Crisis Management and Deposit Insurance framework), jelezve, hogy bár az érintett rendelkezések felülvizsgálatának döntő részét az MNB is indokoltnak tartja, a módosítási javaslatok további átgondolását igényelnek.

Az MNB szakértői közreműködtek az Európai Bankhatóság (EBA), az Európai Értékpapírpiaci Hatóság (ESMA) munkacsoportjainak, valamint az uniós jogalkotási szerveknek a biztosítók szanalási keretrendszerének kiépítését célzó munkájában. Mindezek mellett az elmúlt évben kialakításra került, a szanalási hatóságok szanalási tervezési és végrehajtási tevékenységének konvergenciáját célzó program (EREP - European Resolution Examination Programme) keretében az MNB az EBA rendelkezésére bocsátotta a program megvalósíthatóságához szükséges nem intézményspecifikus információkat a szanalási hatósági gyakorlatáról.

Az MNB részt vett számos pénzforgalmat érintő európai jogszabályjavaslat (pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló rendeletjavaslat – PSR –, Open Finance és PSD3) véleményezésében és a MiCA rendelethez kapcsolódóan több munkacsoportban is.

Az MNB elkészítette a GIRO Zrt. által üzemeltetett Bankközi Klíring Rendszer átfogó felvigyázói értékelését. Az átfogó értékelés a pénzügyi infrastruktúrákkal szemben támasztott nemzetközi gyakorlatnak megfelelően történt. Összességében a BKR működése és szolgáltatásai nagyon biztonságosak, azok megbízhatóan és hatékonyan működnek.

2023 első félévében pénzforgalmi ellenőrzés tárgykörben két új hatósági eljárást indított a jegybank. A két vizsgálat során az előírt beszámolás határidejének hosszabbítására került sor. Ezen túlmenően hitelintézetektől és egyéb gazdasági

társaságoktól, valamint természetes személyektől érkezett megkeresések alapján közvetlenül 8 pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást, illetve szakmai véleményt adott ki. Az MNB négy bank esetében vizsgálta a PSD2 szerinti nyílt bankolás működését lehetővé tevő célra rendelt interfészek (API-k) funkcionalitását, melyek közül három esetben határozat került kiadásra

Az MNB májusban publikálta Pénzforgalom 2030 címen az új elektronikus pénzforgalmi stratégiáját, amivel a hazai elektronikus pénzforgalom elmúlt évtizedben bekövetkezett fejlődésére és megváltozott hazai és nemzetközi környezetére reagált. Az új stratégiában az MNB azonosította azokat a területeket, amelyeken további beavatkozásra van szükség a pénzforgalom fejlődése érdekében, és mérhető célokat határozott meg annak érdekében, hogy a fejlődés nyomon követhető legyen. Az MNB ezen túlmenően publikálta éves Fizetési rendszer jelentését, melyben részletes képet adott az elmúlt év legmeghatározóbb hazai és nemzetközi pénzforgalmi trendjeiről.

Az MNB számos témában konzultált a piaci szereplőkkel az Azonnali Fizetési Rendszer és a hazai pénzügyi infrastruktúrák fejlesztéseivel kapcsolatban, valamint publikálta az Azonnali Fizetési Rendszer Arculati kézikönyvét. Ezen túlmenően a GIRO Zrt-vel folytatta rendszeres egyeztetéseit a Központi Visszaélésszűrő Rendszer kialakítására vonatkozóan.

2023 első félévének végén az MNB nemzetközi tartalékainak nagysága 39,9 milliárd euro volt, ami 1,2 milliárd euro növekedést jelent a 2022. év végi 38,7 milliárd eurós értékhez képest. A félév folyamán a devizatartalék szintjének növekedése a devizaadósságkezelési célú mozgásokhoz, valamint az Európai Bizottságtól beáramló uniós támogatásokhoz kötődött, amelyet részben kompenzáltak a MÁK devizakiadásai, az energiainport fedezési igényhez kapcsolódó euroeladási eszköz használata és a kereskedelmi bankok által lekötött betétállományban bekövetkezett változás. A negyedévek végén meghirdetett eurolikviditást nyújtó swaptenderek finanszírozásához az MNB igénybe vette a nemzetközi szervezetekkel kötött keretszerződéseit.

2023 első félévé során a forgalomban lévő készpénzállomány 4%-kal, nominálértéken 327,1 milliárd forinttal csökkent az előző év azonos időszakához képest, elérve a 7 900¹ milliárd forintot. Az állomány 2023 folyamán megfigyelt csökkenése részben a 2022. márciusban jelentkezett keresleti sokk generálta bázishatásnak, részben a makrogazdasági körülmények kedvezőtlen alakulásának köszönhető.

2023 első félévének végén a forgalomban lévő bankjegyek értéke 7 794,3 milliárd forint, mennyisége 646,9 millió darab volt. Ez értékben 4,1 százalékos, mennyiségét tekintve pedig 2,6 százalékos csökkenést jelent az előző év azonos időszakához képest. A forgalomban levő érmék állománya 2022 azonos időszakához képest enyhe növekedést mutatott.

2023 első negyedéves vonatkozási időszaktól kezdődően a HITREG-ben részletesebb adatok állnak az elemzői és a felügyeleti területek rendelkezésére többek között a cash-pool konstrukciókról, valamint a zöld hitelezésről. 2023. negyedik negyedévtől a pénzügyi vállalkozások, 2023 decemberétől a hitelintézetek által a HITREG-ben jelentett instrumentumok köre kibővül az ún. kényszerhitelekkel, lehetővé téve egyes aggregált statisztikák kiváltását. A mérlegen kívüli kötelezettségvállalások HITREG-be építésével egy jelenleg határozattal elrendelt rendkívüli adatszolgáltatás kiváltására nyílik lehetőség. Az adatgyűjtés-kiváltások érdekében 2023. első félévben további módszertani finomhangolások és adatminőségi ellenőrzések történtek. Folyamatban van a HITREG komplex minőségellenőrzési keretrendszerének módszertani és technikai megújítása, az ellenőrzési folyamatok fejlesztése, ennek keretében számos új minőségbiztosítást célzó riport készült, valamint a rendszeres publikációkhoz szükséges minőségellenőrzési folyamat is automatizálásra került.

2023 első félévében publikálásra, valamint több belső és külső fórumon is bemutatásra került a 2022 során kifejlesztett, gépi tanuláson alapuló, keresztmetszeti minőségellenőrző eljárás.

Az MNB az Alapokmányában megfogalmazott alapértékekkel és jövőképpel összhangban meghirdetett Társadalmi Felelősségvállalási Stratégia alapján küldetésének tekinti, hogy alapvető feladatai ellátásának veszélyeztetése nélkül a közjót szolgálja és lehetőségeihez mérten értékteremtő osztársadalmi célok megvalósításához járuljon hozzá. A stratégia fő elemei: a pénzügyi kultúra erősítése, az oktatás (elsősorban a felsőoktatás), a közigazdászképzés és

¹ Ebben az értékben nem szerepel a bevont, de még visszaváltható bankjegyek értéke, ami az MNB mérlegében kimutatott készpénzállománynak része. A mérlegben szereplő készpénzállomány 8000,9 milliárd forintot ért el, az előző év azonos időszakához képest 334,4 milliárd forinttal és 4%-kal csökkent.

pénzügyi oktatás rendszerének megújítása és fejlesztése, a tudományos tevékenység támogatása, valamint a karitatív célú kezdeményezésekhez való hozzájárulás. A jegybank e téren kifejtett 2023. I. félévi eredményei aktívan segítették a kitűzött célok megvalósítását.

2023 első félévben az MNB eredménye 999,3 milliárd forint veszteség volt. A kibővült mérlegben az infláció megfékezése érdekében megemelt, de 2023. május vége óta csökkenő kamatszint mellett a bankrendszer többletlikviditásának lekötése jelentős mértékű nettó jegybanki kamatráfordítással járt. Az eredményt döntően ez a kamatvesztés határozta meg.

A működési költségek 2023 első félévi tényleges összege 39 470 millió forint, mely az ütemezett tervtől 5,5 százalékkal marad el, a 2022 első félévében felmerült kiadásoknál pedig 17,0 százalékkal magasabb.

Az előző év hasonló időszakához viszonyított költségnövekedés döntően a személyi jellegű ráfordításoknál, továbbá a banküzemi általános (leginkább az ingatlanokkal kapcsolatos üzemeltetési és az informatikai) költségeknél jelentkezett.

A beruházások 2023. évi jóváhagyott terve a normál üzletmenethez kapcsolódóan 10 441 millió forint. 2023 első félévében a beruházások kapcsán 3 135 millió forint kifizetés történt. A 2023 első félévi beruházások jelentős része informatikai hardver- és szoftvertermékek beszerzéséhez, illetve különböző informatikai projektekhez kötődött.

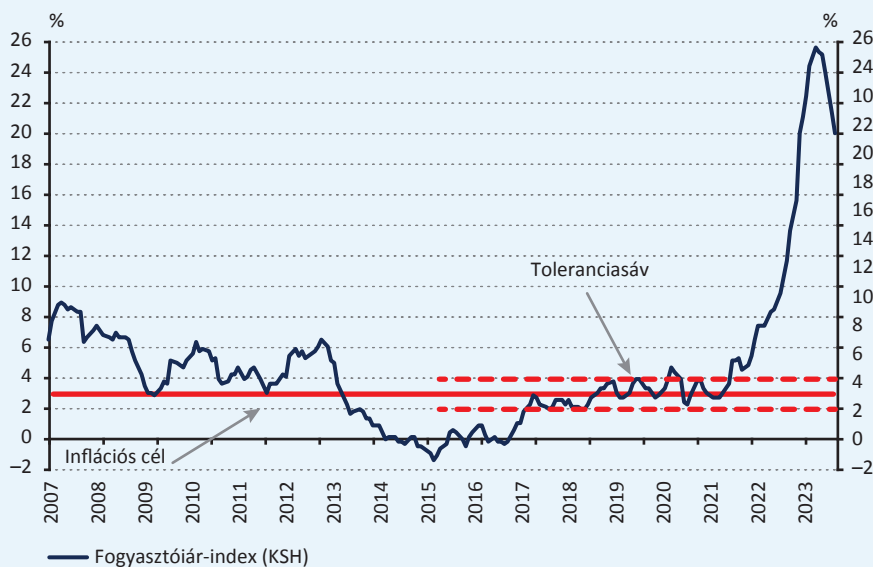
2. Beszámoló az MNB 2023. I. félévi tevékenységéről

2.1. MONETÁRIS POLITIKA

Inflációs folyamatok 2023 első félévében

2023 első félévében a fogyasztói árak átlagosan 23,6 százalékkal emelkedtek az előző év azonos időszakához viszonyítva. Az infláció mértéke a januári tetőzést követően hónapról hónapra mérséklődött és júniusra 20,1 százalékra csökkent. 2023 folyamán a szigorú monetáris kondíciók egyre szélesebb körben fejtik ki dezinflációs hatásukat, az infláció érdemi lassulását okozva. Emellett az energia- és a nyersanyagárak, valamint a szállítási költségek 2023 első félévében a háború kitörése előtti szinteken alakultak, az értékláncokban lévő feszültségek oldódtak, és a globális konjunktúra lassulása is tovább fékezte a külső inflációt. Az élelmiszer-infláció folytatódó mérséklődését a tavaly május óta folyamatosan csökkenő globális élelmiszer-alapanyagárak támogatják.

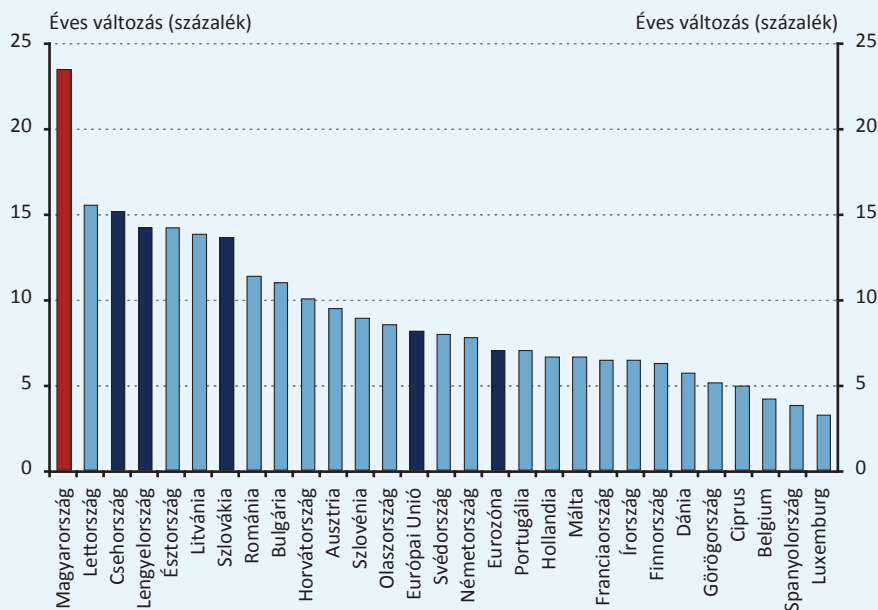
1. ábra
Az inflációs cél és az infláció alakulása a folytonos cél kijelölése óta

Forrás: KSH, MNB

Az infláció mérséklődése globális jelenség, Európa valamennyi országában az infláció csökkenését figyelhettük meg összességében 2023 első félévében. Az Európai Unióban 2023. októberben 11,5 százalékon tetőzött az infláció és 2023. júniusra átlagosan 6,4 százalékra csökkent az áremelkedés üteme. Az infláció elmúlt időszaki csökkenése elsősorban az üzemanyag és energia, valamint az élelmiszerek árindexének mérséklődésére vezethető vissza. 2023 első felében a hazai infláció volt a legmagasabb Európában. Ez azonban teljes egészében a 2022. évi áthúzódó hatások eredménye, mert a havi átárazások üteme február óta átlagosan 0,4 százalékra mérséklődött, ami megfelelt a régiós és az uniós átlagnak.

2. ábra
A HICP infláció alakulása az Európai Unió országaiban 2023 első félévében

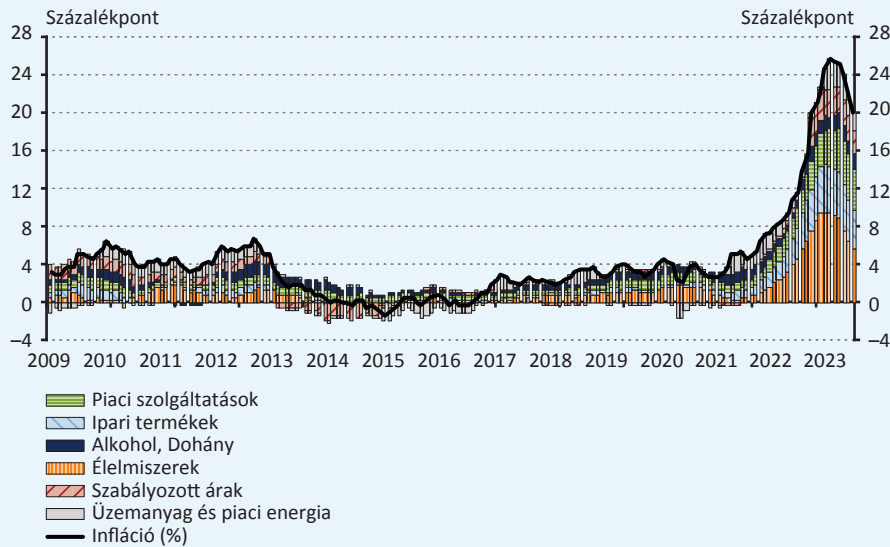
Megjegyzés: A magyar adat a KSH által közölt infláció.
 Forrás: Eurostat, KSH

A KSH adatközlése szerint az élelmiszerek inflációja júniusban már hatodik hónapja lassult. Az élelmiszerár-infláció mérséklődését globális és hazai folyamatok egyaránt támogatták. 2022 második felétől jelentősen korrigáltak az élelmiszer alapanyagok világpiaci árai, valamint megegyezés született az Ukrajnából származó – az orosz-ukrán háború következtében átmenetileg szünetelő – gabonaexport újraindítására vonatkozóan. A termékkörön belül mind a feldolgozott, mind a feldolgozatlan élelmiszerek éves árindexe jelentősen mérséklődött a félév során.

Az iparcikkek éves árdinamikája lassult, azonban a piaci szolgáltatások év eleji átárazása kiemelkedő volt. Az iparcikkek éves inflációja átlagosan 18 százalék körül alakult 2023 első felében. A termékcsoport esetében a globális nyersanyagárak mérséklődése és a 2022 októberétől erősödő árfolyam is az iparcikkek inflációjának lassulásának irányába hatott. Az év első hónapjaiban a piaci szolgáltatások körében a korábbi évekre jellemző átárazási mintázathoz képest a havi árnövekedés többszöröse volt megfigyelhető. A jelenség elsősorban a telekommunikációs és pénzügyi szolgáltatások visszatekintő árindexálásához kapcsolódott. A piaci szolgáltatások inflációja a többi termékkörhöz képest később, májusban tetőzött 19,0 százalékon.

A korábbi kormányzati árkorlátozások nyomán a tavalyi évi alacsony bázis eredményeként továbbra is magas az üzemanyagok és háztartási energia inflációja. A kormányzat 2022. december 7-től eltörölte az üzemanyagok 2021. novemberre óta életben lévő hatósági ársapkáját, ezt követően hazai fogyasztók már csak piaci áron juthattak hozzá az üzemanyaghoz. Hasonlóképpen emelkedtek a háztartási energia- és gázárak a rezsicsökkentés 2022. augusztusi módosításának eredményeként, ami 2023 augusztusáig magasabb inflációt eredményez a szabályozott termékek körében. Összességében a szabályozott termékek árai átlagosan 20,4 százalékkal emelkedtek éves összehasonlításban 2023 első félévében.

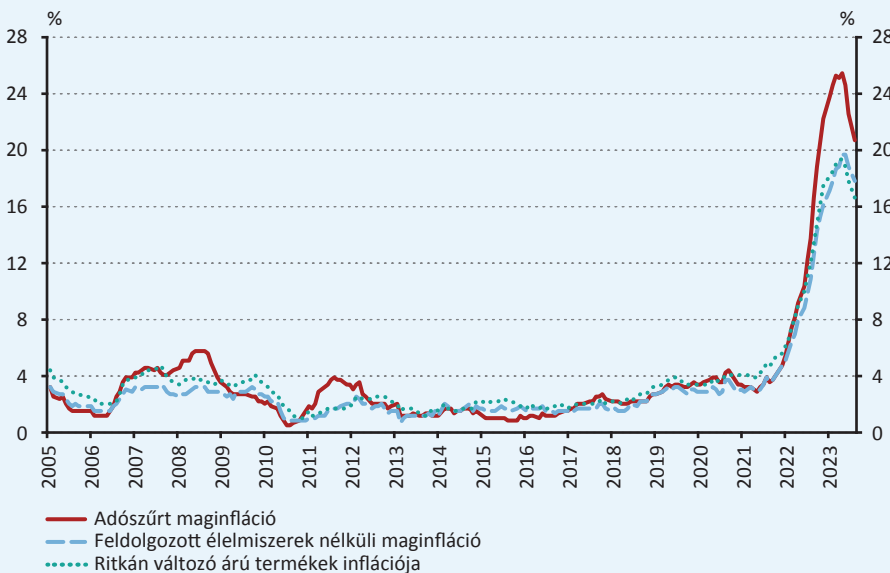
3. ábra
Az infláció dekompozíciója

Forrás: KSH, MNB

A gazdaság alapvető keresleti-kínálati viszonyait pontosabban tükröző, inflációs alapfolyamatokat megragadó mutatók áprilistól mérséklődtek. A feldolgozott élelmiszerek nélküli maginfláció 2023 első felében átlagosan 19,0, az indirekt adóktól szűrt maginfláció 24,0, míg a ritkán változó árú termékek inflációja 18,6 százalékon alakult.

4. ábra
Inflációs alapfolyamatot megragadó mutatók

Megjegyzés: A ritkán változó árú termékek inflációja azon fogyasztóiár-index tételekből áll össze, amelyek elemi árainak legfeljebb 15 százaléka változik havonta, átlagosan. A feldolgozott élelmiszerek nélküli maginfláció változatlan tartalom mellett a korábbi keresletérzékeny inflációnak felel meg. Az új elnevezést az indokolja, hogy általánosan ható jelentős költségsokkok időszakában a korábbi elnevezés félreérthető lehet.

Forrás: KSH, MNB

1. táblázat					
Inflációs tényadatok részletei					
	2020	2021	2022	2023	
				I. n. év	II. n. év
Maginfláció	3,7	3,9	15,7	25,4	22,8
Feldolgozatlan élelmiszerek	11,7	2,6	24,3	37,4	24,3
Járműüzemanyag és piaci energia	-4,6	20,6	12,3	33,7	24,1
Szabályozott árak	0,3	0,6	9,5	21,7	19,1
Fogyasztóiár-index	3,3	5,1	14,5	25,4	21,9
Változatlan adótartalmú fogyasztóiár-index	3,2	4,6	9,5	24,4	21,4

Forrás: KSH, MNB

Monetáris politika

2023 első félévében a globális növekedési és inflációs kilátások alakulásában jelentős szerepet játszott a folytatódó orosz-ukrán háború és az arra reagáló szankciós politikák. A félév során az Egyesült Államokban és Kínában éves alapon gyorsult, miközben az Európai Unióban lassult a gazdasági növekedés üteme. Az infláció a legtöbb ország esetében historikusan magas szintek közelében alakult, azonban a félév során az inflációs ráták mérséklődése volt megfigyelhető, aminek folytatódását a globális folyamatok előretételek is támogatják. Ugyanakkor a jellemzően lassan mérséklődő maginflációs mutatók arra utalnak, hogy az árstabilitás újbóli elérése várhatóan elhúzódó folyamat lesz.

A nemzetközi befektetői hangulat a félév során először romlott az egyes fejlett piaci bankok stabilitásával kapcsolatos félelem 2023. márciusi felerősödése miatt, majd a második negyedévtől – a piaci turbulenciák mérséklődésével párhuzamosan – javult. A kockázatvállalási hajlandóságot az év elején a háborúval kapcsolatos hírek és a bankrendszeri feszültségek mellett az amerikai adósságplafon emelése körüli vita is befolyásolta. A feszültségek oldódásával párhuzamosan a befektetői hangulat alakulásában egyre fontosabb tényezőkké váltak a globálisan meghatározó jegybankok kamatemelési pályájára vonatkozó várakozások, az energia- és nyersanyagárak, valamint a beérkező makrogazdasági adatok.

A globálisan meghatározó jegybankok folytatták a monetáris kondícióik szigorítását, azonban a félév végére megerősödtek azok a piaci várakozások, hogy a jegybankok a kamatemelési ciklusaik végéhez közelednek. A Federal Reserve (Fed) a félév során összesen 75 bázisponttal emelte az irányadó rátáját, az Európai Központi Bank (EKB) pedig összesen 150 bázispontos kamatemelés mellett májusban döntést hozott arról, hogy júliustól leállítja az APP program keretén belül vásárolt értékpapírok újrabefektetését. Ugyanakkor a félév végére megerősödtek a kamatemelési ciklus lezárására vonatkozó piaci várakozások, amihez hozzájárult az is, hogy a Fed a júniusi kamatdöntő ülése során változatlanul hagyta az irányadó rátáját, az EKB pedig májustól kezdődően a korábbinál lassabb ütemben emelte azt. A román jegybank januárban 25 bázisponttal emelte az irányadó rátáját, amit követően a régiós jegybankok nem változtattak monetáris kondíciókon a félév során.

A hazai infláció a félév egészében a jegybanki toleranciasáv felett alakult, azonban januártól csökkenő pályára állt. A fogyasztóiár-index 25,7 százalékon tetőzött januárban, ahonnan júniusra 20,1 százalékra mérséklődött. A maginfláció az első negyedév során emelkedett, azonban a második negyedévtől szintén csökkenni kezdett, és júniusban 20,8 százalékon alakult. A szigorú monetáris politika, a csökkenő globális nyersanyagárak, valamint a mérséklődő fogyasztás és a kormányzat piaci versenyt erősítő lépéseinek árleszorító hatása egyre markánsabbá vált, így az infláció mérséklődése a termékek egyre szélesebb körében jelentkezett. Az inflációs kockázatok az első negyedév során kiegyensúlyozottak voltak, azonban a félév végére a lefelé mutató kockázatok erősödtek.

Az idei év első feléve során csökkent az ipar és az építőipar teljesítménye, amit a mezőgazdasági termelés bővülése csak részben ellensúlyozott. 2023-ban a reálbérek csökkenése, a vállalati költségek emelkedése, valamint az óvatossá váló fogyasztói és beruházói döntések egyaránt hozzájárulnak a belső kereslet mérséklődéséhez, míg a nettó export támogatja a GDP bővülését. Ugyanakkor az év második felétől a csökkenő inflációval párhuzamosan a reálbérek emelkednek, támogatva a növekedés élénkülését. A gazdasági teljesítményt a tavalyi aszályos év után korrigáló mezőgazdasági növekedés idén javítja. A munkaerőpiac változatlanul feszes, a munkanélküliségi ráta alacsony volt a félév során.

Az MNB 2022. őszi intézkedései óta indult fordulat folytatásaként az elmúlt félév során tartósan javult a hazai pénzügyi piacok stabilitása, illetve hazánk kockázati megítélése. A forint összességében mintegy 7 százalékkal erősödött az euróhoz és közel 9 százalékkal a dollárhoz képest az év első felében, amihez nagyban hozzájárultak a szigorú monetáris kondíciók és a pénzügyi piaci stabilitás fenntartására irányuló jegybanki eszközök. A hazai állampapírhozamok mérséklődtek, amit az MNB piacstabilizáló intézkedései mellett a kamatcsökkentési várakozások erősödése és a kockázatvállalási kedv élénkülése támogatott.

A Monetáris Tanács 2023 első félévében nem változtatott az alapkamat 13 százalékos szintjén. A Tanács az időszak során minden kamatdöntő ülést követően jelezte, hogy az alapkamat szintje megfelelő a fundamentális inflációs kockázatok kezelésére.

A Monetáris Tanács a transzmisszió további erősítése érdekében a kötelező tartalékrendszer átalakításáról döntött 2023. április 1-i hatállyal. A Tanács a kötelező tartalékrátát 10 százalékra emelte, illetve a tartalékszámra vonatkozóan lépcsős kamatozású rendszert vezetett be. Az átalakított kötelezőtartalék-rendszerre az átállás gördülékenyen megtörtént. Az intézkedés a tartósan lekötött likviditás részarányának növelésével tovább erősíti a monetáris transzmissziót.

A hazai kockázati megítélés tartós javulására tekintettel a Monetáris Tanács a félév során megkezdte a 2022. október közepén kialakított kamatkondíciók óvatos és fokozatos normalizációját. 2023 áprilisában a Tanács a szélsőséges forgatókönyvek kockázatainak csökkenésére reagálva a kamatfolyosó szűkítéséről döntött, 450 bázisponttal csökkentve a kamatfolyosó tetejét jelentő O/N fedezett hitelkamatot. A kedvező kockázati környezet tartós fennmaradása mellett a Tanács májusban és júniusban egyaránt 100-100 bázisponttal csökkentette az O/N fedezett hitelkamatot, valamint a kötelező tartalék választható részére fizetett kamatot. A Monetáris Tanács döntéseinek megfelelően az MNB az egynapos betéti gyorstenderek és devizacsere-ügyletek esetében is csökkentette az alkalmazott kamatszintet, így a félév végére az előbbi kamata 18 százalékról 16 százalékra, az utóbbi kamata pedig 17 százalékról 15 százalékra mérséklődött. Az energiainporthoz kapcsolódó euroeladási eszköz hatékonyan járult hozzá a devizapiaci stabilitás megteremtéséhez, ugyanakkor az eszköz iránti kereslet csökkenésével a Monetáris Tanács 2023. március 31-től kivette az eszközt.

A jegybank korábban bevezetett eszközei a félév során támogatták a pénzügyi piacok stabilitását és erősítették a monetáris transzmissziót. A negyedévek végén átnyúló futamidejű, eurolikviditást nyújtó swapeszköz, valamint a jegybanki diszkontkötvény alkalmazása szintén elősegítette a piaci folyamatok stabilitását. A hosszú futamidejű betéti tender hatékonyan járult hozzá a bankközi likviditás tartós lekötéséhez és a monetáris transzmisszió erősítéséhez. A bankközi forintlikviditás hosszabb távú lekötését célzó eszközöket a jegybank a következő időszakban is alkalmazza.

A monetáris politikai eszköztár változásai

Az MNB 2023 első félévében a megelőző időszakban bevezetett eszközeit használta. A félév során az átalakított kötelező tartalékrendszerrel, az egynapos, illetve a hosszú futamidejű betéti tenderrel, az egyhetes futamidejű diszkontkötvényrel és az eurolikviditást nyújtó FX-swap tenderrel támogatta a monetáris transzmisszió hatékonyságának erősítését. Az egynapos (O/N) betéti gyorstenderek és (T/N) FX-swap tenderek a teljes időszakban naponta, a diszkontkötvény február elejétől heti rendszerességgel, a hosszú betéti eszköz pedig időszakosan került meghirdetésre.

A Monetáris Tanács értékelése szerint az energiainporthoz kapcsolódó euroeladási eszköz az első negyedév folyamán hatékonyan járult hozzá a devizapiaci stabilitás megteremtéséhez. Az energiapiaci árak csökkenésével párhuzamosan

jelentősen csökkent az energiaimportőr vállalatok devizafedezési szükséglete. Az eszköz célját, valamint a piaci folyamatok alakulását figyelembe véve a Monetáris Tanács az eszközt 2023. március végéig alkalmazta.

A Monetáris Tanács a tartalékráta emelésével és a kamatozás átalakításával tovább szigorította a kötelező tartalék-elhelyezés likviditásra gyakorolt hatását. A döntés értelmében a kötelező tartalékráta április 1-jei hatállyal (a korábbi 5 százalékról) 10 százalékra emelkedett. A hitelintézetek továbbra is választhatnak magasabb kötelezettséget, maximum 15 százalék erejéig azzal, hogy a választható rátának havi alapon kell átlagban megfelelni, míg a 10 százalékos előírásnak napi szinten. Emellett a Monetáris Tanács a tartósan lekötött likviditás növelése érdekében a tartalékszámra kamatozásának átalakításáról is döntött: áprilistól az MNB a tartalékalap 2,5 százalékára nem fizet kamatot, a 7,5 százaléknak megfelelő rész után továbbra is alapkamatot, míg a választható tartalékra az alapkamat helyett a kapcsolódó rendeletben meghatározott kamatot fizet, ami a döntéskor aktuálisan az egynapos betéti gyorstenderével megegyezően 18 százalékot tett ki.

Az MNB május 26-án közleményben tájékoztatta a hitelintézeteket a kötelező tartalékrendszer további technikai módosításairól:

i) Az MNB – megfelelő felkészülési idő biztosítása után – a kötelező tartalék összegét a tartalékköteles hitelintézetek tartalékalapjába tartozó források tárgyidőszak utolsó naptári napi záró állománya helyett a tárgyidőszakra vonatkozó átlagos állományok alapján fogja meghatározni.

ii) Az átállás előtti köztes időszakban, 2023. júliusi teljesítési időszaktól kezdődően visszavonásig (tervezetten 2023 év végéig) a kötelező tartalék alapját az MNB fixen, a 2023. március 31-re vonatkozó statisztikai mérleg adatok alapján állapítja meg, így a kötelező tartalék alapja ebben az időszakban változatlan marad.

iii) A tartalékkötelezettség teljesítésébe 2023. július 1-től beleszámít a tartalékköteles hitelintézet által az MNB-nél legalább 14 napos eredeti futamidőre lekötött összeg is. Az így lekötött betéteket az MNB legfeljebb a tartalékkötelezettség 15 százalékáig veszi figyelembe.

Az MNB a változó kamatozású, legfeljebb 6 hónapos futamidejű betéti eszközét június elejétől, –az év további részére kiterjedően – a Monetáris Tanács kamatdöntő üléseihez igazítva határozza meg. Júniusban és a további hónapokban az eszköz lejáratá a havi kamatdöntő ülést követő (szerdai) nap, és ezen a napon indul a következő betétlekötési lehetőség is.

A második negyedévben az inflációs folyamatok figyelembevétele mellett és a folyamatosan javuló kockázati környezetre reagálva a Monetáris Tanács áprilisi kamatdöntő ülésén a kamatfolyosó szűkítéséről döntött, így az O/N fedezett hitelkamat 20,5 százalékra mérséklődött. A május 23-i és június 20-i ülésein a Monetáris Tanács a kockázati környezet tartós javulását kihasználva a kamatfolyosó felső szélének további 1-1 százalékpontos csökkentéséről határozott. Az MNB a rendszeres tendereire vonatkozó, illetve a kötelező tartalék választható részére fizetendő kamat meghatározásánál a kamatcsökkentéseket a Monetáris Tanács döntésének megfelelően alkalmazta.

A fentieknek megfelelően a vizsgált időszak végén – a változatlanul 13 százalékos alapkamat és 12,5 százalékos egynapos jegybanki betét kamat mellett – az egynapos jegybanki fedezett hitel kamata 18,5 százalékon zárt.

Az MNB a piaci volatilitás simítása érdekében – a korábbi időszakokhoz hasonlóan – 2023 első két negyedévének végén – a rendszeres tenderek mellett – további, az időszakok végén átívelő eurolikviditást nyújtó FX-swap tendert és diszkontkötvény aukciót tartott. Az MNB a negyedév végén átnyúló FX-swap tendereket mennyiségi korlát nélkül hirdette meg, a diszkontkötvény esetében pedig egyhetes mellett kéthetes futamidővel is tartott aukciót. A swaptendereken az MNB mintegy 3,3, illetve 6,5 milliárd euróval segítette a negyedévek végén a banki alkalmazkodást, míg a diszkontkötvény-aukciókon összesen 1842, illetve 1769 milliárd forint névértékű ajánlat került elfogadásra.

A jegybanki eszközök igénybevétele, a bankrendszeri likviditás alakulása

2023 első felében a bankrendszer teljes forintlikviditása (az elszámolási számlák és azonnali fizetési rendszerhez kapcsolódó számlák egyenlege, az egynapos betét és hitel rendelkezésre állás, a hosszú betétek, a gyorsbetétek, valamint az eurolikviditást nyújtó swapok forint lába és a diszkontkötvények nettósított értéke) az időszak egészét tekintve átlagosan 12566 milliárd forintot tett ki. A bankrendszeri likviditás a vizsgált időszakban végig magas volt, a havi átlagok a januári 11600 milliárd forinthez közeli értéket követően márciustól 12000, majd június végével 13000 milliárd forint fölé emelkedtek. A havi átlagok közül a legmagasabb érték márciusban 13008 milliárd forintot ért el.

A vizsgált időszakban a bankrendszeri likviditásra az MNB műveletei közül elsődlegesen a jegybanki kamatfizetés gyakorolt bővítő hatást. A rendszeres negyedév végi tenderek likviditásra gyakorolt – szűkítő, majd bővítő – hatása átmenetinek tekinthető. Emellett a KESZ és a készpénzállomány enyhébben bővítő hatása említendő még. Az MNB 2022. év végén átnyúló tendereinek lejáró forint lába január elején nagymértékben bővítette, a június végén induló forint lábak pedig átmenetileg nagymértékben szűkítették a bankrendszeri forint likviditást. A szabadon elérhető likviditás tekintetében hosszabb távon a legfontosabb trendszerű változás, hogy a kötelező tartalék második negyedévi emelése, illetve a hosszú betét (részleges) beszámíthatósága a kötelezettség teljesítésébe szűkíti az elérhető likviditást.

A bankrendszer összesített tartalékkötelezettsége – napi minimum és havi választott kötelezettségek összege – az első negyedévben 5 százalékos minimálisan tartandó kötelező tartalék mellett 2237-2341 milliárd forint között alakult. A második negyedévben ugyanez az érték – 10 százalékos minimálisan tartandó kötelező tartalék mellett – 4171-4405 milliárd forintra emelkedett. A korábbi időszakokhoz hasonlóan a ténylegesen elhelyezett tartalék minden hónapban meghaladta a kötelezettség mértékét. A kumulált túltartalékolás mértéke az első negyedévben 78-112 milliárd forint között mozgott, a második negyedévben némileg csökkenve 33-62 milliárd forintot tett ki.

A bankrendszeri többletlikviditás az első félévben is elsősorban az MNB rendszeresen meghirdetett eszközeiben csapódott le. A betéti eszközök közül, a korlátlan elhelyezés és kedvező kamatozás lehetősége miatt a bankrendszer továbbra is a legnagyobb mértékben az egynapos betéti gyorstender eszközt használta. Az MNB az időszakban összesen 126 tendert tartott, minden alkalommal az összes benyújtott ajánlatot elfogadva. A tenderenként elfogadott ajánlatok havi átlagos összege 6380-7088 milliárd forint között alakult, a legmagasabb értéket júniusban felvéve. A negyedév végére való tekintettel az MNB március 31-én egy hatnapos tendert is tartott, amelyen 410 milliárd forint összegű ajánlat került elfogadásra. Az eszköz kamatozása az alapkamat és a kamatfolyosó felső széle között változhat, értéke az időszak elején 18 százalék volt, majd a kamatfolyosó felső szélének lecsökkenését lekövetve június végén 16 százalékra mérséklődött.

Az O/N betéti rendelkezésre állásban megjelenő napi likviditás állománya továbbra is minimális, átlagosan mintegy 10 milliárd forint volt az időszakban.

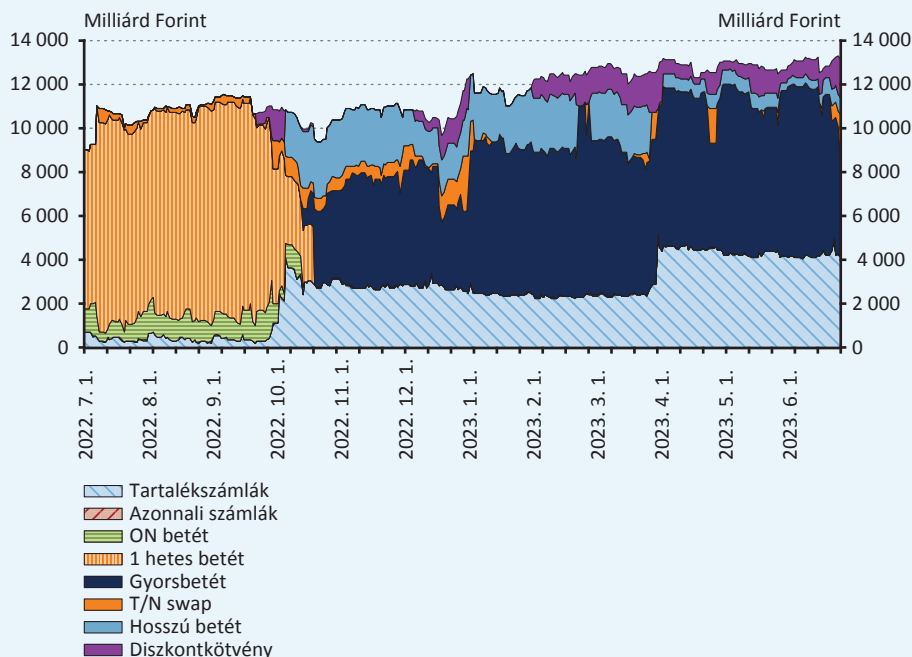
A hosszú hitelek összege az időszak elején 2623 milliárd forintot tett ki. Május 3-án lejárt 25, 10-én pedig további 20 milliárd forint értékű 3 éves hitel, amivel a teljes 3 éves állomány kifizűtött. Az időszak végén így 2578 milliárd forint összegű 5 éves eredeti futamidejű hitelállomány maradt.

Az NHP Zöld Otthon Program (NHP ZOP) keretében megkötött szerződésekhez kapcsolódóan ténylegesen kinn lévő – azaz a már lehívott, de még nem törlesztett – hitelállomány 2023. június végére 232 milliárd forintra bővült. Az NHP korábbi szakaszai keretében a kvv-szektor felé kihelyezett hitelek fennálló állománya a félév végére 2000 milliárd forint közelébe csökkent.

A Monetáris Tanács 2021. december 14-én a Növekedési Kötvényprogram lezárásáról határozott, így a program keretében az utolsó kötvénykibocsátásra és jegybanki vásárlásra 2022 áprilisában került sor. Az NKP keretében összesen 89 kibocsátó 114 kötvénysorozatot hozott forgalomba, az aggregált kibocsátói forrásbevonás 2859 milliárd forintot tesz ki, míg a jegybanki kötvényvásárlások teljes volumene megközelíti az 1550 milliárd forintot. 2023 első félévében nem történt változás az MNB által birtokolt kötvények állományában.

A jelenlegi likviditás-többletes helyzetben a bankok egynapos fedezett hitelt az első negyedévben mindössze 7 alkalommal vettek igénybe. A hitelfelvételek átlagos állománya a megelőző időszagnál némileg magasabb, mintegy 23 milliárd forint értékű volt.

5. ábra
A jegybank betéti eszközeinek igénybevétele

Forrás: MNB.

A bankrendszeri likviditás hosszabb idejű lekötése érdekében az MNB a vizsgált időszakban 6 változó kamatozású betéti tendert tartott. A banki ajánlatokból 391-2457 milliárd forint került elfogadásra. A félév végén az eszközben fennálló állomány 749 milliárd forintot tett ki.

Az időszakban lévő két negyedév végén az MNB a swappiaci lehetséges volatilitás csillapítására ezúttal is eurolikviditást nyújtó FX-swap tendereket, valamint a bankrendszeri többlet likviditás elhelyezésére jegybanki diszkontkötvény aukciókat hirdetett meg. A negyedév végén átnyúló tenderek az FX-swap eszköz esetében kéthetes (meghirdetve március 23-án), egyhetes (június 22-én), illetve egynapos (tomnext, március 30-án és június 29-én), diszkontkötvény esetében kéthetes (meghirdetve március 21-én), illetve egyhetes (március 30-án, június 22-én és 28-án) futamidőn történtek.

Az MNB a vizsgált időszakban összesen 127 eurolikviditást nyújtó swaptendert tartott. A tenderek futamideje egy nap és két hét közé esett. Az MNB a korábbi negyedévekhez hasonlóan a beérkező összes ajánlatot elfogadta, ami januártól júniusig időrendben átlagosan rendre 211 millió eurót (84 milliárd forintot), 186 millió eurót (71 milliárd forintot), 429 millió eurót (164 milliárd forintot), 239 millió eurót (89 milliárd forintot), 133 millió eurót (50 milliárd forintot), illetve 314 millió eurót (116 milliárd forintot) jelentett. Ezen belül a negyedév végén átvélő tendereken az MNB az első negyedév végén összesen 3295 millió euro (1259 milliárd forint), a második negyedév végén pedig 6502 millió euro (2414 milliárd forint) értékű ajánlatot fogadott el. A jegybank tendereivel sikeresen simította a negyedévek végén a swappiaci volatilitást.

2. táblázat
Negyedév végi FX-swap tendereken elfogadott ajánlatok

Tendernap	Induló értéknap	Lejárat	Elfogadott ajánlatok (millió euro)	Elfogadott ajánlatok (milliárd forint)
2023.03.21	2023.03.23	2023.04.06	305	120
2023.03.30	2023.03.31	2023.04.03	2990	1139
2023.06.22	2023.06.26	2023.07.03	1900	703
2023.06.29	2023.06.30	2023.07.03	4602	1711
Összesen			9797	3673

Forrás: MNB.

A diszkontkötvény-aukciók február elejétől heti rendszerességgel kerültek meghirdetésre, az időszakban összesen 24 alkalommal. Az MNB az aukciókon minden ajánlatot elfogadva átlagosan 893 milliárd forint névértékű kötvényt bocsátott ki, (a március 21-i aukció kivételével) egyhetes futamidőn. Ezen belül a negyedév végén átnyúló tendereken az MNB márciusban összesen 1842, júniusban pedig 1769 milliárd forint névértékű ajánlatot fogadott el.

3. táblázat			
Negyedév végi diszkontkötvény-aukciókon kibocsátott kötvények (névérték milliárd forintban)			
Kibocsátás	Lejárat	Azonosító	Elfogadott mennyiség
2023.03.23	2023.04.06	MNB230406A	383
2023.03.30	2023.04.06	MNB230406B	1459
2023.06.26	2023.07.03	MNB230703	773
2023.06.29	2023.07.06	MNB230706	997
		Összesen	3611

Forrás: MNB.

A Jelzáloglevél-megújítási lehetőség keretében az eszköz indulása óta az MNB által vásárolt jelzáloglevelek állománya mintegy 51 milliárd forintot tesz ki; a vizsgált időszakban közel 12 milliárd forinttal növekedve. Az időszak végén az MNB által birtokolt – a korábbi vásárlási programok, a Zöld Jelzáloglevél-vásárlási Program, valamint a Jelzáloglevél-megújítási lehetőség keretében megvásárolt - és még fennálló teljes jelzáloglevél állomány - névértéken 672 milliárd forint volt.

2.2. A PÉNZÜGYI KÖZVETÍTŐRENDSZER STABILITÁSA

Az MNBtv. értelmében a jegybank elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. Az MNB elsődleges céljának veszélyeztetése nélkül támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenállóképességének növelését, a pénzügyi közvetítőrendszer gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulását és a Kormány gazdaság-, valamint a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos politikáját a rendelkezésére álló eszközökkel. Az MNB emellett a Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszerében betöltött tagságához kapcsolódó mandátumánál fogva ellátja az Európai Bankhatóság, az Európai Biztosítási- és Foglalkoztatásiügynökség, az Európai Értékpapír-piaci Hatóság és az Európai Rendszerkockázati Testület hatásköréből eredő, és MNB-re háruló feladatokat, valamint a hazai pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét, továbbá szanalási hatóságként is eljár.

A hazai bankrendszer stabil, sokkellenálló-képessége mind a likviditási helyzet, mind a veszteségviselő képesség szempontjából erős. A magyar bankrendszer a magas infláció és az emiatt szigorodó monetáris politikai kondíciók, valamint a bizonytalan nemzetközi gazdasági kilátásokból adódó kihívások közepette is képes biztosítani a szükséges forrásokat a gazdasági szereplőknek, elősegítve ezzel a gazdaság zökkenőmentes működését. Az amerikai bankcsődök és a svájci bankok kényszer fúziója nem gyakorolt érdemi hatást a hazai bankrendszer stabilitására. A hazai hitelintézetek nyereségesen működtek az utóbbi években, a szektor 2023 első negyedévében 208 milliárd forint adózott eredményt ért, ami 52 milliárd forinttal meghaladta a 2022 első negyedévi eredményt. A bankok aggregált szinten jelentős pufferekkel teljesítik a likviditási pozícióra vonatkozó szabályozói elvárásokat, így a szektor finanszírozása hosszabb távon is biztosított. A nemteljesítő hitelek aránya mind a vállalati, mind pedig a lakossági szegmensben csökkent 2023 első felében.

A pénzügyi rendszer legfontosabb folyamatai

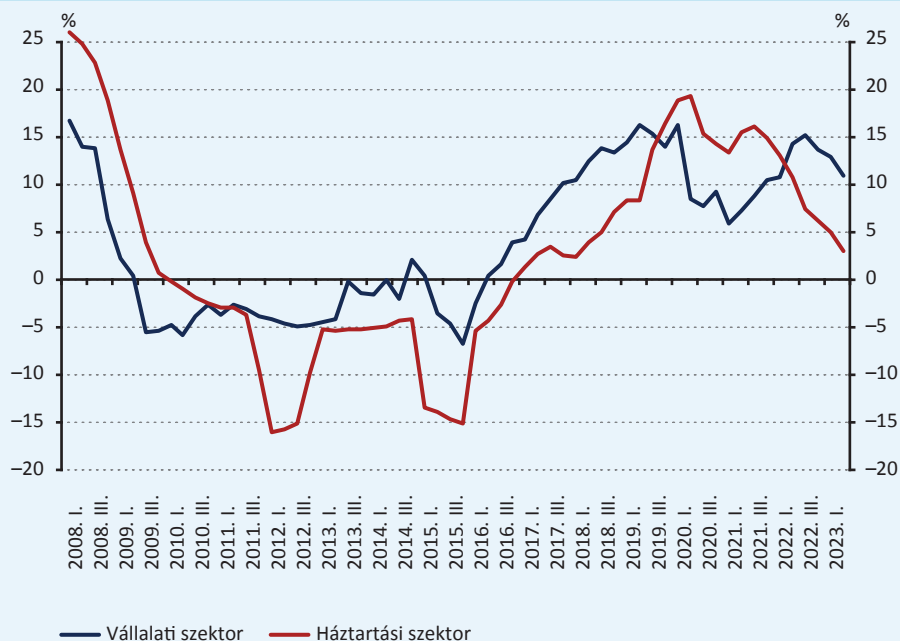
A hitelintézetek háztartási hitelállománya 2023 első félévében 65 milliárd forinttal bővült a folyósítások és törlesztések eredőjeként, aminek következtében 3,1 százalékra lassult (6. ábra) az éves hiteldinamika 2023 június végén. Az új hitelkihelyezések volumene a második negyedév során 414 milliárd forintot tett ki, ami az előző év azonos időszakához viszonyítva 47 százalékos visszaesést mutat. A hitelkibocsátás csökkenésében főként a magas infláció és a miatta szigorodó kamatkörnyezet, valamint a bizonytalan gazdasági kilátások játszottak döntő szerepet. A hitelpiac lassulásával párhuzamosan a lakáspiace aktivitás is érdemben mérséklődött. A babaváró hitelek kibocsátása 52 százalékkal esett vissza éves szinten, amiben a termék eredetileg 2022 év végi tervezett kivezetése miatt előrehozott kereslet is szerepet játszott. 2023 június végén a babaváró hitelek 1966 milliárd forintos állománya a teljes lakossági hitelállomány 19,7 százalékát adta. Az otthonteremtési programokhoz kötődő támogatott hitelek részaránya – a Zöld Otthon Program (ZOP) és az

otthonfelújítási hitel megszűnésével – érdemben csökkent az új kibocsátáson belül, így a második negyedévben kihelyezett hitelek 20 százalékhöz kapcsolódott kedvezményes kamatozás, szemben az egy évvel korábbi 40 százalékos aránnyal.

A lakáshitel-szerződések 141 milliárd forintos negyedéves volumene 67 százalékos visszaesést mutatott 2022 második negyedévéhez képest, ami összhangban van a régiós folyamatokkal. Az új lakások építésére és vásárlására felvett hitelek összege 88 százalékkal csökkent az elmúlt egy évben, ami részben a ZOP hitelek miatti magasabb bázisnak tudható be. Használt lakások vásárlására pedig 49 százalékkal kisebb összegben vettek fel hitelt a háztartások, mint egy évvel korábban. Az emelkedő hitelkamatok mellett jelentősen csökkentek az átlagos szerződéses összegek: használt lakás vásárlása esetén az átlagos szerződéses összeg 12,7 millió forintra mérséklődött szemben a 2022. júniusi 13,9 millió forinttal. Az új lakás vásárlására felvett hitelek átlagos szerződéses összege 15 millió forint volt júniusban, míg egy évvel korábban elérte a 22 millió forintot. Ebben is szerepet játszott a ZOP hitelprogram kifizetése, ugyanis a program keretében jellemzően magasabb összegeket vettek fel a lakásvásárlók.

A vállalatok hitelállománya 2023 első felében 335 milliárd forinttal bővült a folyósítások és törlesztések eredőjeként, aminek következtében az éves növekedési ütem 11 százalékot ért el 2023 június végén. Az állomány bővülésének fenntartásához a támogatott hitel- és garancia programok (Széchenyi Kártyaprogram, Baross Gábor Újraiparosítási Hitelprogram), illetve egyedi nagyügyletek is érdemben hozzájárultak. 2023 második negyedévében a hitelintézetek mintegy 970 milliárd forintnyi összegben kötöttek új, nem folyószámla-jellegű hitelszerződéseket, mely 7 százalékkal marad el az előző év azonos időszakától. Az új szerződéskötéseken belül a piaci hitelek részaránya 55 százalékot tett ki a második negyedév átlagában, így ezen hitelek részaránya továbbra is elmarad a koronavírus-járványt megelőző időszakban jellemző 85-90 százalékos értékektől.

6. ábra
A vállalati és a háztartási hitelállomány éves növekedési üteme

Megjegyzés: Hitelintézeti szektor.

Forrás: MNB.

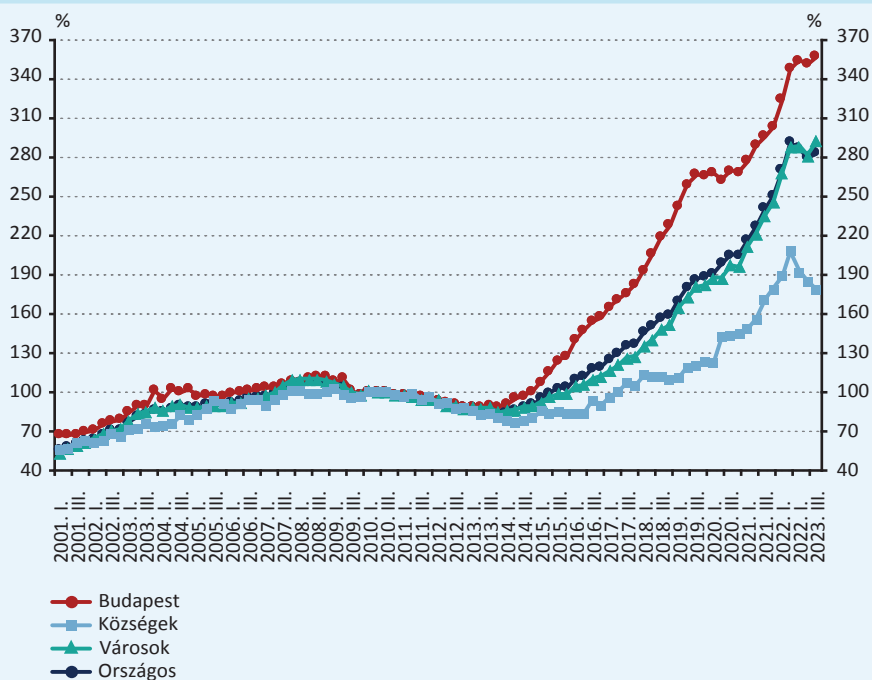
A 2022 harmadik és negyedik negyedévi nominális lakásár-csökkenést követően 2023 első negyedévében enyhén, negyedéves alapon 1,2 százalékkal emelkedtek a lakásárak országos átlagban az MNB lakásárindex alapján (7. ábra). Ugyanakkor a lakásárak éves nominális növekedési üteme az előző negyedévi 11,7 százalékról jelentősen, 4,7 százalékra lassult év elejére, reálértelemben pedig 16,5 százalékkal csökkentek a lakásárak egy év alatt. Budapesten a lakásárak éves nominális növekedési üteme 2023 első negyedévében 10,1 százalékra, míg a vidéki városokban 9,0 százalékra mérséklődött, a községekben pedig már 5,6 százalékos lakásár-csökkenés volt tapasztalható éves szinten. Előzetes, lakáspiaci közvetítőktől származó adatok szerint 2023 második negyedévében ismét kismértékben, 1,5 százalékkal nőttek a lakásárak, ezzel együtt azonban az éves dinamika már 1,5 százalékos csökkenést mutat. Az MNB becslése szerint a lakásárak a makrogazdasági

fundamentumok által indokolt szintet 11 százalékkal haladták meg az első negyedévben, így országosan érdemben csökkent a felülértékeltség a 2022 második negyedévére becsült magas, 26 százalékos értékhez képest.

Az átadott új lakások száma 2023 első felében 7,4 ezret tett ki, ami éves összevetésben 19 százalékos csökkenést jelent. A fővárosban 36 százalékkal, vidéken pedig 9 százalékkal csökkent a lakásépítések száma az előző év azonos időszakához képest. A kiadott új építési engedélyek száma jelentősen, éves szinten 39 százalékkal esett vissza az első félévben. Becslésünk szerint a magánszemélyek 2023 második negyedévében 29,0 ezer lakáspiaci tranzakciót bonyolítottak le országosan, ami 13 százalékos növekedést jelent az első negyedévi rendkívül alacsony szinthez képest, de 31 százalékkal elmarad az előző év azonos időszaki 41,9 ezres tranzakciószámától. Az adásvételek második negyedévi száma utoljára 2013-ban, a lakáspiaci ciklusforduló idején volt ennél alacsonyabb. A hitelfelvétellel megvalósuló tranzakciók az elmúlt években az adásvételek kevesebb mint felét, 2023 első félévében pedig már mindössze harmadát tették ki. Egy esetleges további lakásár-korrektió hatása limitált lenne a bankokra, mivel a fennálló jelzáloghitel-állomány mindössze 4,4 százaléka rendelkezett 80 százalék feletti HFM-mel 2022 végén.

A makrogazdasági környezet alakulását lekövetve, 2023 első felében jelentős bizonytalanság jellemezte a kereskedelmiingatlan-piacot. 2023 első félévé során 1,6 százalékpontos emelkedés után 12,6 százalékra nőtt a kihasználatlansági ráta a budapesti irodapiacon. Az ipari-logisztikai piacon pedig a 2022. év végi 3,9 százalékról 8,6 százalékra emelkedett 2023 június végére. Ezek a kihasználatlansági szintek történelmi összevetésben nem tekinthetőek magasnak, de a várható új átadások és a terjedő hibrid munkavégzésből fakadó potenciális bérlemény visszaadások tükrében érdemi kockázat az irodapiaci kihasználatlanság további emelkedése. Ugyanakkor mérsékli a kockázatokat, hogy 2023-ban nem indultak jelentős volumenben új fejlesztések az irodapiacon. A kereskedelmiingatlan-piac 2023 első félévi befektetési forgalma mintegy 65 százalékkal maradt el az előző év azonos időszaki forgalmához képest és valamennyi szegmensben 25-50 bázisponttal emelkedtek a prime hozamok. A prime irodák hozamának emelkedése és a változatlan bérleti díj alapján, a prime irodák számított tőkeértéke 14 százalékkal csökkent Budapesten 2022 végére az egy évvel korábbi értékhez képest, és a prime hozamok emelkedésével 2023 első félévben is folytatódott az értékcsökkenés. Ugyanakkor a hazai hitelintézetek kereskedelmi ingatlannal fedezett projekthitel-kitettsége a szavatolótóke arányában napjainkban kevesebb mint fele a 2008-as válság után látott szintnek, illetve a prime irodák tőkeértéke is erőteljesebben csökkent (34%) a globális pénzügyi válság során. Ezzel együtt az ingatlanok értékváltozásával kapcsolatos aktuális folyamatokat továbbra is kiemelt figyelemmel kíséri az MNB.

7. ábra
A nominális MNB-lakásárindex alakulása településtípusonként (2010 = 100%)

Megjegyzés: A 2023. július végén rendelkezésre álló adatok alapján.

Forrás: MNB.

A hitelintézeti szektor nemteljesítő hitelállománya továbbra is historikusan alacsony, 2023 során a vállalatok 90 napon túl késedelmes hitelállománya 7 milliárd forinttal, a háztartásoké pedig 8 milliárd forinttal emelkedett május végéig. A 90 napon túl nem késedelmes, de a bankok által nemteljesítőnek minősített hitelek állománya a vállalati szektorban 16 milliárd forinttal, míg a háztartási szegmensben 28 milliárd forinttal csökkent. A vállalati hitelek szegmensében a nemteljesítő hitelek aránya decemberről májusra 3,9 százalékról 3,8 százalékra, a háztartási hitelek esetében pedig 4,4 százalékról 4,2 százalékra mérséklődött. A gazdasági környezet bizonytalanságai, valamint a háztartásokat és a vállalatokat egyaránt érintő költségsokkok azonban továbbra is felfelé mutató kockázatokat hordoznak a portfólióminőséget illetően.

A hitelintézeti szektor 2023 első negyedében 208 milliárd forint adózott eredményt ért el az egyedi, nem konszolidált adatok alapján, ami 52 milliárd forinttal (34 százalékkal) magasabb, mint a 2022 első negyedévi eredmény. A szektor 12-havi gördülő jövedelmezőségi mutatói is javultak, a sajtótőkearányos megtérülés (RoE) a 2022 év végi 8,8 százalékról 9,4 százalékra, az eszközányos eredmény (RoA) pedig 0,69 százalékról 0,74 százalékra nőtt. Az adózott eredmény növekedését leginkább a kiugró kamateredmény és az alacsonyabb értékvesztés képzés eredményhatása magyarázza, amely tételek eredményjavító hatását elsősorban a bankszektort terhelő adók elszámolása mérsékelte.

2023 első negyedévének végén a bankrendszer konszolidált tőke megfelelési mutatója (TMM) 18,3 százalékot, míg a CET1 ráta 15,6 százalékot tett ki. A tőke megfelelés 2023 első negyedévi alakulásában jelentős szerepe volt a devizában denominált kitettségek forintban kifejezett átértékelődésének, az OTP csoport akvizíciójának, illetve a CET 1 tőke szabályozói változása miatti egyéb átmeneti kiigazításoknak. A szektor teljes tőkekövetelmény-mutató feletti szabad tőkéje 1486 milliárd forintot tett ki, mely 4 százalékos TREA-arányos szabad tőkét jelent. A tőkeáttételre vonatkozó 3 százalékos követelményt a szektor minden tagja teljesítette, és mindössze két bank esetében alakult a mutató 3-5 százalék között.

Az MNB makroprudenciális tevékenysége

Az MNB 2023 első felében fokozott figyelemmel követte a magas inflációs környezet, valamint a lassuló hitelezés és a lakáspiaci túlfűtöttséghez kapcsolódó kockázatok pénzügyi stabilitásra gyakorolt hatását.

Az MNB prioritásként kezeli a hitelezési folyamatok hatékonyságának és az adósságfék szabályok zökkenőmentes alkalmazásának támogatását. E célokat szem előtt tartva az MNB elvégezte az adósságfék előírások éves felülvizsgálatát. Ennek keretében az egyéb technikai módosítások mellett a magas inflációra és a nominális béremelkedésre tekintettel 2023. július 1-jétől a magasabb jövedelemarányos eladósodottságot megengedő jövedelmi küszöb 500 ezer forintról 600 ezer forintra, a jövedelemvizsgálat elvégzése alóli mentességre vonatkozó ún. *de minimis* korlát pedig 300 ezer forintról 450 ezer forintra emelkedett.

Az MNB 2023. második negyedében a bankok hazai kitettségeire vonatkozó anticiklikus tőkepuffer (Countercyclical Capital Buffer, CCyB) alkalmazandó rátája aktiválásának egy éves halasztásáról döntött a csökkenő ciklikus rendszerkockázatok tükrében. Az eredetileg 2023. július 1-jétől tervezett rátaaktiválás így 2024. július 1-jén lép életbe. A döntést a bizonytalan makrogazdasági környezet, a visszaeső hitelezés, valamint a lakáspiaci túlértékeltséghez kapcsolódó kockázatok 2022. évi mérséklődése és további várható enyhülése indokolta. A hazai kitettségek esetében alkalmazandó CCyB-ráta a PST döntése alapján 2024. július 1-jétől 0,5 százalékra nő.

A globális kereskedelmiingatlan-piacon azonosított speciális kockázatok miatt az MNB a koronavírus-járvány kitörésekor határozatlan időre felfüggesztett rendszerkockázati tőkepuffer (Systemic Risk Buffer, SyRB) preventív célú újraaktiválásáról döntött. Az MNB az SyRB alkalmazásával a koronavírus-járvány előtt sikeresen támogatta a problémás kereskedelmiingatlan kitettségek banki mérlegekből való tisztítását, illetve az ezekkel kapcsolatos banki sokkellenálló képesség erősítését. A felfüggesztett eszköz újbóli élesítését a járvány lecsengése, az újrainduló kereskedelmiingatlan-hitelezés, a globális és a hazai kereskedelmiingatlan-piacon érzékelt erősödő kockázatok, valamint a nemzetközi szervezetek kockázattértékelései indokolják. A tőkepuffer előírása során az MNB az egyes intézmények kockázati profilja és mérete alapján vizsgálja a problémásnak tekintett kereskedelmiingatlan-hitelek állományát, eltérő súlyt rendelve a nemteljesítő és tartósan átstrukturált teljesítő, illetve az ezen kívüli projekthitel állományokhoz. Az intézkedés tervezett bevezetése preventív jelleggel erősíti a banki sokkellenálló képességet, szükség esetén pedig ösztönzi a megfelelő állományi alkalmazkodást. Az MNB a rendszerkockázati tőkepufferrátákat 2024. július 1-jétől tervezi előírni a 2024. március 31-én fennálló állományok alapján kellő alkalmazkodási időt biztosítva ezzel a bankoknak. Az SyRB alkalmazásának végleges feltételeit az MNB 2023 őszén alakítja ki, egyeztetve a piaci szereplőkkel.

A hitelezési folyamatok hatékonyságának, valamint a zöld célok elérésének támogatása érdekében 2023. április 1-jétől a fogyasztók számára elérhetővé váltak a dedikált zöld hitelcélok finanszírozó Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitelek (MFL). A feltételek alapján meghatározott zöld hitelcélok finanszírozása esetén a hitelnyújtók kötelezően elengedik egy hiteles energetikai tanúsítvány beszerzésének díját és további zöld kamatkedvezményt is adhatnak. Az MFL zöld hitelkonstrukciói már több nagybank kínálatában megjelentek. Emellett 2023. szeptember 1-jei hatályba lépéssel megtörtént az MFL keretrendszer átfogó felülvizsgálata is, ami a termékminősítés rugalmasságának növelése érdekében a minősítés alapelveinek megőrzése mellett több ponton egyszerűsítette a minősítés feltételeit.

A jegybank szakértői 2023 első felében is figyelemmel kísérték a pénzügyi közvetítőrendszert érintő rendszerkockázati értékeléseket, a nemzetközi szabályozási folyamatokat, és részt vettek a különböző európai intézmények (elsősorban az Európai Rendszerkockázati Testület, ESRB) makroprudenciális politikával foglalkozó munkacsoportjainak munkájában.

Az MNB pénzügyi innovációt és digitalizációt támogató tevékenysége

A jegybank számára kiemelten fontos a pénzügyi rendszer digitalizációjának fejlesztése és az innovatív pénzügyi szolgáltatások bevezetésének elősegítése, valamint a hazai pénzügyi ökoszisztéma versenyképességének javítása. Ezen célból az MNB folyamatosan és aktívan vizsgálja a piaci szereplők helyzetét és a fogyasztók igényeit is, melyhez modern, támogató környezetet kíván teremteni.

Az MNB kiemelten fontosnak tartja a felsőoktatási intézményekkel való szoros kapcsolattartást és a kutatási tevékenységek támogatását, melynek köszönhetően rendszeresen a kétoldalú együttműködések az egyetemekkel. 2023 első félévében a BIS Innovation Hub londoni központja és a Bank of England közös kezdeményezésében megrendezésre került a Project Rosalind nemzetközi innovációs verseny, melynek célja, hogy új lehetőségeket tárjon fel a jegybankok által kibocsátott lakossági digitális jegybankpénz felhasználását illetően, és ezeket technológiai szinten meg is valósítsa. Az MNB és a BME két közös csapattal indult: az egyik csapat egy valós idejű, blokklánc alapú, hipotetikus energiaár-támogatási és ösztönző rendszert fejlesztett ki, a másik pedig egy blokklánc alapú, hipotetikus autólízing megoldást mutatott be. Mindkét csapat bejutott a 22 fős elődöntőbe, egyikük pedig a 12 szereplős döntőbe is olyan tech-óriások csapatai közé, mint az Amazon, a Thales vagy a Revolut.

2023 májusában megújult a Diákszéf, aminek kapcsán a jegybank a Pénziránytű Alapítvánnyal közösen, kereskedelmi banki partnereket és hazai FinTech cégeket is bevonva, a korábbi diáktallér gyűjtése mellett az applikációt valódi pénz kezelésére alkalmas funkcionalitással bővítette. A felhasználók a mobilapplikációban átutalhatnak bankszámlára, megtakaríthatnak számukra fontos célokra, illetve vásárolhatnak is a SimplePay Instant Transzfer QR-kódos fizetés használatával. A szülők, gyermekeik pénzügyeinek felügyelete mellett, akár zsebpénz küldésére is használhatják az alkalmazást. A gyermekek az összegyűjtött diáktallérokat eMag utalványokra válthatják be. A Diákszéf kezdeményezésnek fontos célja a digitális jegybankpénzhez kapcsolódó kutatás és az implementációra, illetve működtetésre vonatkozó tapasztalatok megszerzése is. A Diákszéf mobilapplikáció az MNB digitális jegybankpénzhez kapcsolódó pilot projektje, mely kezdeményezés az első olyan digitális pilot projekt az Európai Unióban, amelyben a jegybank valódi lakossági felhasználókat vont be a kutatáshoz szükséges tapasztalatszerzés érdekében.

Ezen kezdeményezéseken túl az MNB folytatta korábbi, innovációt támogató tevékenységét is: az Innovation Hub keretein belül a rendszeresen beérkező megkeresésekre adott, felügyeleti szempontokat is magába foglaló válaszaival támogatja a pénzügyi intézményeket és a FinTech cégeket a pénzügyi innovációik kapcsán felmerülő jogértelmezési kérdések tisztázásában.

A jegybankok közötti tudásmegosztásra is nagy hangsúlyt fektetett az MNB és számos konferencián és bilaterális egyeztetésen vett részt nemzetközi szerepének erősítése érdekében. Az MNB társszervezőként vett részt a 2023 júniusban már másodjára megrendezett Point Zero Forumon Zürichben. A magas rangú, svájci és szingapúri szervezésű eseményen pénzügyi és technológiai vállalatok, nemzetközi szabályozói szervezetek képviseltették magukat, amelynek központi témája a legújabb technológiák pénzügyekbe való beépülésének hatáselemzése, az innováció megfelelő kontrollok melletti támogatási módjainak felkutatása volt. A rendezvényre érkező magas szintű delegációt Patai Mihály és Kandrács Csaba alelnökök vezették, akik Szombati Anikóval, az MNB ügyvezető igazgatójával és Chief Digital Officerével több szakmai egyeztetésen és panelbeszélgetésen vettek részt, ahol az új technológiák szabályozói kihívásait, a pénzügyi közvetítés

lehetséges jövőbeli irányait és a komplex technológiai projektek jegybanki megvalósításának tapasztalatait vitatták meg nemzetközi szakértőkkel. Szombati Anikó vezetésével zajlott az MNB saját szervezésű kerekasztal-beszélgetése „*Cryptoassets and Climate Change: Understanding the Carbon Footprint and Opportunities to Dampen It*” címmel, mely során a kriptoeszközök környezeti hatását, valamint ezek környezetkímélőbb útra történő terelését vizsgálták a résztvevők.

2.3. FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉG ÉS FOGYASZTÓVÉDELEM

A hazai bankrendszer és a nem banki intézményi befektetők a közelmúlt bankválságai, az inflációs kockázatok és az elhúzódó orosz-ukrán háború okozta bizonytalanság közepette is stabilak. A bankok hitelezési kapacitásai megfelelőek, a tőke- és likviditási helyzet is erős. A nemteljesítő hitelek aránya alacsony, a bankok az értékvesztésképzésen keresztül előretételekkel is felkészültek a nemteljesítések esetleges növekedésére. Az MNB intenzív monitoring tevékenységet és szükség esetén felügyeleti párbeszédet folytat az egyes intézményekkel annak érdekében, hogy a magyar bankrendszer biztonságos működését fenntartsa. A nemzetközi együttműködés keretében egységes megközelítés mentén folyik a nemzetközi bankcsoportok felügyelése, ugyancsak hangsúlyt helyezve a bankcsoportok egészét, vagy egyes tagjait esetlegesen érintő piaci vagy szabályozói hatásokra.

Az MNB a 2023. június 30-i állapot szerint 1 247 intézmény teljes körű prudenciális felügyeletét² látta el. Az MNB által végzett hatósági tevékenység napjainkban sokkal komplexebb – az egyes piaci szereplők jellemzőitől függően teljes vagy részleges prudenciális, fogyasztóvédelmi, pénzmossási, vagy kibocsátói – felügyelést jelent, ezért indokolt a prudenciális felügyelet alá tartozó intézmények mellett megjeleníteni az egyéb felügyeleti tevékenység alatt működő intézményeket is. Ezen megközelítés szerint az MNB, a prudenciálisan felügyelt intézményeken túl, további több mint

1 000 intézmény felett gyakorolt valamilyen formában felügyeletet. Ezen intézmények nem, vagy részlegesen állnak az MNB prudenciális (pénzügyi) felügyelete alatt, ugyanakkor vonatkozásukban az MNB egyéb, szűkített tartalmú – így különösen fogyasztóvédelmi, pénzmossási, vagy kibocsátói – felügyeletet gyakorol.

2023 első félévben összesen 43 prudenciális és 170 fogyasztóvédelmi vizsgálat, 17 piacfelügyeleti eljárás, 1 kibocsátói felügyeleti célvizsgálat, továbbá 3 pénzmossás megelőzésével kapcsolatos vizsgálat zárult le. Az MNB felügyeleti és fogyasztóvédelmi tevékenysége részeként 2023 első félévben összesen 1 027,7 millió forint felügyeleti bírságot szabott ki. Ebből a prudenciális felügyeléshez kapcsolódó intézkedések során kiszabott bírság 369,0 millió forint, a fogyasztóvédelmi bírság 110,9 millió forint, a piacfelügyeleti bírság 444,7 millió forint, a kibocsátói felügyeleti bírság 58,8 millió forint, a pénzmossás megelőzésével kapcsolatos bírság 24,1 millió forint, az eljárási és engedélyezési bírság 20,2 millió forint volt.

Pénzpiac felügyelete

Az MNB ellátja a jogszabályon alapuló átfogó vizsgálati kötelezettségéből adódó feladatait, valamint kockázatteljesítő és értékelő, folyamatos felügyelést segítő szakértői tevékenységét. Ennek keretében az MNB kiemelt figyelemmel kísérte a 2023. évre meghatározott fókuszpontok által megjelölt területeken fellépő kockázatokat, kiemelve ezek közül is az orosz-ukrán háború kapcsán felmerült likviditási kockázatok kezelését, a monitoring folyamatokra és a problémás ügyletek kezelésére kialakított folyamatokat, beleértve a korai figyelmeztető jelek rendszerét, a fedezetek kezelési, értékelési, dokumentálási gyakorlatának, valamint nyilvántartásának vizsgálatát, a belső védelmi vonalak megfelelő működésének vizsgálatát, különös tekintettel a compliance és fraud témakörökre, az adóssághék és KHR szabályok alkalmazását, az IFRS 9 értékvesztés szabályok alkalmazásának vizsgálatát, értékvesztés modellek megfelelőségének ellenőrzését.

2023 első félévben 11 prudenciális vizsgálat zárult le. Hitelkockázat területén az intézményeknél továbbra is nagy számosságúak a fedezetkezelési folyamatokkal, a fedezetek nyilvántartásával és újraértékelésével kapcsolatban, valamint a jogszabályban előírt adatok KHR részére történő adattovábbításával összefüggésben azonosított hiányosságok kapcsán tett megállapítások. További jellemző hiányosság az intézmények szabályzatai és az alkalmazott gyakorlat közötti inkonzisztencia megléte, valamint az egyes, alapvetően manualitásból eredő adatszolgáltatási, nyilvántartási hibák.

² Az intézményi kör tagjai az MNB teljes körű (prudenciális, fogyasztóvédelmi, kibocsátói stb.) felügyelete alatt állnak.

Az MNB összesen 19 millió forint bírságot szabott ki a MagNet Bankra hitelkockázati, értékvesztés elszámolási, betétbiztosítási, adatszolgáltatási és vállalatirányítási hiányosságok miatt és kötelezte azok mielőbbi kiküszöbölésére. Az MNB megállapította, hogy a MagNet Bank nem megfelelően kezelte a hitelkockázatokat, valamint nem a hitelintézet méretével és tevékenységével összhangban lévő, megfelelő hitelkockázat-kezelési kultúrát és struktúrát, valamint kontrollrendszert működtetett. Az igazgatóság nem gyakorolt hatékony irányítást a hitelkockázatok kezelését illetően, továbbá nem tett meg mindent a hitelkockázati stratégia és politika végrehajtásának gyakorlati megvalósítására, illetve az ahhoz szükséges feltételek biztosítására. Hiányosságokat tárt fel a vizsgálat a hitelkockázatok terén az értékvesztési modellek kapcsán, illetve az átstrukturálás szabályozása terén is.

Az MNB a pénzügyi szektor felügyelését a vizsgálatokon túl, a felügyelt intézmények által az MNB rendelkezésére bocsátott adatok és információk folyamatos értékelésén keresztül, az ún. folyamatos felügyelés eszközeivel látja el. A folyamatos felügyelés során megvalósuló intézményi szintű kockázatértékelések a felügyeleti, főként statisztikai adatszolgáltatásokon alapuló elemzésekre épülnek, mely elemzések hangsúlyos alkotóelemül szolgálnak az egyes intézmények számára rendkívüli adatszolgáltatási határozat keretében előírt egyes vállalatirányítási bizottságok napirendjeinek, előterjesztéseinek és döntéseinek értékelései, továbbá a felügyelt intézmények felsővezetőivel folytatott párbeszédnek.

Értékvesztés-számítás megfelelése tekintetében egyrészt a csoportos értékvesztés-elszámolás során alkalmazott modellek összeállításának és paraméterezésének területén, másrészt az egyedi módszertan kapcsán tárt fel hiányosságokat az MNB 2023 első felében. Jelentős tőkeproblémát nem tárt fel, kisebb hiányosságok voltak tapasztalhatók a szavatoló tőke egyes elemeinek beszámíthatósága és a hitelkockázati tőkeszükséglet-számítás szektorbesorolása és a kedvezményes súlyozás alkalmazása területén.

Fraud management témában a 2023 júniusában az MNB kiadta a pénzforgalmi szolgáltatásokon keresztül megfigyelhető visszaélések megelőzéséről, észleléséről, megakadályozásáról és kezeléséről szóló, úgynevezett „fraud ajánlást”³, melynek előírásait ütemezetten várja el a szektor szereplőitől.

Az elmúlt időszakban a szektor részéről érkező visszajelzések alapján módosult a lakóingatlanfejlesztési célú projekthitelek kezeléséről szóló MNB ajánlás⁴. A piaci konzultációt követően a végleges ajánlás közzétételére 2023. június 26-án került sor. Az MNB az ajánlás alkalmazását 2023. augusztus 1-jétől várja el az érintett pénzügyi szervezetektől.

Az MNB kiemelt figyelemmel kísérte az MKB Bank Nyrt. és a Takarékbank Zrt. egyesülésének folyamatát, az MBH Bank Nyrt. létrejöttét. A fúzió előkészítése tervezetten zajlott, megtörténtével az ügyfelek az ország létrejövő második legnagyobb bankjának hálózatát, szolgáltatásait érhetik el. A folyamat során a jegybank számára kiemelt fontosságú volt az ügyfélérdekek védelme és a pénzügyi stabilitás. Az egyesülő banktól az MNB ezt kéri számon.

A hazai pénzügyi vállalkozások induló tőkéjének legkésőbb idén év végéig el kell érnie a 75 millió forintot, 2026. december 31-ig pedig a 100 millió forintot. Ha egy pénzügyi vállalkozásnak hitel és pénzkölcsön nyújtásra is van engedélye, akkor 2023. végére induló tőkéjét minimum 100 millió, 2026. végére pedig 150 millió forintra kell növelnie. Az MNB a folyamat támogatása érdekében vezetői körlevélben fogalmazta meg elvárásait az érintett piaci szereplők felé, illetve engedélyezési útmutatójával és az engedélyezésekkel, bejelentésekkel kapcsolatos gyakori kérdésekkel és válaszokkal is segítséget nyújt.

Az MNB 2023 első félévében hitelintézeteket és bankcsoporti, valamint nem bankcsoporti pénzügyi vállalkozásokat érintően 131 darab kérelemre indult fogyasztóvédelmi eljárást indított, illetve 119 darab kérelemre indult eljárást zárt le, mely során összesen 25,15 millió Ft összegű fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki. 2023 májusában indított témavizsgálat keretében a jegybank vizsgálja a személyi kölcsön online értékesítése során a szerződéskötést megelőző tájékoztatás jogszabályi megfeleléségét 6 intézmény esetében.

³ Az MNB 5/2023. (VI.23.) számú ajánlása a pénzforgalmi szolgáltatásokon keresztül megfigyelhető visszaélések megelőzéséről, észleléséről, megakadályozásáról és kezeléséről

⁴ Az MNB 6/2023. (VI.23.) számú ajánlása a lakóingatlanfejlesztési célú projekthitelek kezeléséről

2023. június végével a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitelek (MFL) teljes folyósított állománya átlépte a 2 807 Mrd forintot, a szerződésszám pedig meghaladta a 198 ezer darabot, míg a Minősített Fogyasztóbarát Személyi Hitelből (MSZH) összesen 266 milliárd forintot folyósítottak a hitelintézetek, a szerződésszám pedig megközelítette a 70 ezer darabot.

Az első félévben az MNB engedélyezte az OTP Mobil Kft. pénzforgalmi intézményként történő piacra lépését, valamint nyilvántartásba vette egy belga székhelyű pénzforgalmi intézmény (IBANFIRST S.A.) magyarországi fióktelepének létesítését is.

Biztosítási piac felügyelete

A biztosítási piac felügyelete során indított ellenőrzési eljárások esetében 2023 első félévében is kiemelt jelentőséget kapott a biztosítás értékesítéséről szóló irányelv (IDD⁵) szerinti előírások maradéktalan implementálása, kiemelten a termékfelügyelési- és irányítási rendszerre vonatkozó előírások vizsgálata. Továbbra is fokozott figyelem irányul a biztosítók IFRS17-re történő átállására, illetve a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási díjkalkulációk biztosításmatematikai megalapozottságának vizsgálatára a kárinfláció és a devizaárfolyamok függvényében.

2023 első félévében 6 átfogó- és 1 utóvizsgálat zárult. Az MNB vizsgálata során 28,2 millió forint bírságot (prudenciális és fogyasztóvédelmi) szabott ki a Magyar Posta Életbiztosító Zrt-re, egyebek közt a belső szabályzatok hiányosságai, az informatikai biztonság, a csalásmegelőzés, a kiszervezések, a kárbejelentések rögzítése, illetve az ügyféltájékoztatás kapcsán felmerült szabálytalanságok miatt. Két mezőgazdasági biztosító egyesület átfogó vizsgálata esetében bírságot nem szabott ki, az utóvizsgálat pedig a teljesítésre tekintettel intézkedés alkalmazása nélkül zárult. Az MNB ugyanakkor 150 millió forint (100 millió forint felügyeleti, 50 millió forint fogyasztóvédelmi) bírságot szabott ki az UNIQA Biztosító Zrt-re, többek közt a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási és a befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosítási szerződések állománykezelése, a termékekkel kapcsolatos termékértékesítési folyamatok, az informatikai biztonság, a gépjármű-kárrendezés, egyes termékek szerződési feltételei, a panaszkezelés, illetve az ügyféltájékoztatás kapcsán felmerült hiányosságok miatt. 2023 első félévében 31 darab kérelemre indult és folyamatos felügyelés keretén belüli fogyasztóvédelmi ellenőrzési eljárás zárult, melyek kapcsán az MNB összesen 6,15 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki. Az MNB az eljárások során legtöbb esetben a panaszkezeléssel, ügyféltájékoztatással kapcsolatban tárt fel hiányosságot, valamint néhány esetben tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot azonosított.

A vizsgálatok mellett az MNB preventív jellegű felügyeleti gondolkodásmód jegyében végzi a biztosítási szektor folyamatos felügyelését. Ezt az intézmények adatszolgáltatási rendszerei, a felügyelést támogató eljárásrendek, a vizsgálati kézikönyvek, valamint a kockázati- és alapmonitoring rendszer alapozzák meg. Mindezek segítségével az intézményekről negyedévente kockázat alapú értékelés készül. A biztosítási szektor tőkefeltöltöttsége a 2023 második negyedéves adatok alapján 197%, csupán egy olyan biztosító van a piacon, akinek a tőke megfelelése minimálisan elmarad a folyamatos tőke megfelelést biztosító volatilitási tőkepuffer tartásáról szóló 6/2016. (VI.14.) számú MNB ajánlás szerinti 150%-os értéktől. Az érintett biztosító már rendelkezett a tőkeemelésről.

Az MNB 2021-től negyedévente közzéteszi a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás (KGFB) díjak és károk alakulását bemutató indexét az általa működtetett, biztosítói adatszolgáltatáson alapuló Központi KGFB Tételes Adatbázis adatait felhasználva. Az első negyedéves adatok alapján a kárráfordítások egy év alatt 12%-kal nőttek a szervíz- és alkatrészdíjak drágulása miatt, a második negyedévben ez a növekedési ütem 10%-ra mérséklődött. A személyautók átlagos KGFB állománydíja előző év azonos időszakához képest az első negyedévben 9%-kal, a másodikban 12%-kal, 52 ezer forintra emelkedett. Az egyéb járműkategóriák esetében is növekedés figyelhető meg szinte minden kategóriában. Negyedéves alapon azonban már a növekedési ütem lassulására utalhat, hogy az első negyedévben 7%-kal, a másodikban már csak 3%-kal volt magasabb az állománydíj az előző negyedévihez képest.

A K&H Biztosító Zrt. 2023. május 30-i csatlakozásával 14 lakásbiztosítóból már 12 kínál Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítási (MFO) terméket, mely biztosítók összesített lakásbiztosítási piaci részesedése díjbevétel alapon számítva 95%. További biztosítók csatlakozása is várható. Június 30-ig 37 ezer MFO szerződés kötött, amelyek 1 763 milliárd

⁵ IDD Insurance Distribution Directive – az Európai Parlament és Tanács 2016/97. számú irányelve a biztosítási értékesítésről

forintnyi vagyont védenek. A június havi új MFO szerződések átlagdíja 48,6 ezer forint, míg a hagyományos lakásbiztosítási termékeké 50,7 ezer forint. Amellett, hogy az MFO termékek kedvezőbb díjúak, szolgáltatási szintjük is magasabb az átlagnál, közel 1,5 szerese az átlagos lakásbiztosítások szolgáltatási szintjének (56%/40%).

A 2023. április 30-án hatályba lépett kormányrendelet⁶ a hazai lakásbiztosítási verseny élénkítése érdekében előírja, hogy amennyiben a jelzáloghitelszerződés megkötéséhez vagyonbiztosítás szükséges, a fogyasztó részére be kell mutatni az MNB MFO kalkulátorának⁷ alkalmazását, valamint, hogy a THM⁸ meghatározásakor figyelembe kell venni a jelzáloghitel fedezetéül szolgáló ingatlanra vonatkozó vagyonbiztosítás díját. Emellett valamennyi lakásbiztosítási szerződés esetében az éves biztosítási díj 20%-ban meghatározott jutalékplafont vezet be és a biztosítási évfordulón túl további évi egyszeri alkalommal lehetővé teszi a szerződés költségmentes felmondását is.

A Bodrogközi Nonprofit Kölcsönös Növénybiztosító Egyesület és a Bodrogközi Kertészeti Nonprofit Kölcsönös Növénybiztosító Egyesület esetében az MNB 2023. március 3-án kiadott határozataiban pénzügyi terv benyújtására kötelezte mindkét egyesületet és felügyeleti biztost rendelt ki. A két egyesület által benyújtott pénzügyi tervet az MNB jóváhagyta. A viszontbiztosítóval az elszámolás megtörtént, a károsultak részére a kifizetések – a peres és egyéb speciális esetek kivételével – megkezdődtek a második negyedévben. Az MNB a felügyeleti biztost 2023. augusztus 16-val visszahívta, de az egyesületek működését a jövőben is kiemelt figyelemmel kíséri.

Pénztári piac felügyelete

A pénztári piac felügyelete során folytatott vizsgálatokban a környezeti fenntarthatóság megjelenésére a befektetésekben és a pénztárak működésében, a pénztári működés hosszú távú fenntarthatóságának vizsgálatára, kiemelt figyelemmel a külső környezeti hatásokra való reagálóképességre, valamint a működésre felhasználható források MNB által prudenciálisan elvárt szintjének való megfelelésére irányult az MNB figyelme.

2023 első félévében 4 átfogó vizsgálat, 2 célvizsgálat és 1 utóvizsgálat zárult. A leggyakoribb szabálytalanságok, hiányosságok az ellenőrző bizottság tevékenységére, az informatikai biztonságra, az eszközök alapokhoz való rendelkezését alátámasztani hivatott naprakész analitikus nyilvántartás meglétére vonatkozó jogszabályi előírások megsértéséhez kapcsolódtak.

2023 márciusában az MNB közzétette a nyugdíjpénztárak 2022. évi, valamint a 10 és 15 éves átlagos hozamrátáira vonatkozó adatokat. Az önkéntes nyugdíjpénztárak éves nettó hozamai 8,5 és mínusz 14,5 százalék között szóródtak, a záró vagyonnal súlyozott nettó hozam mínusz 6,8 százalék volt 2022-ben. A szektor teljesítményét hosszú távon bemutató 10 és 15 éves – záró vagyonnal súlyozott – átlagos nettó hozamok értéke 4,37 százalék, illetve 4,63 százalék lett a 2022. évi adatok nyomán. Az önkéntes nyugdíjpénztárak egy és másfél évtizedes távlatban pozitív reálhozamot mutathatnak fel.

Tőkepiac felügyelete

A befektetési szolgáltatók vizsgálatok az ügyfélkövetelések védelme továbbra is kiemelt prioritást élvez, amely az MNB folyamatos felügyelési eszköztárába is hangsúlyosan beépült. Az átfogó- és témavizsgálatok fókuszra továbbra is a MiFIDII⁹/MiFIR¹⁰ szabályozási környezet betartásának ellenőrzése. A befektetési alapkezelők vizsgálata a nemzetközi gyakorlattal és a piaci folyamatokkal összhangban leginkább a likviditáskezelésre és eszközértékelésre koncentrált, tekintettel az orosz-ukrán konfliktus által a tőkepiacokra gyakorolt turbulenciára. A fentiekkel összefüggésben kiemelt figyelmet kapott a befektetési döntéshozatal, a megbízáskezelés és a nettó eszközérték számítása. A folyamatos felügyelésben és vizsgálatokban a kockázatkezelés és a likviditáskezelés témaköre felértékelődött.

⁶ A vagyonbiztosítási szerződésekre alkalmazandó egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 25/2023. (II. 1.) Kormányrendelet

⁷ Kalkulátor (mnb.hu)

⁸ teljes hitel díjmutató

⁹ A pénzügyi eszközök piacairól, valamint a 2002/92/EK irányelv és a 2011/61/EU irányelv módosításáról szóló 2014. május 15-i 2014/65/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv

¹⁰ A pénzügyi eszközök piacairól és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló 2014. május 15-i 600/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet

Az MNB 2023 első félévében 9 átfogó- és 1 (négy befektetési szolgáltatóval szemben folytatott) témavizsgálatot zárt le. A lezárt vizsgálatok közül kiemelendő az Interactive Brokers Central Europe Zrt-vel szembeni – elsősorban a panaszkezelés, az informatika, a kiszervezés, illetve a társaság számlái feletti rendelkezési jog terén feltárt hiányosságok miatt – 11,3 millió Ft és – a pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás megelőzési tevékenységgel összefüggésben feltárt hiányosságok miatt – 7,7 millió Ft felügyeleti bírság kiszabásával lezárt átfogó vizsgálat.

Az egyes befektetési alapok befektetési szabályairól szóló 156/2023. (IV. 27.) Korm. rendeletben (Kormányrendelet) a Kormány meghatározta az értékpapíralapok minimum értékpapír-állományának mértékét. A Kormányrendelet meghatározása szerint azok a kötvényalapok, részvényalapok és vegyes alapok minősülnek értékpapíralapnak, amelyek portfóliójában tartott eszköz súlya legalább 60%-os mértékben értékpapír. A jogalkotó az értékpapíralapokkal kapcsolatos elvárásaként fogalmazta meg, hogy ezen alapok értékpapír-túlsúlyos portfólióval rendelkezzenek. A Kormányrendelet 2023. július 1. napján lépett hatályba, a befektetési alapkezelőknek eddig a dátumig kellett érintett alapjaikat úgy átalakítani, hogy a 60%-os minimum követelménynek megfeleljenek. Az új rendelkezés nem egységesen érinti a befektetési alapokat, a szektor csak egy részének szükséges portfólióját átrendezni a jogszabályi megfeleléshez.

Fogyasztóvédelmi folyamatos felügyelés részeként ellenőrizte a jegybank a külföldi székhelyű, Magyarországon határon átnyúló formában működő CFD¹¹ szolgáltatók online marketingtevékenységi és tájékoztatási gyakorlatát. Az ellenőrzésben feltárt, fogyasztóvédelmi szempontból aggályos gyakorlatok – például az ESMA¹² és az MNB CFD kereskedésre vonatkozó termékintervenciós döntésével ellentétes marketing, illetve nem kiegyensúlyozott, pontatlan tájékoztatások – kapcsán az MNB nemzetközi megkeresésekkel fordult az érintett külföldi szolgáltatók felügyeletét ellátó tár felügyeletkezhöz, melyben kérte a társhatóságok intézkedését a jogsértő magatartás megszüntetése érdekében. Az MNB a továbbiakban is aktívan figyelemmel követi a határon átnyúló CFD szolgáltatók tájékoztatási gyakorlatát.

2023 első félévében öt új kockázati tőkealap-kezelő kapott tevékenységi engedélyt, valamint az MNB engedélyezte, hogy az MBH Bank Nyrt. átadja befektetési szolgáltatási állományát az MBH Befektetési Bank Zrt-nek.

Pénzmosás és terrorizmus-finanszírozás megelőzésével és megakadályozásával, valamint a vagyoni- és pénzügyi korlátozó intézkedések végrehajtásával kapcsolatos felügyeleti tevékenység

A pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás megelőzésével (AML/CFT¹³), valamint a vagyoni és pénzügyi korlátozó intézkedések végrehajtásával kapcsolatos vizsgálatok, a folyamatos felügyelés és a témát érintő egyéb hatósági feladatok folyamatosan kiemelt figyelmet kapnak. A kidolgozott módszertan szerint az MNB beazonosítja – a folyamatosan aktualizált és bővített minőségi és mennyiségi kockázati tényezők figyelembevételével – a felügyelt intézményeknél fennálló pénzmosási, valamint terrorizmusfinanszírozási kockázatokat, és azokat a rendelkezésre álló egyéb információkkal együtt elemzi, értékeli. A felügyeleti eljárások célját és ütemezését a felügyeleti kockázatértékelés alapján határozza meg a jegybank.

Az AML/CFT vizsgálatok célja a hiányosságok, sérülékenységek azonosítása mellett az intézményekre vonatkozó valós fenyegetettség felmérése, a várható reputációs kockázatok számszerűsítése érdekében. Fontos szempont továbbá a hatékonyság vizsgálata, illetve a kockázatok lehetséges okainak feltárása és megértése. Az AML/CFT vizsgálatok kiterjednek arra is, hogy egy adott jogsértés vagy szabálysértések sorozata miért következett be, vagy egy adott jogsértés jelezhet-e szélesebb körű rendszerbeli vagy belső kontrollhiányosságokat. Jelentős figyelmet kap a felügyelt intézmények vezetőinek tájékoztatása a vizsgálatok során azonosított AML/CFT kockázatokról.

2023-ban az MNB 16 intézmény AML/CFT vizsgálatot végzett, melyből egy vizsgálat határozattal és két vizsgálat megszüntető végzéssel lezárult. Figyelmet érdemel továbbá a 3 hitelintézet bevonásával indult, a bizalmi vagyonkezelő ügyfelekkel kapcsolatban végzett ügyfélátvilágítási és monitoring tevékenységet fókuszba helyező témavizsgálat, valamint a tranzit fizetési számlákkal kapcsolatos pénzmosási kockázatok, kockázatkezelő, illetve csökkentő intézkedések és kapcsolódó pénzmosási kontrollok ellenőrzésére indított témavizsgálat.

¹¹ contract for difference - különbözetten alapuló ügylet

¹² Európai Értékpapír-piaci Hatóság

¹³ Anti-Money Laundering/Combating the Financing of Terrorism

Az orosz-ukrán konfliktus kapcsán az MNB felügyeleti tevékenységét érdemben érintő különböző tartalmú szankciók, korlátozások bevezetésére került sor, amelyek a szolgáltatók számára többletkötelezettséget írtak elő. Az MNB emiatt szükségesnek látta felmérni, hogy a hazai ügyfélállomány vonatkozásában mekkora a pénzügyi közvetítőrendszer „szankciós kitettsége”, emiatt 2023 második negyedévében az MNB összesen 94 intézmény esetében határozatban rendkívüli adatszolgáltatási kötelezettséget írt elő.

Informatikai felügyelet

Az MNB elindította a gépi tanulás és mesterséges intelligencia használatára vonatkozó témavizsgálatot három bank és három biztosító esetében. Emellett megkezdődött az intenzív munka a DORA rendelet¹⁴ részletszabályainak kidolgozására felállított szakértői csoportokban.

A KiberPajzs pénzügyi edukációs kampány és együttműködési kezdeményezés új lendületet vett. 2023 során a projekthez csatlakozott az Igazságügyi Minisztérium, a Gazdaságfejlesztési Minisztérium, a Magyar Államkincstár és a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága, valamint elindult az intenzív plakátkampány. Az üzenetek megfogalmazása a MédiaUnió digitális biztonság kampányával összhangban történt, a KiberPajzs szakértői támogatást adott a tartalmak előállításához.

Kibocsátói felügyelés és piacfelügyeleti eljárások

Az MNB 2023 első félévében 6 jogosulatlan tevékenység gyanúja miatt indított piacfelügyeleti eljárást zárt le, illetve 1 további olyan eljárást fejezett be, amelyben a korábban kiadmányozott döntését orvosolta. Ezekon túl 7 esetben piaci visszaélést és további 3 esetben a MAR¹⁵ 19. cikke szerinti jogsértést vizsgált.

Az MNB a nyilvános-értékpapírkibocsátók feletti folyamatos felügyeleti tevékenysége során két kibocsátót marasztalt el a MAR-ban foglalt bennfentes információ haladéktalan nyilvános közzétételére vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértése miatt. A folyamatos felügyelésben kiadott határozatok közül 3 db tartalmazott bírságot is, összesen 33 millió Ft értékben. Bírság kiszabására az OTT-One Nyrt. és a SET Group Nyrt. esetében került sor a 2022. évi hiányzó éves jelentések miatt. E két kibocsátó részvényeinek kereskedését már az előző évek során felfüggesztette az MNB, többször nyilatkoztatta, valamint adatszolgáltatásra kötelezte őket a törvényes működés helyreállításával összefüggésben.

A Pénzügyminisztérium, mint Közfelügyeleti Hatóság jelzést tett az MNB felé, hogy a WINGHOLDING Zrt. és a SunDell Nyrt. esetében a könyvvizsgáló olyan könyvvizsgálói jelentéseket bocsátott ki a 2022. évi éves beszámolóik (egyedi és konszolidált) kapcsán, melyekre nem volt jogosult, így a 2022. évi könyvvizsgálói jelentések visszavonására kötelezte a könyvvizsgálót. A SunDell Nyrt. 2023. június 14. napján, a WINGHOLDING Zrt. pedig 2023. június 15. napján tett közzé erről rendkívüli tájékoztatást. Az MNB a tőzsdei kereskedés felfüggesztése mellett döntött ezen két kibocsátó esetében az utólagosan visszavont könyvvizsgálói jelentések és ezáltal hiányos éves jelentések miatt. A WINGHOLDING Zrt. 2023. június 22. napján, a SunDell Nyrt. pedig 2023. augusztus 10. napján tette közzé az új könyvvizsgálói jelentésekkel ellátott éves jelentését, így a kötvények tőzsdei forgalmazását az MNB a WINGHOLDING Zrt. esetében 2023. június 26. napján, a SunDell Nyrt. esetében pedig 2023. augusztus 14. napján a kereskedési idő kezdetétől visszaállította.

Az MNB piacfelügyeleti eljárást folytatott le a Primus Trust Bizalmi Vagyonkezelő Zrt. tevékenységének vizsgálatára, amely során megállapította, hogy a társaság a 2018. június 27. napja és 2022. január 19. napja közötti időszakban – a bizalmi vagyonkezelésre jogosító engedélyén túlterjeszkedve – 5 általa kezelt vagyon (trust) vagyonkezelőjeként összesen mintegy 29 milliárd forint összegben nyújtott pénzkölcsönt 8 személynek összesen 27 kölcsönszerződés keretében,

¹⁴ Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a pénzügyi ágazat digitális működési rezilienciájáról és az 1060/2009/EK rendelet, a 648/2012/EU rendelet, a 600/2014/EU rendelet, valamint a 909/2014/EU rendelet módosításáról

¹⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 596/2014/EU rendelete (2014. április 16.) a piaci visszaélésekről (piaci visszaélésekről szóló rendelet), valamint a 2003/6/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és a 2003/124/EK, a 2003/125/EK és a 2004/72/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről

amely kölcsönnyújtások nem minősültek – az MNB engedélye nélkül is végezhető – csoportfinanszírozásnak. Az MNB a piacfelügyeleti eljárást lezáró döntésében a társasággal szemben – egyéb intézkedés mellett – az engedély nélkül végzett pénzügyi szolgáltatási tevékenység folytatása okán 300 millió Ft piacfelügyeleti bírságot szabott ki.

A 4iG Nyrt.-vel szemben a bennfentes jegyzék vezetésére vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértése miatt az MNB 19 millió forint felügyeleti bírságot szabott ki, egyúttal az MNB kötelezte a kibocsátót arra, hogy küldje meg a Vodafone Magyarország Zrt. felvásárlására irányuló projekttel összefüggésben keletkezett bennfentes információ vonatkozásában elkészített, a vonatkozó jogszabályokkal összhangban álló javított bennfentesek jegyzékét, figyelemmel arra, hogy a 4iG Nyrt. 2022. augusztus 22. napján reggel 8 órakor rendkívüli tájékoztatást tett közzé a Vodafone Magyarország Zrt. megszerzésére irányuló nem kötelező érvényű Term Sheet aláírásáról, ugyanakkor a 4iG Nyrt. a rendkívüli tájékoztatásban foglaltakat csak 2022. augusztus 21. napján este 6 órakor minősítette bennfentes információnak. Az MNB megvizsgálta a rendkívüli tájékoztatásban foglaltakra irányuló tranzakciós folyamatot, melynek eredményeképpen megállapította, hogy a tranzakcióra vonatkozó bennfentes információ legkésőbb már 2022. július 4. napján azonosítható volt, a bennfentes információ és az akvizíció lényege már ekkor konkrét, pontos és árfolyamérzékeny volt.

Az MNB Zöld Programja

Az MNB a Zöld Program I. pillérére építve folyamatosan fejleszti felügyelési módszertanát a környezeti kockázatokra vonatkozóan. A 2022 augusztusában megújított, a hitelintézetek számára megfogalmazott, az éghajlatváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokról, valamint a környezeti fenntarthatósági szempontok érvényesítéséről szóló ajánlásban foglaltak teljesülésének ellenőrzése elindult a hitelintézeti átfogó vizsgálatokban. Ennek eredményeképp a Zöld Ajánlásban megfogalmazott elvárások teljesülését már három hitelintézetnél ellenőrizte a jegybank. A Zöld Ajánlás elvárásainak szakaszos élesítésében is fordulópontra kerültek, hiszen az év második felétől bővül az ellenőrzött elvárások köre.

Az MNB másik fontos szabályozói eszközei a környezeti kockázatok kezelésére és a zöld finanszírozás ösztönzésére kialakított zöld tőkekövetelmény-kedvezmények. Június végével a vállalati zöld tőkekövetelmény-kedvezményt immár 542 milliárd forint kihelyezésre igényelték a hitelintézetek, míg a lakáscélú zöld tőkekövetelmény-kedvezményt 111,5 milliárd forint értékű kitettségre vették igénybe. Az utóbbi évek során számos tapasztalat halmozódott fel és több pozitív eredmény született a programok hatására.

Idén áprilisban az MNB harmadik alkalommal publikálta a Zöld pénzügyi jelentését, amelyben ismét a környezeti fenntarthatóság mérlegére tette a pénzügyi rendszert. A Zöld pénzügyi jelentés megjelenésével egyidőben indult el a Zöld Pénzügyi Termékkereső is, mellyel az MNB szeretné elősegíteni a zöld pénzügyi termékek elérhetőségét és támogatni a lakosság pénzügyi és fenntarthatósági edukációját. A Termékkereső egy olyan online platform, amely a hazai zöld pénzügyi termékek a legfőbb fenntarthatósági információknak összegyűjtésére és bemutatására, illetve összehasonlítására szolgál.

Az ESG kockázatok azonosítására kialakuló hitelintézeti gyakorlatok egységesítése érdekében az MNB egy sztenderd ESG ügyfélátvilágítási kérdéssor kialakításán dolgozik. A kérdőív célja, hogy a legfontosabb témaköröket közös nevezőre hozza, a kérdéseket egységesítse és meghatározzon egy minimum szintet, amelyet minden hitelintézetnek teljesíteni kell. A kérdőív hatására az ESG felmérésből keletkező adminisztratív terhek csökkenése várható, illetve a kezdeményezés hozzájárul a méltányos versenyhez is.

Az Európai Bizottsággal és az OECD-vel közös, a biodiverzitás csökkenéséből fakadó pénzügyi kockázatokra irányuló kutatási-módszertani projekt újabb mérföldkövéhez ért. A június végén lezajlott webináriumon a módszertani felügyeleti keretrendszer került bemutatásra, mintegy 40 ország 150 szakértőjének részvételével.

Az MNB a Zöld Program társadalmi és nemzetközi kapcsolatok bővítésére irányuló II. pillérével összhangban tervezi idén – immár ötödik alkalommal, ezúttal az energiahatékonyságra fókuszálva – is megszervezni a Zöld Pénzügyi Konferenciáját. Az MNB célja, hogy a konferencia keretein belül teret biztosítson olyan területek azonosítására, ahol a közgazdaságtudományi eredmények hozzájárulhatnak a fenntarthatósági törekvésekhez, akár üzleti, szabályozási vagy szakpolitikai intézkedések megalapozásával. Mindeközben arra is lehetőséget nyújt, hogy a kutató felek megismerhessék egymás munkáit, valamint az adatelérési lehetőségeket.

A Budapesti Metropolitan Egyetemmel (METU) 2022-ben létrejött együttműködés keretében az egyetemen Fenntarthatósági és Versenyképességi Kutatóintézet (FVKI) alakult, amelynek munkájához az MNB munkatársai 2023 folyamán is tevékenyen hozzájárulnak. Az együttműködés fókuszában a zöld pénzügyek, a pénzügyi digitalizáció, globális és regionális megatrendek és a fenntartható felzárkózás állnak.

Intenzív munka folyt a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemmel (BME) közös Zöld Műhely keretében is. A Zéró Karbon Központtal közös ZöldÁram projekt megvizsgálta, hogy mi szükséges a megújuló energiatermelő kapacitás további gyors ütemű növekedéséhez.

Az MNB egyaránt támogatni kívánja a tudományos élet szereplőit, a pénzügyi intézményeket és a háztartásokat a zöld pénzügyek útvesztőiben. Ennek érdekében fejleszt új zöld honlapját, ahol egy helyen elérhetővé válnak a zöld tartalmak, legyen szó publikációkról, a Zöld Pénzügyi Termékkeresőről, a Zöld Otthon Programról vagy a zöld monetáris eszköztárról. A honlap várhatóan 2024-től lesz elérhető a felhasználók számára.

Ügyfélszolgálati tevékenység

Az MNB ügyfélszolgálatához 2023 első félévben összesen 12 354 db ügyfélszolgálati megkeresés és kérelem érkezett. A megkeresések és kérelmek szektor szerinti megoszlása érdemben nem változott a korábbi időszakokhoz képest, így az ügyféljelzések legnagyobb arányban most is a pénzügyi piacot érintették, ezt a biztosítási piac követte. Az ügyfelek leggyakrabban hitelezéssel, nem-életbiztosításokkal, behajtással és követeléskezeléssel, valamint pénzforgalmi szolgáltatásokkal kapcsolatos kérdéskörökkel fordultak az MNB Ügyfélszolgálatához.

2022 szeptembere óta a banki adathalász támadásokat jelző ügyfélpanaszok száma jelentősen megemelkedett, és a tendencia 2023-ban is folytatódott. A kibercsalások elkövetési módszerei közül jellemző a hamis banki weboldalon történő adathalászat, a csomagküldő szolgálat nevével visszaélve adathalász üzenet, e-mail küldése, illetve a hamis banki telefonhívás volt.

2.4. SZANÁLÁS

Szanálási tervezés, szanálhatóság értékelése és az MREL-követelmény meghatározása

Az MNB, mint csoportszintű szanálási hatóság az éves ütemtervnek megfelelően a jelentős határon átnyúló tevékenységet végző magyarországi székhelyű bankcsoport esetében tovább folytatta a szanálhatóság értékelésére irányuló eljárást, amelyhez kapcsolódóan felülvizsgálatra került a csoportszintű szanálási terv és azzal párhuzamosan a konsolidált és egyedi MREL-követelmények is. A szanálhatóság értékelésére nemcsak az intézménycsoport belföldi intézményeinél került sor, hanem koordinált vizsgálat keretében az adott ország szanálási hatóságainak közreműködésével a leányvállalatok vonatkozásában is. A szanálási terv és a szanálhatóság értékelése, valamint az MREL-követelmények együttes döntések keretében fognak elfogadásra kerülni az év második felében. Emellett a szanálási hatóság folyamatosan nyomon követi az intézmény MREL-megfelelésének státuszát.

Az SRB, mint a legjelentősebb bankuniós székhelyű intézményekért, illetve bankcsoportokért felelős szanálási hatóság vezetése alatt álló szanálási kollégiumokban folyó munkához kapcsolódva az MNB, mint a bankuniós anyavállalatok magyarországi székhelyű leányvállalataiért felelős szanálási hatóság szanálhatósági értékeléseket végzett több leányvállalat esetében. Az MNB az SRB rendelkezésére bocsátotta indokolással ellátva az érintett leányvállalatok egyedi MREL-követelményeire vonatkozó javaslatait és több intézmény esetében már együttes döntés keretében el is fogadta a vonatkozó csoportszintű szanálási terveket és a konsolidált szintű, illetve egyedi MREL-követelményeket. Az elfogadott együttes döntések alapján az MNB kötelezte az érintett intézményeket az együttes döntések keretében elfogadott MREL-követelmények teljesítésére.

Az MNB az MREL-követelmény teljesítése vonatkozásában az első félév folyamán is helyt adott általános előzetes engedély iránti kérelemnek az MREL-követelmény felé elszámolható egyes kötelezettségek visszahívása, visszaváltása, visszafizetése vagy visszavásárlása tekintetében.

Az intézmények vezetői információs rendszereihez kapcsolódó hatósági elvárások

Az MNB – összhangban az európai uniós elvárásokkal – elvárja az intézmények vezetői információs rendszereivel kapcsolatban, hogy azok olyan folyamatokon alapuljanak, amelyek lehetővé teszik magas minőségű adatok és információk gyors előállítását egy válsághelyzetben annak érdekében, hogy egy esetleges szanalási eljárás alapját képező vagyonértékelések gyorsan elvégezhetőek legyenek. Az MNB kidolgozta az ehhez kapcsolódó részletes elvárásait, amelyekről 2023. március 10-én piaci konzultáció keretében tájékoztatta az érintett intézményi kör képviselőit. A konzultáció keretében kapott írásbeli észrevételek értékelését követően, a végleges elvárások kialakítása, illetve az elvárásoknak való megfelelésről készített intézményi önértékelések eredményeinek feldolgozása a második félévben fog befejeződni.

Kollektív pénzalapokkal kapcsolatos feladatok, a Szanalási Alap tagintézményeinek rendszeres éves díjfizetése

Az első félévben az MNB, mint nemzeti szanalási hatóság a **vonatkozó bizottsági rendelet¹⁶ és a szanalási törvény rendelkezéseinek megfelelően kiszámította a tagintézmények által a Szanalási Alapba fizetendő rendszeres éves díjakat**, majd erről értesítette mind a tagintézményeket, mind a Szanalási Alapot. Ezáltal a Szanalási Alap feltöltöttségi szintje a terveknek megfelelően növekszik annak érdekében, hogy az eszközei a szanalási törvényben rögzített határidőre elérjék a célszintet (a Magyarországon engedélyezett valamennyi hitelintézet kártalanítási összeghatár alá eső biztosított betétállományának 1 százaléka), erősítve ezzel a pénzügyi stabilitási védőhálót. Ezen felül az **MNB képviselői továbbra is aktívan részt vettek a Szanalási Alap és az Országos Betétbiztosítási Alap igazgatótanácsának munkájában.**

A szanalási vagyonkezelővel kapcsolatos feladatok

Az MSZVK Zrt. feletti tulajdonosi jogokat a szanalási törvény alapján az MNB gyakorolja, ennek keretében a félév során elfogadta az MSZVK Zrt. 2022. évi egyedi és összevont alapú beszámolóját.

Nemzetközi együttműködés, részvétel az európai uniós szabályozási környezet alakításában

Az MNB részletes álláspontot fogalmazott meg az EU hatáskörrel rendelkező munkacsoportjaiban részt vevő magyar hatóságok felhívására az Európai Bizottságnak a hitelintézetek és befektetési vállalkozások helyreállítási és szanalási keretrendszerének kialakítását célzó 2014/59/EU irányelv felülvizsgálatára is irányuló, 2023. áprilisában közzétett európai bizottsági javaslatról (Crisis Management and Deposit Insurance framework), jelezve, hogy bár az érintett rendelkezések felülvizsgálatának döntő részét az MNB is indokoltnak tartja, a módosítási javaslatok további átgondolást igényelnek.

Az MNB szakértői továbbra is résztvevői az EBA szanalási tervezési és végrehajtási munkacsoportjainak, továbbá részt vesznek az ESMA szanalási munkacsoportjainak, valamint a bankszanalás terén megszerzett tapasztalataik beépítésével részt vállalnak uniós jogalkotási szerveknek a biztosítók szanalási keretrendszerének kiépítését célzó munkájában. Az elmúlt évben kialakításra került, a szanalási hatóságok szanalási tervezési és végrehajtási tevékenységének konvergenciáját célzó program (EREP) keretében az MNB az EBA rendelkezésére bocsátotta a program megvalósíthatóságához szükséges nem intézményspecifikus információkat a szanalási hatósági gyakorlatáról.

¹⁶ A Bizottság (EU) 2015/63 felhatalmazáson alapuló rendelete (2014. október 21.) a 2014/59/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a szanalásfinanszírozási rendszerhez való előzetes hozzájárulás tekintetében történő kiegészítéséről

2.5. FIZETÉSI ÉS ÉRTÉKPAPÍR-ELSZÁMOLÁSI RENDSZEREK

MNB által lefolytatott célra rendelt interfészekkel (API-k) kapcsolatos témavizsgálatok fejleményei

A PSD2 szerinti nyílt bankolás működését lehetővé tevő célra rendelt interfészek (API-k) ellenőrzését célzó MNB által lefolytatott témavizsgálatokkal kapcsolatban 2023 első félévében a vizsgált négy bank közül három esetében a vizsgálat utolsó lépéseként határozat került kiadásra. A negyedik banknál folytatott API vizsgálat határozata várhatóan július vége előtt megküldésre kerül a számlavezető pénzforgalmi szolgáltató részére.

PSD3, PSR és Open Finance szabályozás megújítása

A megalapozott magyar álláspont kialakítása érdekében az MNB részt vett a június 28-án megjelent belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 1093/2010 rendelet módosításáról szóló rendeletjavaslat (PSR), a pénzügyi adatokhoz való hozzáférés keretrendszeréről és a pénzügyi adatokhoz való hozzáférésről, valamint a 1093/2010/EU, az 1094/2010/EU, az 1095/2010/EU és a 2022/2554/EU rendelet módosításáról szóló rendeletjavaslat (Open finance) és a belső piacon a pénzforgalmi szolgáltatásokról és az elektronikuspénz-szolgáltatásokról, valamint a 98/26/EK irányelv módosításáról, illetve a 2015/2366/EU és a 2009/110/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló irányelv (PSD3) véleményezésében és számos pontosító kérdést és javaslatot fogalmazott meg.

MiCA rendelet pénzforgalmi munkacsoportjaiban való részvétel

2023. június 09-én kihirdetésre került az EU Hivatalos Lapjában a kriptoeszközök piacairól szóló rendelet (MiCA), amelyhez kapcsolódóan az MNB több munkacsoportban is részt vett, pénzforgalom szempontjából kiemelt fókuszot kapott az eszközalapú tokenek és az elektronikuspénz-tokenek, vagy e-pénz tokenek engedélyezési és felügyeleti kérdései.

DORA – a pénzügyi ágazat digitális működési rezilienciájáról szóló rendelet

A pénzügyi ágazat digitális működési rezilienciájáról, valamint az 1060/2009/EK, a 648/2012/EU, a 600/2014/EU, a 909/2014/EU és az (EU) 2016/1011 rendelet módosításáról szóló, 2022/2554 számú rendelet 2022. december 27-én jelent meg az EU Hivatalos lapjában. A DORA rendelet a pénzügyi szektorra vonatkozóan részletes előírásokat fogalmaz meg az IKT (Információs és Kommunikációs Technológiák) kockázatok kezelésére, az incidensek bejelentésére, harmadik fél IKT-szolgáltatók kezelésére és felvigyázói rendszerének kialakítására, illetve a fenyegetésalapú betörési tesztek (TLPT) keretrendszerére a pénzügyi szektorban. Az MNB a 2023. május 23.-i Kiberpajzs tudásmegosztón is bemutatta a DORA fő céljait, eszközeit, amivel még nagyobb biztonság valósulhat meg a pénzügyi szektorban. Az EKB Secpay munkacsoporti ülésén is jelen volt az MNB, amelyen az incidensekre vonatkozó adatszolgáltatás is előtérbe került, az incidensek DORA szerinti riportolásra vonatkozó részletszabályozás 2024. július hónapban fog megjelenni.

Az MNB elkészítette a GIRO Zrt. által üzemeltetett Bankközi Klíring Rendszer (továbbiakban: BKR) átfogó felvigyázói értékelését

Az átfogó értékelés a pénzügyi infrastruktúrákkal szemben támasztott követelményeket tartalmazó Principles for Financial Market Infrastructures (PFMI) alapján, a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően történt. Az átfogó értékelés során először került sor a BKR-re vonatkozóan a kiber-ellenállóképességgel kapcsolatos felvigyázói elvárásoknak való megfelelés értékelésére. Összességében a BKR működése és szolgáltatásai nagyon biztonságosak, azok megbízhatóan és hatékonyan működnek.

Pénzforgalmi állásfoglalások és ellenőrzések

2023 első félévében pénzforgalmi ellenőrzés tárgykorban két új hatósági eljárást indított a jegybank. A korábban megindított eljárások esetében egy vizsgálat került lezárásra. Két vizsgálat során az előírt beszámolás határidejének hosszabbítására került sor.

A jegybank hitelintézetektől és egyéb gazdasági társaságoktól, valamint természetes személyektől érkezett megkeresések alapján közvetlenül nyolc pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást, illetve szakmai véleményt adott ki, amelyek főként a pénzforgalmi MNB rendelet, valamint a pénzforgalmi törvény egyes előírásainak értelmezésére irányultak.

Az MNB a honlapján az Azonnali fizetést érintő rendelkezések értelmezésére indított „Gyakori kérdések és válaszok” oldalon a Pénzforgalmi MNB rendelet módosításával kapcsolatban két alkalommal tette közzé új állásfoglalását, illetve részletes szakmai véleményét.

Központi Visszaélészűrő Rendszer

Folytatódott az egyeztetés a GIRO Zrt-vel a Központi Visszaélészűrő Rendszer (KVR) kialakítására vonatkozóan. Jelenleg a KVR követelményspecifikációjának kialakítása zajlik, amely alapján a GIRO kiírja majd a tendert. A KVR az elvárások alapján nagyban fogja majd segíteni az elektronikus pénzforgalmon keresztül megfigyelhető visszaélések visszaszorítását.

Pénzforgalom 2030

Az MNB májusban publikálta Pénzforgalom 2030¹⁷ címen az új elektronikus pénzforgalmi stratégiáját egy sajtótájékoztató¹⁸ keretében. A hazai elektronikus pénzforgalom elmúlt évtizedben bekövetkezett fejlődése miatt indokolt volt a pénzforgalmi stratégia megújítása. Az új stratégiában az MNB azonosította azokat a területeket, amelyekre további beavatkozásra van szükség a pénzforgalom fejlődése érdekében, és mérhető célokat határozott meg annak érdekében, hogy a fejlődés nyomon követhető legyen. Az elmúlt évtized fejlődésének eredményeként a pénzforgalmi infrastruktúra fejlettsége már megfelelő, gyakorlatilag minden fizetési helyzetben lehetséges a készpénz mellett elektronikusan is fizetni, ezért a következő időszakban a használatösztönzésre kell helyezni a hangsúlyt. A fő stratégiai cél, hogy 2030-ra az elektronikus tranzakciók aránya a teljes gazdaságban széleskörű, általános használatösztönzés esetén elérje a 60 százalékot, további célzott intézkedések esetén pedig a tranzakciók legalább kétharmada legyen elektronikus. A beavatkozási területek azonosítása, a célok teljesülésének mérése és a fejlesztendő területeket érintő fejlemények értékelése érdekében az MNB bevezette a Pénzforgalmi Fejlettségi Mutatórendszert. Ezzel a pénzforgalom általános fejlettségére, a végfelhasználói oldalra és a kínálati oldalra vonatkozó 18 mutatón keresztül részletesen követhető és értékelhető az azonosított területek fejlettsége.

A pénzforgalmi stratégia publikálását megelőzően az MNB széleskörben egyeztetette céljait állami szereplőkkel úgy, mint a Gazdaságfejlesztési Minisztérium és a Pénzügyminisztérium, valamint piaci szereplőkkel, kereskedelmi szövetségekkel, kártyatársaságokkal stb. Az egyeztetés sikerességére való tekintettel az MNB a jövőben is fenn kívánja tartani ezt a konzultációs platformot annak érdekében, hogy minden pénzforgalmi szereplő véleményének figyelembevételével tudja kialakítani jövőbeli stratégiáját.

Fizetési rendszer jelentés

Az MNB júniusban publikálta a 2023-as Fizetési rendszer jelentést¹⁹, amelyben a korábbi évekhez hasonlóan részletes áttekintést ad a hazai pénzforgalmi szolgáltatásokat érintő főbb folyamatokról, valamint a fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek működéséről. A jelentés emellett bemutatja a főbb aktuális témákat a hazai pénzforgalom terén, így többek között beszámol az MNB 2030-ig terjedő új elektronikus pénzforgalmi stratégiájáról, az elektronikus pénzforgalmon keresztül megfigyelhető visszaélések kezelésére megvalósított intézkedésekről, az Azonnali fizetéssel kapcsolatos fejlesztésekről, az infrastruktúrákat érintő szabályozói fejleményekről és a pénzügyi szervezetek informatikai biztonságának erősítéséről. Újdonság, hogy az elsősorban a szakmai közönségnek szánt jelentés mellett a kiemelt üzeneteket egy külön kiadványban is publikálta az MNB, amelyből a pénzforgalom iránt érdeklődő szélesebb olvasói kör is tájékozódhat a legfontosabb információkról. A jelentést bemutató sajtótájékoztató²⁰ pedig a főbb témákat rövid szakmai prezentációkban is bemutatták az MNB kollégái.

¹⁷ Pénzforgalom 2030 (mnb.hu)

¹⁸ Pénzforgalom 2030 Stratégia - sajtóbemutató - YouTube

¹⁹ Fizetési rendszer jelentés 2023 (mnb.hu)

²⁰ MNB Fizetési rendszer jelentés | 2023 június - YouTube

Pénzforgalommal és fizetési rendszerekkel kapcsolatos publikációk, konferenciák, szakmai előadások, konzultációk és sajtótájékoztatók

Az első félévben az MNB egy szakmai cikket²¹ és hozzá kapcsolódóan egy sajtóközleményt²² készített ügyféltájékoztató céljából illetve, hogy felhívja az ügyfelek figyelmét a kötelező éves banki díjkimutatásra. Ebben néhány kiugró költségelem kapcsán bemutatásra került, hogy tudatos számlaválasztással és számlahasználattal akár jelentős összeget is spórolhatnak az ügyfelek. Az MNB folyamatosan nyomon követi és elemzi a banki ügyfelek által fizetett pénzforgalmi díjak alakulását. Ez alapján megállapítható, hogy jelentős különbségek vannak a bankok és számlacsomagok között, és a fizetett díjak akár évente is nagyobb mértékben változhatnak. Az MNB elemzése alapján azonban az is megállapítható, hogy a számlacsomag tudatos megválasztásával jelentősen csökkenthetők a költségek. Az ügyfeleket ebben segíti az évente kézhez kapott díjkimutatás, amit idén január végéig megkapott minden ügyfél, és ami tartalmazza a bankszámlához kapcsolódó minden lényeges költséget részletes bontásban. Ezeket az információkat felhasználva az MNB megújult Bankszámlaválasztó²³ programjával mindenki megtalálhatja a fizetési szokásaihoz leginkább illeszkedő számlacsomagot.

Az Azonnali fizetési rendszer fejlesztésével kapcsolatban az MNB a GIRO Zrt-vel szorosan együttműködve monitorozza az érintett szereplők fejlesztéseit, valamint a fejlesztési implementációk minél hatékonyabb elvégzése érdekében számos alkalommal konzultált a piaci szereplőkkel. Ezen túlmenően az MNB a pénzforgalmi konferenciák és panelbeszélgetések rendszeres meghívottja, melynek keretében folyamatosan informálja a résztvevőket az Azonnali fizetés fejlesztésével kapcsolatban, valamint tájékoztatja a piaci szereplőket az erre épülő fizetési megoldásokról. Ennek keretében az MNB júliusban publikálta az Azonnali fizetéshez kapcsolódó Arculati kézikönyvet, valamint a szabálykönyv értelmezését segítő „Gyakori kérdések és válaszok” oldalon közzétette részletes szakmai véleményét.

2.6. NEMZETKÖZI TARTALÉKOK KEZELÉSE

A tartalék tartásának céljai

Más jegybankokhoz hasonlóan, a Magyar Nemzeti Bank – jegybanktörvényben rögzített – egyik legfontosabb feladata az ország devizatartalékainak kezelése. Az MNB több funkció ellátása céljából tart devizatartalékot, amelyek közül a legfontosabbak a következők:

- piaci szereplők elvárásainak megfelelő tartalékszint biztosítása („international collateral”),
- állam tranzakciós devizaigényének biztosítása,
- devizalikviditás biztosítása a bankrendszer számára,
- monetáris és árfolyam-politika támogatása (intervenció kapacitás biztosítása).

Az MNB rendszeresen felülvizsgálja a tartalékok kívánatos szintjét, és szükség esetén a lehetséges kereteken belül lépéseket kezdeményez a megfelelő szint elérése érdekében.

Az MNB nemzetközi tartalékainak állománya az időszak során mindvégig meghaladta a jegybank és a befektetők többsége által is kiemelten követett tartalékmutatókat. Ezek közül az MNB kiemelten figyeli a Guidotti-Greenspan szabályt annak érdekében, hogy a tartalékok biztonságosan meghaladják a rövid külső adósság szintjét.

A tranzakciós célok közül továbbra is az állami adósságkezelés támogatása, valamint a költségvetési szervek devizaigényének folyamatos biztosítása volt a legfontosabb az elmúlt félévben. Az Európai Uniótól érkező transzferek szintén az MNB-n keresztül folynak be, ezek az utóbbi és elkövetkező években is forrásai a devizatartaléknak. A fenti tranzakciós célok kielégítése a vizsgált időszak során is megfelelően zajlott.

²¹ nemecsko-istvan-tudatos-szamlavlasztassal-evi-tobb-ezer-forint-is-megtakarithato.pdf (mnb.hu)

²² Lehet pénztárca-barát egy számlacsomag (mnb.hu)

²³ Kalkulátor (mnb.hu)

A tartalék nagysága

2023 első félévének végén az MNB nemzetközi tartalékainak nagysága 39,9 milliárd euro volt, ami 1,2 milliárd euro növekedést jelent a 2022. év végi 38,7 milliárd eurós értékhez képest.

A tartalékokat leginkább az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) adósságkezelési célú tételei változtatták (többek között a januári 5, 10 és 30 éves amerikai dollár kötvénykibocsátások, az 1 milliárd USD névértékű kötvényvisszavásárlás, a februári 2 milliárd USD eredeti névértékű kötvénylejtést, valamint a márciusi zártkörű kötvény rábocsátás).

Az Európai Bizottságtól ebben a félévben érkezett mintegy 1.450 millió euro összegű nettó transzfer.

A Magyar Államkincstár (MÁK) devizakiadásai (mintegy 710 millió euró) csökkentették a tartalékot.

A csökkenés irányába hatott még a kereskedelmi bankok által lekötött betétállomány közel 450 millió eurós változása, valamint az eurótól eltérő devizaeszközök, illetve az aranytartalék euróban kifejezett értékének mintegy 510 millió eurós ártértékelődése is.

A negyedévek végén meghirdetett eurolikviditást nyújtó swaptenderek finanszírozásához az MNB igénybe vette a nemzetközi szervezetekkel kötött repo keretszerződéseit. A bankrendszernek nyújtott swap- és a finanszírozásul szolgáló repo ügyletek értéke közötti eltérés átmeneti hatással volt a tartalékszint alakulására.

Emellett az MNB az energiainportokhoz kapcsolódó devizafinanszírozási igény kielégítése érdekében 2022. november 7. napjától feltételhez kötött EUR/HUF spot és EUR/HUF forward deviza adásvételi ügyleteket kötött. Az eszköz célját, valamint a piaci folyamatok alakulását figyelembe véve a Monetáris Tanács döntése alapján az eszköz 2023. március 31-ig volt elérhető.

8. ábra
A devizatartalék nagyságának alakulása

2.7. KÉSZPÉNZLOGISZTIKAI TEVÉKENYSÉG

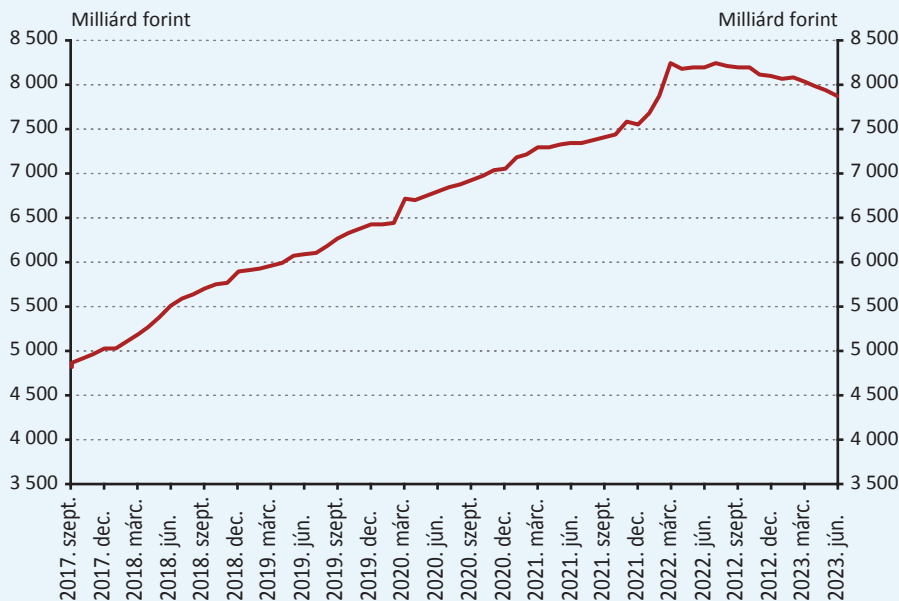
A forgalomban lévő készpénz

2023 I. féléve során a forgalomban lévő készpénzállomány 4%-kal, nominálértéken 327,1 milliárd forinttal csökkent az előző év azonos időszakához képest, június végére elérve a 7900 milliárd forintot.²⁴ A szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok alapján a forgalomban lévő készpénzállomány az első félévben 2,8%-kal mérséklődött, a havi bázisú csökkenés a félév minden hónapjában megfigyelhető volt február kivételével, amikor a 13. havi nyugdíj kifizetése miatt átmenetileg nőtt a készpénzkereslet.

Az állomány 2023 folyamán megfigyelt csökkenése részben a 2022. márciusban jelentkezett keresleti sokk generalta bázishatásnak, részben a makrogazdasági körülmények kedvezőtlen alakulásának köszönhető. A visszaesés meghatározó részét intézményi igazodásnak tekinthetjük, azaz betudható a kereskedelmi bankok készletracionalizálásának. A forgalomban lévő készpénzállomány korrekciójához hozzájárul továbbá, hogy a jövedelem és a fogyasztás visszaesése késleltetve eredményezi a tranzakciós pénzkereslet csökkenését. Ezt magyarázza a megtakarítási készpénzkereslet, a lakosság készpénzhasználati preferenciái és az inflációs folyamatok. Így a jelenlegi tartós reáljövedelem és fogyasztáscsökkenés eredményeként a forgalomban lévő készpénzállomány várhatóan az elkövetkező hónapokban is csökkenő vagy stagnáló mintázatot vesz fel.

9. ábra

A forgalomban lévő készpénz értéke a gazdaságban szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok alapján

²⁴ Ebben az értékben nem szerepel a bevont, de még visszaváltható bankjegyek értéke, ami az MNB mérlegében kimutatott készpénzállománynak része. A mérlegben szereplő készpénzállomány 8000,9 milliárd forintot ért el, az előző év azonos időszakához képest 334,4 milliárd forinttal és 4%-kal csökkent.

A forgalomban lévő bankjegyek és érmék

4. táblázat

Forgalomban lévő bankjegyek és érmék²⁵

(2023. június 30-i és 2022. június 30-i adatok)

Bankjegyek	2023				2022			
	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
20 000 forint	282,2	5 644,3	44,2	72,5	292,0	5 839,6	43,9	71,9
10 000 forint	184,2	1 841,8	29,0	23,7	198,0	1 979,8	29,8	24,4
5 000 forint	31,2	155,8	4,6	1,9	31,6	158,0	4,8	1,9
2 000 forint	23,0	46,0	3,5	0,6	24,6	49,3	3,7	0,6
1 000 forint	86,5	86,5	12,8	1,1	80,7	80,6	12,1	1,0
500 forint	39,8	19,9	5,9	0,2	37,6	18,8	5,7	0,2
Összesen	646,9	7 794,3	100,0	100,0	664,5	8126,1	100,0	100,0
Érmék	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
200 forint	188,8	37,8	8,0	41,4	183,0	36,6	8,0	41,7
100 forint	239,7	24,0	10,0	26,3	230,1	23,0	10,1	26,2
50 forint	235,1	11,8	9,8	12,9	224,9	11,2	9,8	12,8
20 forint	440,8	8,8	18,4	9,7	419,9	8,4	18,4	9,6
10 forint	482,8	4,8	20,2	5,3	464,1	4,6	20,3	5,3
5 forint	804,7	4,0	33,6	4,4	764,7	3,8	33,4	4,4
Összesen	2 391,9	91,2	100,0	100,0	2 286,7	87,6	100,0	100,0

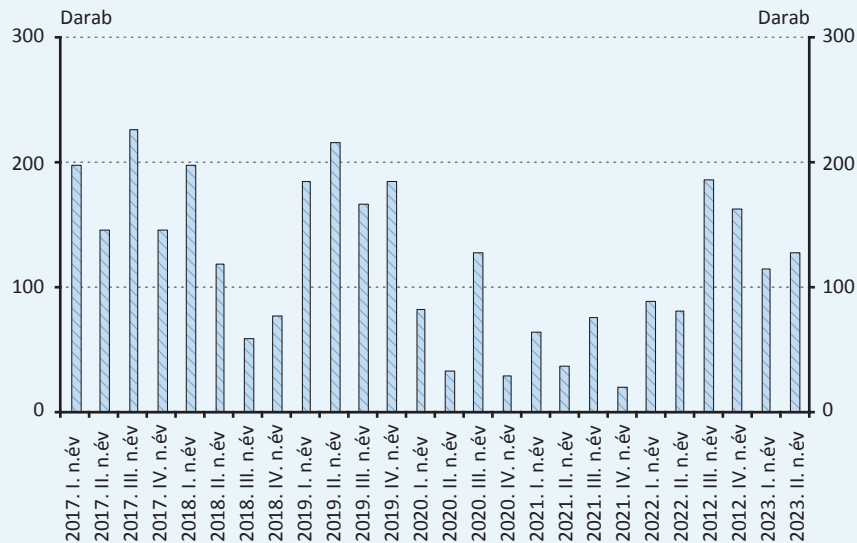
A forgalomban lévő bankjegyek értéke 7 794,3 milliárd forint, mennyisége 646,9 millió darab volt 2023. június 30-án. Ez értékben 4,1 százalékos, mennyiségét tekintve pedig 2,6 százalékos csökkenést jelent az előző év azonos időszakához képest. A csökkenés elsősorban a 10 000 forintos bankjegyet érintette, amelynek állománya 7%-kal csökkent, de hasonló mértékű, 6,5%-ot elérő visszaesés jelentkezett a 2000 forintos címlet esetén is. Emellett kisebb mértékben, 3,4%-kal a 20 000 és 1,3%-kal az 5000 forintosok forgalomban levő mennyisége is csökkent, ugyanakkor az 500 forintosok állománya 7,2%-os, az 1000 forintos címletű bankjegyek mennyisége pedig 5,9%-os bővülést mutatott. A forgalomban lévő érmék értéke 91,2 milliárd forint, mennyisége 2 391,9 millió darab volt 2023. június végén. Ez értékben 4,1, mennyiségben 4,6 százalékos növekedést mutat 2022 azonos időszakának adataihoz képest. A forgalombővülés valamennyi érmecímletet érintette.

A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

2023 I. félévében a készpénzforgalomból mindössze 243 darab forinthatamisítvány került kiszűrésre. Ez az adat a forinthatamisítványok hasonló nemzeti valuták sorában továbbra is kiemelten kedvezőnek tekinthető. A lefoglalt forint hamisítványok döntő többsége a 20 000 és a 10 000 forintos bankjegyek közül került ki. A hamisítások módszereit változatlanul az irodai sokszorosító eszközök (színes fénymásológépek, printerek) használata jellemzi. A rátekintésre esetenként megtévesztőnek bizonyuló hamisítványok, mind egyszerű érzékszervi vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva átnézetben vagy mozgatóval), mind pedig a pénztárakban alkalmazott kombinált UV-A és UV-C lámpa alatti ellenőrzéssel kiszűrhetők.

²⁵ A táblázat nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék és emlékbankjegyek állományát, melyek névértéken a forgalomban lévő fizetőeszközök közé tartoznak.

10. ábra
A forint hamisításának negyedévenkénti alakulása

5. táblázat
A forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti megoszlása 2023 I. félévében

Címletek	500	1 000	2 000	5 000	10 000	20 000
Megoszlás (%)	0,0%	1,2%	0,4%	2,1%	58,4%	37,9%

A jegybank szakértői 1302 darab különböző valutahamisítványt, ezen belül 1244 darab hamis euróbankjegyet vizsgáltak meg 2023 I. félévében.

Emlékérme- és forgalmiérme-emlékváltozat-kibocsátás

A Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény értelmében Magyarországon kizárólagosan az MNB jogosult bankjegy- és érmekibocsátásra – ideértve az emlékbankjegyet és az emlékérmet is, amelyek Magyarország törvényes fizetőeszközei, de nem szolgálnak forgalmi célokat. A Magyar Nemzeti Bank – a külföldi jegybankok gyakorlatával összhangban – azzal a céllal bocsát ki emlékérmet, hogy az ország életében jelentős történelmi, kulturális és tudományos évfordulókról, eseményekről és személyekről az utókor számára maradandó formában állítson méltó emléket.

Az emlékérme ismeretterjesztő szerepének minél szélesebb körben való érvényesülése érdekében 2014 óta a nemesfém emlékérme színesfém változata is kibocsátásra kerül, a nemesfém érmeképpel megegyezően, de alacsonyabb névértékben.

2023 első félévében nyolc tematikában, tizennégy emlékérmet és három forgalmiérme-emlékváltozatot bocsátott ki az MNB. Az emlékérme közül, a kibocsátási politika szellemében és az egyes sorozatok jellegére tekintettel hat ezüst (és azok színesfém változata), valamint kettő önálló színesfém emlékérme. Két tematikában az emlékérme mellett forgalmiérme-emlékváltozatok is kibocsátásra kerültek, míg további egy tematikában csak forgalmiérme-emlékváltozat jelent meg.

I. 2023. I. FÉLÉVBEN MEGJELENT EMLÉKÉRMÉK

Emlékerme-kibocsátás a Himnusz megírásának 200. évfordulója alkalmából

A Magyar Nemzeti Bank „Himnusz” megnevezéssel 15 000 Ft névértékű ezüst és 3 000 Ft névértékű színesfém emlékérmét bocsátott ki 2023. január 23-án a nemzeti énekünk alapjául szolgáló költemény megírásának 200. évfordulója alkalmából. Az emlékérméket Soltra E. Tamás szobrász- és éremművész tervezte.

„Himnusz” emlékérmék

EZÜST EMLÉKÉRME

Névérték: 15 000 Forint
Anyag és finomság: ezüst (Ag .925)
Súly: 31,46 g
Átmérő: 38,61 mm
Verhető: 5000 db tükörfényes (Proof)
Szél: recézett

SZÍNESFÉM EMLÉKÉRME

Névérték: 3000 Forint
Anyag: színesfém (Cu75Ni25)
Súly: 30,80 g
Átmérő: 38,61 mm
Verhető: 6000 db selyemfényes (BU)
Szél: recézett

Emlékerme-kibocsátás a Wolf-díjas Erdős Pál tiszteletére

Erdős Pál 1983-ban a számelmélet, kombinatorika, valószínűségszámítás, halmazelmélet és analízis terén elért számos eredményéért, valamint a világ matematikusaira személyesen kifejtett hatásáért matematikai Wolf-díjban részesült. A díj elnyerésének 40. évfordulója alkalmából a „Magyar származású Wolf-díjasok” emlékerme-sorozat keretében az MNB 2023. március 24-én „Erdős Pál” megnevezéssel 7 500 Ft névértékű ezüst és 3 000 Ft névértékű színesfém emlékérmét bocsátott ki, melyet Kovács Zoltán szobrászművész tervezett.

„Erdős Pál” emlékérmék

EZÜST EMLÉKÉRME

Névérték: 7500 Forint
Anyag és finomság: ezüst (Ag .925)
Súly: 12,50 g
Átmérő: 30 mm
Verhető: 4000 db tükörfényes (Proof)
Szél: recézett

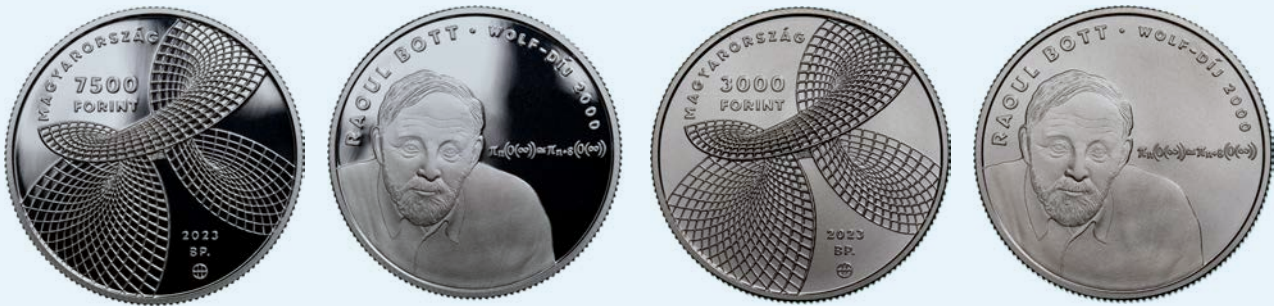
SZÍNESFÉM EMLÉKÉRME

Névérték: 3000 Forint
Anyag: színesfém (Cu75Ni25)
Súly: 12,50 g
Átmérő: 30 mm
Verhető: 4000 db selyemfényes (BU)
Szél: recézett

Emlékérme-kibocsátás a Wolf-díjas Raoul Bott tiszteletére

Raoul Bott magyar-osztrák származású amerikai matematikus, elsősorban a geometria különböző területein elért eredményeinek köszönhetően vált ismertté, több matematikai elv is a nevét viseli. 2000-ben a mély topológiai és differenciálgeometriai felfedezéseiért matematikai Wolf-díjban részesült. Az MNB a matematikus születésének 100. évfordulója alkalmából 2023. március 24-én bocsátott ki 7 500 Ft névértékű ezüst és 3 000 Ft névértékű színesfém emlékermét, a „Magyar származású Wolf-díjasok” sorozat keretében. Az emlékerméket Holló István iparművész tervezte.

„Raoul Bott” emlékermék

EZÜST EMLÉKÉRME

Névérték: 7500 Forint

Anyag és finomság: ezüst (Ag .925)

Súly: 12,50 g

Átmérő: 30 mm

Verhető: 4000 db tükörfényes (Proof)

Szél: recézett

SZÍNESFÉM EMLÉKÉRME

Névérték: 3000 Forint

Anyag: színesfém (Cu75Ni25)

Súly: 12,50 g

Átmérő: 30 mm

Verhető: 4000 db selyemfényes (BU)

Szél: recézett

Emlékérme-kibocsátás Petőfi Sándor születésének bicentenáriuma és az 1848–49-es forradalom és szabadságharc 175. évfordulója alkalmából

Petőfi Sándor születésének 200. évfordulója alkalmából az MNB egy különlegesen nagy méretű 30 000 Ft-os címletű ezüst emlékermét és annak 7 500 Ft-os címletű színesfém változatát jelentette meg 2023. április 11-én, tisztelegve Petőfi munkássága előtt. A „Petőfi Sándor és az 1848-49-es forradalom és szabadságharc” megnevezésű emlékermék egyúttal az 1848-49-es forradalom és szabadságharc 175. évfordulójára is utalnak. Az emlékermék előoldalát Kovács Zoltán szobrászművész, a hátoldalát Horváth Andrea iparművész tervezte.

„Petőfi Sándor és az 1848–49-es forradalom és szabadságharc” emlékermék

EZÜST EMLÉKÉRME

Névérték: 30 000 Forint

Anyag és finomság: ezüst (Ag .925)

Súly: 77,76 g

Átmérő: 52,50 mm

Verhető: 6000 db tükörfényes (Proof)

Szél: recézett

SZÍNESFÉM EMLÉKÉRME

Névérték: 7500 Forint

Anyag: színesfém (Cu75Ni25)

Súly: 76,50 g

Átmérő: 52,50 mm

Verhető: 8000 db selyemfényes (BU)

Szél: recézett

Emlékérme-kibocsátás a Hortobágyi Nemzeti Park tiszteletére

Hazánk elsőként alapított nemzeti parkja tiszteletére, az alapítás 50 éves jubileuma alkalmából 15 000 Ft névértékű ezüst, valamint 3 000 Ft névértékű színesfém emlékermét bocsátott ki a Magyar Nemzeti Bank 2023. április 21-én. A „Hortobágyi Nemzeti Park” megnevezésű emlékérme a „Nemzeti parkok” emlékérme-sorozat hatodik tagja. Az emlékerméket Kereszthury Gábor iparművész tervezte.

„Hortobágyi Nemzeti Park” emlékermék

EZÜST EMLÉKÉRME

Névérték: 15 000 Forint
 Anyag és finomság: ezüst (Ag .925)
 Súly: 31,46 g
 Átmérő: 39,60x26,40 mm
 Verhető: 5000 db tükörfényes (Proof)
 Szél: sima

SZÍNESFÉM EMLÉKÉRME

Névérték: 3000 Forint
 Anyag: színesfém (Cu75Ni25)
 Súly: 27 g
 Átmérő: 39,60x26,40 mm
 Verhető: 5000 db selyemfényes (BU)
 Szél: sima

Emlékérme-kibocsátás az Országos Mentőszolgálat tiszteletére

Az Országos Mentőszolgálat alapításának 75. évfordulója alkalmából az MNB 15 000 forint névértékű ezüst és 3 000 forint névértékű színesfém emlékermét bocsátott ki 2023. május 10-én, a mentők napján. A különleges érmék az Országos Mentőszolgálat egyedi jellemzőire hívják fel a figyelmet és egyben tisztelegnek a bajtársak áldozatkész munkája előtt. Az emlékerméket Molnár Mercédesz szobrászművész tervezte.

„Országos Mentőszolgálat” emlékermék

EZÜST EMLÉKÉRME

Névérték: 15000 Forint
 Anyag és finomság: ezüst (Ag .925)
 Súly: 31,46 g
 Átmérő: 38,61 mm
 Verhető: 5000 db tükörfényes (Proof)
 Szél: recézett

SZÍNESFÉM EMLÉKÉRME

Névérték: 3000 Forint
 Anyag: színesfém (Cu75Ni25)
 Súly: 30,80 g
 Átmérő: 38,61 mm
 Verhető: 5000 db selyemfényes (BU)
 Szél: recézett

Emlékérme-kibocsátás Neumann János tiszteletére

Neumann János születésének 120. évfordulója alkalmából 3 000 Ft névértékű színesfém emlékermét bocsátott ki a jegybank 2023. június 6-án, tisztelegve a világhírű magyar matematikus előtt. A különleges, négyzet alakú emlékérme a magyar tudósokat, feltalálókat, illetve találmányaikat bemutató népszerű színesfém sorozat tizenharmadik tagja. Az emlékérme tervezője Pelcz Balázs szobrászművész.

A „Neumann János” emlékérme változatai

SZÍNESFÉM EMLÉKÉRME

Névérték: 3000 Forint
 Anyag: színesfém (Cu75Ni25)
 Súly: 14 g
 Átmérő: 28,43 x 28,43 mm
 Verhető: 6000 db tükörfényes (Proof)
 Szél: sima

SZÍNESFÉM EMLÉKÉRME

Névérték: 3000 Forint
 Anyag: színesfém (Cu75Ni25)
 Súly: 14 g
 Átmérő: 28,43 x 28,43 mm
 Verhető: 5000 db selyemfényes (BU)
 Szél: sima

Emlékérme-kibocsátás „A só” megnevezéssel

„A só” című népmesét megörökítő, 3 000 Ft névértékű színesfém emlékermét bocsátott ki az MNB 2023. június 23-án. „A só” megnevezésű emlékérme annak a 2021-ben indult, hét részes színesfém emlékérme-sorozatnak a harmadik eleme, melynek dedikált célja, hogy a magyar népmesék értékeit bemutassa, a rajzfilmsorozat képi világát megidézze. Az emlékérme előoldalát Vékony Fanni, hátoldalát Szilos András (fémműves formatervező iparművészek) tervezték.

„A só” emlékérme

SZÍNESFÉM EMLÉKÉRME

Névérték: 3000 Forint
 Anyag: színesfém (Cu75Ni4Zn21)
 Súly: 16 g
 Átmérő: 34 mm
 Verhető: 20 000 db Proof-like
 Szél: finomrecézett szélfelirattal

II. 2023. I. FÉLÉVBEN MEGJELENT FORGALMIÉRME-EMLEKVÁLTOZATOK

200 Ft-os forgalmiérme-emlékváltozat kibocsátás Petőfi Sándor születésének 200. évfordulója alkalmából

Petőfi Sándor születésének 200. évfordulója alkalmából az MNB 200 forintos forgalmiérme-emlékváltozatot bocsátott ki 2023. április 11-én, a magyar költészet napján, 1 millió példányban. Az érme névértékes oldala megegyezik a forgalomban lévő 200 Ft-os érmékével, tematikus oldalán Barabás Miklós Petőfi Sándort ábrázoló portréjának rasztertechnikával megjelenített modern ábrázolása látható. A portréábrázolástól balra, lent a Petőfi Sándor-emlékév hivatalos logójának – a védjegytalomra utaló jelzés nélküli – ábrázolása található. Az érme tematikai oldalát Szilos András iparművész tervezte.

200 Ft-os forgalmiérme-emlékváltozat Petőfi Sándor születésének 200. évfordulója alkalmából

50 Ft-os forgalmiérme-emlékváltozat kibocsátás az Országos Mentőszolgálat alapításának 75. évfordulója alkalmából

Az Országos Mentőszolgálat alapításának 75. évfordulója alkalmából az MNB 50 forintos forgalmiérme-emlékváltozatot bocsátott ki 2023. május 10-én, a mentők napján 1 millió példányban. A különleges érme névértékes oldala megegyezik a forgalomban lévő 50 Ft-os érmékével, tematikus oldalán az életmentés nemzetközi szimbóluma, a Konstantin-kereszt ábrázolása látható, kiegészítve Aszklépiosz gyógyítást jelképező – botra tekeredő kígyót ábrázoló – pálcájával. A központi motívum alatt a „75 ÉVES AZ ORSZÁGOS MENTŐSZOLGÁLAT” felirat olvasható, utalva az évfordulóra. Az 50 forintos érme megújult tematikai oldalát Kovács Zoltán szobrászművész tervezte.

50 Ft-os forgalmiérme-emlékváltozat az Országos Mentőszolgálat alapításának 75. évfordulója alkalmából

100 Ft-os forgalmiérme-emlékváltozat kibocsátás a Magyar Honvédség tiszteletére

A Magyar Honvédség fennállásának 175. évfordulója alkalmából 100 forintos forgalmiérme-emlékváltozat került kibocsátásra 2023. május 23-án. A különleges érme névértékes oldala megegyezik a forgalomban lévő 100 Ft-os érmékével, tematikus oldala a Magyar Honvédség logójának szimbolikus elemeit emeli ki, megörökítve a történelmi múlt és a katonatörténelem ma is érvényes értékeit és hagyományait. Az érme tematikus oldalát Kovács Zoltán szobrászművész tervezte.

100 Ft-os forgalmiérme-emlékváltozat a Magyar Honvédség fennállásának 175. évfordulója alkalmából

(További részletek, az emlékérmék és forgalmiérme-emlékváltozatok éremképi leírásai az egyes címekre kattintva, az MNB honlapján találhatóak.)

2.8. STATISZTIKAI SZOLGÁLAT

A Magyar Nemzeti Bank az MNB tv. szerinti feladatai ellátásához gyűjt statisztikai információkat, és hozza nyilvánosságra az azokból készített statisztikákat.

Az MNB az általa készített monetáris, fizetésimérleg- és kapcsolódó állományi statisztikákat, pénzügyiszámla- és értékpapír-statisztikákat, felügyeleti, pénzforgalmi, fizetési rendszer statisztikákat, továbbá ár- és árfolyam-statisztikai, pénzügyi stabilitási, makroprudenciális és a pénzügyi közvetítő rendszerre vonatkozó adatokat tartalmazó idősorokat, statisztikai közleményeket és tájékoztatókat a honlapján keresztül teszi elérhetővé a nyilvánosság számára, a közzétett Publikációs naptár szerint. Az egyes szakstatisztikai területekhez (a monetáris statisztikákhoz, a pénzügyiszámla-statisztikákhoz, valamint a fizetésimérleg- és külfölddel szembeni befektetésipozíció-statisztikákhoz) kapcsolódóan az MNB átfogó módszertani kiadványokat is megjelentet a honlapján (Kiadványok (mnb.hu)). Emellett az MNB a szakstatisztikai sajtóközlemények publikálásakor az aktuális időszakra vonatkozó módszertani megjegyzéseit is közzéteszi.

Hitelregiszter (HITREG) adatgyűjtés

2023 első negyedévtől kezdődően²⁶ részletesebb adatok állnak az elemzői és a felügyeleti területek rendelkezésére többek között a cash-pool konstrukciókról, valamint a zöld hitelezésről. 2023 negyedik negyedévévtől, mint vonatkozási időszaktól a pénzügyi vállalkozások, illetve 2023 decembertől mint vonatkozási időszaktól a hitelintézetek által a HITREG-ben jelentett instrumentumok köre kibővül az ún. kényszerhitelekkel (hitelszerződés nélkül negatívba fordult betétek), lehetővé téve ezzel egyes aggregált statisztikák kiváltását. A Magyar Bankszövetséggel és a hitelintézeti szektorral történt korábbi egyeztetések alapján a HITREG-be beépítésre kerülnek a mérlegen kívüli kötelezettségvállalások is, kiváltva ezzel egy jelenleg határozattal elrendelt rendkívüli adatszolgáltatást. Az előbbi változásokat, valamint néhány további elemzői

²⁶ a jegybanki információs rendszerhez a hitelügyletek egyes adataira vonatkozóan teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségről szóló 35/2018. (XI. 13.) MNB rendelet módosításáról szóló 18/2022. (V. 25.) MNB rendelet alapján

és felügyeleti igényt (pl. a II. pilléres tőkekövetelményhez kapcsolódóan, továbbá a taxonómiára vonatkozóan) tartalmazó MNB rendelet²⁷ 2023. október 1-jén lép hatályba.

Az adatgyűjtés-kiváltások érdekében 2023 első félévben további módszertani finomhangolások és adatminőségi ellenőrzések történtek. Folyamatban van a HITREG komplex minőségellenőrzési keretrendszerének módszertani és technikai megújítása, az ellenőrzési folyamatok fejlesztése, ennek keretében számos új minőségbiztosítást célzó riport készült, valamint a rendszeres publikációkhoz szükséges minőségellenőrzési folyamat is automatizálásra került.

A HITREG-ből történő publikációk köre a háztartási hitelállományok összetételére vonatkozó közzétételen túl további rendszeres publikációval bővült, ami a hitelek fedezetétül szolgáló ingatlanok megterheltségének arányáról nyújt részletes információkat. A Lakossági jelzáloghitelek befogadáskori LTV mutatója 2023 első negyedévéől kezdődően, negyedéves rendszerességgel jelenik meg az MNB honlapján.

Machine Learning eszközök használata az adatminőség ellenőrzésére

2023 első félévében publikálásra²⁸, valamint több belső és külső fórumon²⁹ is bemutatásra került a 2022 során kifejlesztett, gépi tanuláson alapuló, keresztmetszeti minőségellenőrző eljárás. Az eljárás HITREG minőségellenőrzési keretrendszerbe illesztésének egyeztetése megkezdődött az MNB felhasználói szakterületével a HITREG céltartalékhoz, valamint az értékvesztéshez köthető mezőkre vonatkozóan.

Jegybanksi statisztikák

A hitelintézeti kamatstatisztikai publikációkat illetően 2023 elején a háztartási szektorra vonatkozó kamatstatisztikai idősorok két alkalommal is bővítésre kerültek. A januárra vonatkozó publikációtól kezdve a lakáscélú és a fogyasztási hitelek új szerződéseinek darabszáma havi rendszerességgel kerül bemutatásra, kamatfixálás és hitelcél szerinti bontásban. Az idősorokban a darabszám adatok minden hiteltípusra vonatkozóan 2017 januárjáig kerültek visszavezetésre. 2023. februártól kezdődően a háztartási forintbetétek állományi kamatláb idősorai szintén bővítésre kerültek: a látra szóló és folyószámlabetétek, valamint a lekötött betétek esetében a háztartási szektor mellett külön kiemelve látható a lakossági szektor adata, így az az új szerződésekhez hasonlóan kerül bemutatásra. Az új idősorok 2017. januárig visszamenően kiemelve tartalmazzák a lakossági szektorra vonatkozó adatokat.

2023 első félévében megtörtént a „Miből élünk” háztartási vagyonfelmérés következő, 2023 második felében esedékes terepmunkájának előkészítése, mely során összeállításra került a felmérésben résztvevő háztartások mintája és a felmérés kérdőíve. A „Miből élünk?” elnevezésű háztartási adatfelvétel az EKB által koordinált és három évente megszervezett Household Finance and Consumption Survey (HFCS) magyar változata, amely idén negyedik alkalommal méri fel a hazai háztartások jövedelmi, fogyasztási és vagyoni viszonyait.

2023 áprilistól kezdődően a havi értékpapír-statisztikai publikáció „A rezidens kibocsátású zöldkötvények állománya kibocsátói és tulajdonosi bontásban, névértéken” idősorral egészült ki, amely a kibocsátók által adott információk alapján zöldnek minősített kötvények hó végi állományi adatait tartalmazza.

2023 júniusában került sor az Eurostat magyarországi látogatására, amelynek célja az államháztartási statisztika minőségének ellenőrzése. A 2 éves gyakorisággal megszervezett találkozók az Eurostat a magyar EDP munkacsoport (KSH, MNB, PM) közreműködésével részletesen áttekinti az államháztartási statisztikák összeállítási folyamatát, valamint a kapcsolódó szervezeti, munkamegosztási és minőségbiztosítási kérdéseket, és ellenőrzi, hogy ezek összhangban vannak-e az európai uniós statisztikai előírásokkal. Ezen kívül megvitatásra kerülnek olyan módszertani, statisztikai elszámolási témák is, amelyek az EDP jelentés összeállítása során merülnek fel. Az idei látogatás során kifejezetten vitatott statisztikai

²⁷ a jegybanksi információs rendszerhez a hitelügyletek egyes adataira vonatkozóan teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségről szóló 35/2018. (XI. 13.) MNB rendelet módosításáról szóló 31/2023. (VI. 30.) MNB rendelet

²⁸ Burger, Cs. és Berndt M. (2023): Error Spotting with Gradient Boosting: A Machine Learning-Based Application for Central Bank Data Quality. MNB Occasional Papers, Nr. 148.

²⁹ MNB Szerkesztőbizottsági védés, Budapest ML Fórum 2023

elszámolási gyakorlatot nem azonosított az Eurostat, a látogatás főbb megállapításait és az ezekhez kapcsolódó további feladatokat akciópontok formájában rögzítette.

2023 első félévében is folytatódott a módszertani előkészítő munka a nemzetközi statisztikai módszertani szabványok: a nemzeti számlák kézikönyv (SNA), a fizetési mérleg kézikönyv (BPM) és a közvetlen külföldi befektetések referencia könyve (BD) megújításához. Az MNB munkatársai aktívan részt vállaltak az EKB, az IMF és az OECD által kezdeményezett, a felülvizsgálattal foglalkozó különböző nemzetközi munkacsoportok munkájában. A szakosodott munkacsoportok iránymutatásokat készítettek konkrét ajánlásokkal, amelyek globális konzultációk és megbeszélések tárgyát képezték. Az egyes témákhoz kérdőíves felmérések keretében összegyűjtötték a tagországok véleményét, tapasztalatait. A felmérés eredményei vezetnek majd az IMF Fizetési Mérleg Bizottságát, az OECD Szakértői Bizottságát, illetve a nemzeti számlákkal foglalkozó tanácsadó csoportot a végső döntések meghozatalában a statisztikai változtatásokról.

Felügyeleti statisztikák

A hitelintézeti konszolidált adatokat tartalmazó publikáció egy új témakörrel bővült 2023. I. negyedévtől, ami az IFRS 9 szerinti portfólió minősítési kategóriákat, vagyis az értékvesztési szakaszokat tartalmazza. A pénzügyi intézmények felügyeleti célú adataiból készülő idősorok, statisztikák az MNB honlapon a publikációs naptár szerinti határidőben megjelentek. Az MNB a bankszektort is bevonva folytatta a párhuzamos hitelintézeti adatszolgáltatások felülvizsgálatát, a 2024. évi adatszolgáltatások tervezéséhez, az adatszolgáltatási MNB rendelet módosításához kapcsolódóan a Gazdaságfejlesztési Minisztériummal is megkezdte az egyeztetést.

A biztosítói és pénztári szektor esetében az elrendelt felügyeleti adatszolgáltatások (2022. IV. negyedév, 2023. I. negyedév, 2022. év) az előírt határidőre beérkeztek a jelentésre kötelezett intézményektől. A negyedéves adatszolgáltatásokra épülő biztosítói és pénztári publikációk az első félév során a publikációs határidőre rendben megjelentek az MNB honlapján. Megkezdődött és ütemezésének megfelelően halad a biztosítási piaci szervezetek, valamint a pénztárak és a foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató intézmény adatszolgáltatási MNB rendeleteinek módosításához kapcsolódó feladatok elvégzése.

A biztosítói szektor esetében befejeződött az európai szinten egységesen előírt felügyeleti adatszolgáltatások 2019-ben megkezdett, az Európai Biztosítási és Foglalkoztatói Nyugdíjpénztári Hatóság (EIOPA) által koordinált felülvizsgálata, melynek nyomán megkezdődött a változásokat magában foglaló új taxonómiára való felkészülés.

2023 első félévében a befektetési vállalkozások uniós szabályozási rendelet szerinti szavatolótőke adatszolgáltatásának taxonómiaváltása került előkészítésre és tesztelésre. Az alapkezelők európai szinten egységes adatszolgáltatásában az Európai Értékpapírpiaci Hatósággal (ESMA) közösen végzett adatminőség tesztek eredménye beépítésre került a jelentés validációs szabályai közé, amelyeket az adatszolgáltatók felé is közvetített az MNB. Az ESMA elfogadta a derivatív ügyletekről szóló jelentés (EMIR) felülvizsgálatának technikai részleteit, amely új szerkezet szerinti 2024. első félévi fogadására az MNB is megkezdte a felkészülést. Az adatszolgáltatási rendeletmódosítási munka részeként az ESMA által kiadott ajánlati könyv adatcseré elvárásainak megfelelő adatkérés kialakítása folyamatban van.

2.9. AZ MNB TÁRSADALMI FELELŐSSÉGVÁLLALÁSI TEVÉKENYSÉGE

Az MNB társadalmi felelősségvállalási stratégiájának megvalósítása során feladatának tekinti a pénzügyi kultúra és a pénzügyi tudatosság, valamint az ezt megalapozó közgazdasági és társadalmi gondolkodás, illetve az ehhez kapcsolódó intézményrendszer és infrastruktúra fejlesztését. A kitűzött célok elérése érdekében az MNB az oktatás (elsősorban a felsőoktatás), a közgazdászképzés és pénzügyi oktatás rendszerének megújítása és fejlesztése, a tudományos tevékenység, valamint a pénzügyi ismeretterjesztés támogatása érdekében fejti ki tevékenységét. Az MNB és alapítványai által támogatott programok részben saját gondozású kezdeményezések, részben a közreműködő intézményekkel létrejött partnerségi kapcsolatok révén valósulnak meg.

Felsőoktatási programok és együttműködések

Az MNB a társadalmi felelősségvállalási stratégiájának megvalósítása keretében a 2022/2023-as tanévben immár hetedik alkalommal hirdette meg a tevékenységéhez kapcsolódó gazdaságtudományi alap-, és mesterképzési szakokon az MNB kiválósági ösztöndíjprogramot. A 2022/2023-as tanévben 577 ösztöndíj került kiosztásra 24 magyarországi felsőoktatási intézményben. A 2022/23-as tanév második félévében valamennyi, a programban részt vevő felsőoktatási intézmény a tanulmányaik befejezése miatt kieső hallgató helyét sikeresen feltöltötte.

A jegybank számos, a gazdaságtudományi képzés fejlesztésére, a fenntartható pénzügyi, valamint közgazdasági műveltség növelésére irányuló egyetemi együttműködés megvalósításában vett részt. A 2022/2023-as tanévet érintő együttműködési programok első félévének szakmai és pénzügyi teljesülését az MNB ellenőrizte és elfogadta. Az MNB kiemelt egyetemi partnereinek köre 2022-ben bővült a Budapesti Metropolitan Egyetemmel, mely együttműködés 2023-ban is folytatódott.

A kiemelt partner egyetemek közül a Budapesti Műszaki- és Gazdaságtudományi Egyetem, valamint a Neumann János Egyetem hallgatói részére rendszeres időközönként tanulmányi és esetversenyek kerültek meghirdetésre.

2015-től a jegybank szakmai közreműködésével, a tiszaroffi kistérség továbbtanulási ösztönzőjeként, a felsőoktatásban tanuló hallgatók támogatására ösztöndíjprogram került meghirdetésre „Tiszaroffi ösztöndíjpályázat” címmel. A program 2017-ben kibővült a középiskolai tanulók tanulmányainak támogatásával „Tiszaroffi Továbbtanulási Ösztöndíjpályázat” címmel. A 2022/2023-as tanév tavaszi félévében 48 egyetemista (köztük 4 doktorandusz) és 23 középiskolai tanuló részesült az ösztöndíjban.

Az MNB és a TDK-ért Közhasznú Alapítvány közötti együttműködés 2023-ban is folytatódott, amelynek fő célja a pénzügyi tudatosság, valamint interdiszciplináris tudományterületek támogatása.

Pénzügyi ismeretterjesztés a lakosság számára

Az MNB által létrehozott Pénzügyi Navigátor Tanácsadó Irodahálózat (PNTI) keretében 18 iroda működik. A vármegyeszékhelyeken lévő irodák üzemeltetését a pénzügyi intézményektől és szolgáltatóktól független civil partnerek végzik. A PNTI-tanácsadók 2023. I. félévében csaknem 13 ezer ügyet kezeltek. A félév során a legtöbb megkeresés a Minősített Fogyasztóbarát termékekkel, végrehajtással és követelésátadással, valamint kibercsalási incidensekkel kapcsolatban érkezett.

A lakosság pénzügyi jártasságának fejlesztését 2023 januárjától tematikus pénzügyi fogyasztóvédelmi kampányok is segítik, melyek közérthetően és funkcionális segítséget nyújtva dolgozzák fel a célcsoportot érintő aktuális pénzügyi kérdéseket. Az első félév témái közé tartozott a bankszámlaváltás- és váltás, kihangsúlyozva az igénybe vett bankszámla szolgáltatások egyéni optimalizálásának jelentőségét. A félév további kiemelt pénzügyi fogyasztóvédelmi témaköre volt a nyaralással kapcsolatos pénzügyek áttekintése, amely az utasbiztosítástól, a pénzváltáson át a digitális biztonság témaköréig nyújtott hasznos információkat és tippeket.

MNB Zöld program – karbonlábnyom semlegesítés

A jegybank által 2019-ben indított Zöld Program részeként – saját működésének „zöldítésében” is élen kíván járni. Ezért a 2020-2022. közötti időszakra vonatkozó Környezetvédelmi Stratégiájában deklarálta, hogy operatív működése teljes mértékben karbonsemlegessé válik. Ehhez a tevékenységéből adódó karbonkibocsátást – annak fokozatos csökkentése mellett - ökológiai ellentételezési programokkal semlegesíti a WWF Magyarország (WWF) környezetvédelmi civil szervezettel karöltve. A jegybank éves karbonlábnyomának ellentételezésére ismételten egy, a WWF által azonosított, 32 hektáros területre kiterjedő élőhely rekonstrukciós programot valósít meg a Duna-Dráva Nemzeti Park területén.

„Jobb helye is lehetne az aprónak” karitatív kampány

Júniusban közös kommunikációs kampány indításával hívta fel a figyelmet az adakozás és egyben a fenntarthatóság fontosságára a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet, a Magyar Posta, a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat és a Magyar Nemzeti Bank. A szervezetek év végéig egységes megjelenéssel és üzenettel igyekeznek a lakosság figyelmét a nehéz sorsú gyermekek és családok irányába fordítani és tudatosítani, hogy az épp nem használt érmék otthoni gyűjtögetésénél „Jobb helye is lehetne az aprónak”.

A kezdeményezés lényege, hogy a szervezetek által felállított gyűjtőpontokon perselyekbe dobhatja a lakosság az otthon összegyűlt aprópénzt. Ezeket az MNB visszavezeti a pénzforgalomba, ellenértékét pedig a gyűjtésben részt vevő szervezetek kapják meg, így támogatva azok közhasznú munkáját.

MNB Látogatóközpont és Pénzmúzeum

Az interaktív élményeket nyújtó Pénzmúzeum 2022. március 15-i nyitása óta teltházzal működik, 2023. júniusában immár százezredik látogatóját fogadta. A folyamatos érdeklődés fenntartásához a félév során a múzeumnak otthont adó épület múltjába és jelenébe bevezető, „Évszázados értékünk – Korcsolyapályától a Pénzmúzeumig” című, áprilisban megnyílt időszaki kiállítás is hozzájárult.

2023 június 16-án a Pénzmúzeum Panoráma Terasz megnyitásával új attrakcióval bővült az MNB Pénzmúzeum és Látogatóközpont kínálata, melynek célja az unikális épület tereinek szélesebb körben történő megismertetése. A Teraszra a megnyitását követő első hónapban 10 000 látogató volt kíváncsi.

Az intézmény júniusban második alkalommal vett részt a Múzeumok Éjszakája rendezvénysorozaton, melynek keretében közel 3 ezer látogatót fogadott. A Pénzmúzeum folyamatos népszerűsége egyértelmű bizonyítéka annak, hogy komoly érdeklődés mutatkozik a jövőbe mutató, digitális alapokon nyugvó, szórakoztatva oktató kiállítások iránt.

2.10. AZ MNB EREDMÉNYÉNEK ALAKULÁSA

A Magyar Nemzeti Bank 2023. I. félévi eredménye 999,3 milliárd forint veszteség volt. Az I. félévben a mérleg és az eredmény alakulására az alábbi főbb folyamatok hatottak:

- a nemzetközi tartalékok monetáris politika által meghatározott szintje és összetétele, a tartalék szintjét befolyásoló devizavásárlások és devizaeladások: az EU-transzferekből származó nettó devizabeáramlás, az Államadósság Kezelő Központ adósságkezeléssel kapcsolatos műveletei, a Magyar Államkincstár nem adósságfinanszírozáshoz kapcsolódó devizakonverziói és az energiaimport devizaigényének fedezéséhez kapcsolódó devizaeladások;
- a forintlikviditást lekötő instrumentumok alakulása, ami összefügg a devizatartalék és az MNB nettó devizaköveteléseinek, valamint a jegybank likviditásnyújtó eszközeinek alakulásával;
- a forintkamatok és a nemzetközi devizakamatszint változása, valamint
- a devizaárfolyamok változása.

6. táblázat

Az MNB összevont eredménykimutatása

(milliárd forint)

Sorszám	Megnevezés (Eredménykimutatás sora)	2022. I. félév	2023. I. félév	Változás
1	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény (I+II)-(X+XI)	-295,2	-996,9	-701,7
2	Nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény (I-X)	-254,6	-1072,6	-818,0
3	Nettó deviza kamat- és kamatjellegű eredmény (II-III)	-40,6	75,7	116,3
4	Pénzügyi műveletek realizált eredménye (IV-XIV)	-12,8	-28,7	-15,9
5	Devizaárfolyam-változásból származó eredmény (III-XII)	178,2	52,9	-125,3
6	Egyéb eredménytényezők* (V+VI+VII+VIII)-(XIII+XV+XVI+XVII+XVIII)	-71,1	-26,6	44,5
7	Eredmény (1+4+5+6)	-200,9	-999,3	-798,4

*Felügyeleti tevékenységből származó bevételek, nettó banküzemi eredmény, bankjegy- és érmegyártás költségei, céltartalék- és értékvesztés-képzés, jutalékból származó és egyéb eredmény.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 996,9 milliárd forint veszteség volt. A veszteség jelentős növekedését döntően a forint kamateredmény romlása okozta. Az infláció megfékezése érdekében 2022-ben végrehajtott kamatemelések hatására a bankrendszer többletlikviditásának lekötése 2023 I. felében magasabb kamatok mellett valósult meg, mint 2022 hasonló időszakában, ami a forint kamatrátfordítások növekedésével járt.

A nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény 2023 I. félévben 1072,6 milliárd forint veszteség volt. Az alapkamat az időszak alatt nem változott, az O/N betéti gyorstender kamata májustól csökkent, június végén 16 százalék volt. A kamatváltozásnak az I. félévi kamateredményre még mérsékelt hatása volt. A kamatozó forintforrások (hitelintézetek egynapos betétei, változó kamatozású betétek, kötelező tartalékok, MNB diszkontkötvények, költségvetés forintbetétei) után fizetett kamatrátfordítások 2022 I. félévéhez képest több mint 760 milliárd forinttal emelkedtek. Ettől jelentősen elmaradt a kamatbevételek növekedése. A forint kamat- és kamatjellegű eredmény csökkenéséhez a hitelintézetekkel kötött kamatcsereügyletek emelkedő vesztesége is hozzájárult.

A deviza kamat- és kamatjellegű eredmény 2023. I. félévben 75,7 milliárd forint nyereség volt, ami a 2022. I. félévi veszteséghez képest 116,3 milliárd forintos eredményjavulást jelentett. A devizahozamok emelkedésének hatására a nemzetközi tartalékok utáni kamatbevételek nőttek, 78,5 milliárd forinttal haladták meg az előző év azonos időszaki értéket. A deviza kamatjellegű eredmény szintén javult, nagyrészt a tartalékhoz kapcsolódó határidős ügyletekhez és a hitelintézetekkel kötött devizacsere-ügyletekhez köthetően.

A pénzügyi műveletek eredménye a forint és deviza értékpapírok piaci árváltozásából származó – az értékpapír eladásakor keletkező – realizált eredményt tartalmazza. 2023. I. félévben a devizatartalék-kezelési tranzakciókhoz kapcsolódó értékpapír-eladásokon – a devizahozamok emelkedése következtében – 28,7 milliárd forint veszteséget realizált az MNB.

A devizaárfolyam-változásból származó eredmény alakulását a forint hivatalos árfolyamának a bekerülési árfolyamtól való eltérése, valamint a devizaeladások volumene határozza meg. 2023 I. félévében a forint árfolyama érdemben erősödött, az euro hivatalos és bekerülési árfolyama közötti eltérés jelentősen lecsökkent. A devizaeladások az ÁKK adósságkezelési műveleteihez, valamint – március végéig – az energiainport devizaigényének fedezéséhez kapcsolódtak. A devizaárfolyam-változásból származó realizált nyereség 2023. I. félévben 52,9 milliárd forintot tett ki, ami 125,3 milliárd forinttal elmaradt a 2022. I. félévi realizált árfolyamnyereségtől. A változás elsősorban az erősebb forintárfolyammal magyarázható.

Az egyéb eredménytényezők tartalmazzák a banküzem működési bevételeit, költségeit, ráfordításait, a bankjegy- és érmegyártás költségeit, a céltartalék- és értékvesztésképzést, -felszabadítást, valamint a felügyeleti tevékenységből származó bevételeket, a jutalékból származó és az egyéb eredményt. Az ezekből adódó nettó ráfordítások 2023 I. félévében 26,6 milliárd forintot tettek ki, az előző év azonos időszakához képest 44,5 milliárd forinttal csökkentek. A kedvező változás döntően azzal magyarázható, hogy 2022. I. félévben a monetáris célú értékpapírok után prudenciális megfontolások alapján megképzett értékvesztés növelte a ráfordításokat, ezzel szemben 2023. I. félévben értékvesztés-visszaíráásra került sor.

7. táblázat			
A saját tőke egyes elemei			
<i>(milliárd forint)</i>			
Megnevezés (Mérlegsor)	2022.12.31	2023.06.30	Változás
Saját tőke (XI.)	255,9	-1511,8	-1767,7
ebből: Eredménytartalék (XI.2.)	151,2	-250,7	-401,9
Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka (XI.4.)	774,9	-57,0	-831,9
Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka (XI.5.)	-278,4	-214,8	63,6
Tárgydíszaki eredmény (XI.6.)	-402,0	-999,3	-597,3

A saját tőke állománya 2023. június 30-án 1511,8 milliárd forint negatív egyenleget mutatott. A saját tőke mértékét a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékának változása növelte, a forintárfolyam kiegyenlítési tartalék egyenlegének változása és az I. félévi veszteség csökkentette.

A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka 2023. június végére 831,9 milliárd forinttal csökkent, amiben a forintárfolyam erősödése játszott szerepet. A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka 2023. június 30-án 57 milliárd forint negatív egyenleget mutatott.

2023. június 30-án a deviza-értékpapírokon piaci értékelésük alapján 214,8 milliárd forint nem realizált veszteség keletkezett, ami a 2022. év végi szinthez képest 63,6 milliárd forintos javulást jelentett.

2.11. AZ MNB GAZDÁLKODÁSA

Az MNB gazdálkodása az MNB törvényben előírt feladatainak színvonalas ellátásához szükséges erőforrások hatékony biztosítására irányul.

Működési költségek

8. táblázat					
Az MNB 2023. I. félévi működési költségeinek alakulása					
Megnevezés	2022. I. félévi tény	2023. I. félévi ütemezett terv (tartalék nélkül)	2023. I. félévi tény	Index (2023. I. félévi tény/2023. I. félévi ütemezett terv)	Index (2023. I. félévi tény/2022. I. félévi tény)
	millió forintban			százalékban	
Személyi jellegű ráfordítások	14 612	17 513	17 491	99,9	119,7
Banküzemi általános költségek	19 129	24 259	21 979	90,6	114,9
Összesen	33 741	41 770	39 470	94,5	117,0

A működési költségek 2023. I. félévi tényleges összege 39 470 millió forint, mely az ütemezett tervtől³⁰ 5,5 százalékkal marad el, a 2022 I. félévében felmerült kiadásoknál pedig 17,0 százalékkal magasabb.

Az előző év hasonló időszakához viszonyított költségnövekedés döntően a személyi jellegű ráfordításoknál, továbbá a banküzemi általános (leginkább az üzemeltetési és az informatikai) költségeknél jelentkezett.

Személyi jellegű ráfordítások

A 2023. I. félévi személyi jellegű ráfordítások (17 491 millió forint) az előző év azonos időszakának költségeit 19,7 százalékkal (2,9 milliárd forinttal) haladták meg.

Ennek hátterében egyrészt a magas szaktudású munkavállalók megszerzése és hosszú távú megtartása érdekében – az MNB igazgatóságának döntése alapján – a bértömeg-gazdálkodás rendszerében megvalósult területi bértömegkeretek emelése (amely alapján a 2022. év ugyanezen időszakához képest 19,4 százalék átlagbőrnövekedés valósult meg), másrészt pedig az év elejétől üzemelő munkahelyi bölcsődéhez, továbbá az időszak végén kapuit megnyitó Balatonakarattya Oktatási- és Konferencia-központ-hoz kapcsolódó költségek növekedése áll. Ezen kívül hatást gyakorolt a ráfordítások alakulására az online és személyes részvétellel megvalósuló reprezentációs célú rendezvények kiadásainak növekedése.

Banküzemi általános költségek

A 2023. I. félévi banküzemi általános költségek (21 979 millió forint) a 2022. I. félévinél 14,9 százalékkal (2,9 milliárd forinttal) magasabbak.

Az *IT-költségek* az előző év ugyanezen időszakához képest 1 011 millió forinttal (31,2 százalékkal) növekedtek, döntően a már megvalósított informatikai beruházások (a funkcióbővítések, a magasabb rendelkezésre állási szintek) általi többletköltségek hatásaként. Ugyancsak emelkedtek a hírszolgálati szolgáltatások költségei, az újabb Bloomberg-előfizetések vásárlása és a díjemelések következtében, továbbá a számítástechnikai gépek javítási, valamint karbantartási költségei.

2022 I. félévéhez viszonyítva 1 153 millió forinttal (12,1 százalékkal) emelkedtek az *üzemeltetési költségek*, ami túlnyomórészt az ingatlan-költségeknél, ezen belül is elsősorban a közüzemi (főként elektromos áram) költségeknél, továbbá a fegyveres őrzés és védelem kiadásainál jelentkezett. A költségnövekedés elsősorban az energiaárak 2023. évi emelkedéséből, valamint az őrzésvédelmi szolgáltatók (MNB-Biztonsági Zrt., Készenléti Rendőrség) óradíjainak növekedéséből adódik. Ugyancsak jelentősen emelkedtek az egyéb gépek, tárgyi eszközök költségei, a videókonferencia-rendszer karbantartására vonatkozó szerződés többlettámogatási igényekkel kiegészített megújításával összefüggésben.

A tárgyi eszközök és immateriális javak *értékcsökkenési leírásának* 2023. I. félévi összege 16,4 százalékkal (492 millió forinttal) emelkedett az előző év hasonló időszakához képest, ami döntően a 2022 II. felében aktivált tárgyi eszközök és immateriális javak, továbbá a 2023 I. félévében megvalósult informatikai beruházások értékére vezethető vissza.

A 2023. I. félévi *egyéb költségek* 5,9 százalékkal (202 millió forinttal) emelkedtek az előző év I. félévi kiadásaihoz viszonyítva. Ez egyrészt az EU-rendeletek által előírt tagdíjak összegének növekedéséből fakad (elsősorban az árfolyamváltás hatásából következően), másrészt a járványhelyzet miatt a korábbiaknál részben még alacsonyabb 2022. I. félévi költségek miatt (leginkább a külföldi kiküldetések és a konferenciák esetében). Ugyanakkor a kommunikációs költségek mérséklődtek, főként a 2023. évi kampányok tervezettnél későbbi indulásából és költséghatékonyabb lebonyolításából adódóan.

Az *önköltség-átvezetések* abszolút értéke – amely csökkenti a banküzemi működési költségeket annak érdekében, hogy a banküzemi működési költségek teljes összege az MNB-t ténylegesen terhelő kiadásokat mutassa – kis mértékben emelkedett, többek között a GIRO-nak továbbszámlázott, önköltség alapú SWIFT használati díj emelkedése miatt.

³⁰ Az ütemezett terv nem azonos az időarányos (havonként egyenlő összegekre osztott) tervvel, az a kiadások várható tényleges felmerülését alapul véve készül, az időbeli elhatárolásokat is figyelembe véve.

Beruházások

A jegybanki célkitűzések megvalósításához, illetve az eszközök mennyiségi és minőségi színvonalának biztosítása érdekében különböző fejlesztési projektek, eszközbeszerzések szükségesek. A beruházások 2023. évi jóváhagyott terve a normál üzletmenethez kapcsolódóan 10 441 millió forint. 2023 I. félévében a beruházásokhoz kötődő kifizetések összege 3 135 millió forint volt.

A 2023. I. félévi beruházások jelentős része informatikai hardver- és szoftvertermékek beszerzéséhez, illetve különböző informatikai projektekhez kötődött. Az időszakban az MNB Microsoft licenceket, szervereket és munkaállomásokat vásárolt, ezen kívül jelentős kiadást jelentettek a folyamatban lévő szoftverfejlesztések részkiadásai is.

Az ingatlanokkal kapcsolatos megvalósult beruházások a vizsgált időszakban többnyire a Logisztikai központ épületéhez kötődtek.

3. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata

RÖVIDÍTÉSEK

BIS: Nemzetközi Fizetések Bankja (Bank for International Settlements)

CCyB: Anticiklikus tőkepuffer

CET 1: Elsődleges alapvető tőke

EBA: Európai Bankhatóság (European Banking Authority)

EKB: Európai Központi Bank (European Central Bank, ECB)

EREP: European Resolution Examination Programme

ESMA: Európai Értékpapíripiaci Hatóság (European Securities and Markets Authority)

ESRB: Európai Rendszerkockázati testület

HFM: Hitelfedezeti mutató

KBER: Központi Bankok Európai Rendszere (European System of Central Banks, ESCB)

KESZ: Kincstári Egységes Számla

MFL: Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel

MIRS: monetáris politikai célú kamatcsere (IRS) ügylet

MSZVK Zrt.: MSZVK Magyar Szanálási Vagyonkezelő Zártkörűen Működő Részvénytársaság

NHP: Növekedési Hitelprogram

NKP: Növekedési Kötvényprogram

SRB: Egységes Szanálási Testület (Single Resolution Board)

SyRB: Rendszerkockázati tőkepuffer

TMM: Tőkemegfelelési mutató

TREA: Teljes kockázati kitétség érték

ZOP: Zöld Otthon Program

FOGALMAK MAGYARÁZATA

Devizafutures: olyan tőzsdei ügylet, ahol a jövőbeni elszámolás alapja meghatározott mennyiségű, szabványosított (kontraktusban kifejezett), az üzletkötéskor meghatározott deviza.

Devizaswapügylet: olyan — általában rövid lejáratra kötött — ügylet, amely különböző devizák cseréjét és az ügylet lezárásakor a szerződésben (a keresztárfolyam és a devizák kamatrátája által) meghatározott áron történő visszacserelését foglalja magában.

FinTech: A FinTech olyan technológia vezérelte pénzügyi innováció, amely új üzleti modelleket, alkalmazásokat vagy termékeket eredményezhet és jelentős hatással lehet a pénzügyi piacokra és intézményekre, valamint magukra a pénzügyi szolgáltatásokra is.

FX-swapügylet: lásd devizaswapügylet.

Kamatozó devizaswapügylet (currency interest rate swap, CIRS): olyan — általában közép-, illetve hosszú lejáratra kötött — ügylet, amely különböző devizák cseréjét, a tőke utáni kamatfizetések sorozatát és az ügylet lezárásakor a tőkék törlesztését foglalja magában.

Kamatswap (interest rate swap, IRS): valamely tőkeösszegre rögzített kamatláb alapján számított fix kamat és — bizonyos piaci kamatlábhoz, feltételhez igazított — változó kamatláb alapján számított változó kamatösszeg meghatározott időközönkénti cseréje.

Kiegyenlítési tartalék: a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka és a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka az MNB saját tőkéjének részét képező tartalékok.

Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka: a devizaeszközöknek és -forrásoknak a forintárfolyam változásából adódó nem realizált árfolyamnyereségét, illetve árfolyamvesztését a saját tőke részét képező forintárfolyam kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka: a devizában fennálló, értékpapírokon alapuló követelések piaci értéke és beszerzési értéke közötti értékelési különbséget a saját tőke részét képező deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

MBS (Mortgage-Backed Security): jelzáloggal fedezett értékpapír

MREL-követelmény: a szavatolótőkére és a leírható, illetve átalakítható kötelezettségekre vonatkozó minimumkövetelmény (MREL- Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities)

O/N: overnight betét/hitel, egynapos betét/hitel

Opció ügylet: a devizaopció tulajdonosa számára jogot jelent, de nem kötelezettséget egy bizonyos mennyiségű deviza egy másik devizával szembeni vételére vagy eladására előre meghatározott árfolyamon, előre meghatározott időpontban vagy időpontig. Az opció eladója (kiírója) számára — amennyiben az opció birtokosa gyakorolja a jogot — mindez kötelezettségként értelmezendő.

Repo- és fordított repoügylet: olyan megállapodás, amely értékpapír tulajdonjogának átruházásáról rendelkezik a szerződéskötéssel egyidejűleg meghatározott vagy meghatározandó jövőbeli időpontban történő visszavásárlási kötelezettség mellett, meghatározott visszavásárlási áron. Az ügylet futamideje alatt a vevő az ügylet tárgyát képező értékpapírt megszerezheti, és azzal szabadon rendelkezhet (szállítási repoügylet), vagy nem szerezheti meg, azzal szabadon nem rendelkezhet, ilyenkor az értékpapír a vevő javára a futamidő alatt óvadékként kerül elhelyezésre (óvadéki repoügylet).

TBA (To Be Announced) ügylet: származékos ügylet, melynek alapja MBS értékpapír

B) rész
A Magyar Nemzeti Bank
2023. I. félévi beszámolója

1. A Magyar Nemzeti Bank mérlege

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	ESZKÖZÖK (Aktívák)	2022.12.31.	2023.06.30.	Változás
1	2	3	4	4-3
	I. Követelések forintban	11 073 698	10 585 317	-488 381
3.3.	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések	3 311 869	3 309 345	-2 524
3.7.	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések	6 203 114	5 723 992	-479 122
3.10.	3. Egyéb követelések	1 558 715	1 551 980	-6 735
	II. Követelések devizában	16 502 644	15 898 876	-603 768
3.9.	1. Arany- és devizataralék	15 464 679	14 768 601	-696 078
3.4.	2. Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	0	0	0
3.8.	3. Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	26 719	13 220	-13 499
3.10.	4. Egyéb devizakövetelések	1 011 246	1 117 055	105 809
	III. Banküzemi eszközök	287 185	298 689	11 504
3.12.	ebből: Befektetett eszközök	283 712	294 402	10 690
3.14.	IV. Aktív időbeli elhatárolások	197 322	197 930	608
	V. ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (I+II+III+IV)	28 060 849	26 980 812	-1 080 037

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	FORRÁSOK (Passzívák)	2022.12.31.	2023.06.30.	Változás
1	2	3	4	4-3
	VI. Kötelezettségek forintban	21 320 242	22 570 816	1 250 574
3.5.	1. Központi költségvetés betétei	912 782	1 763 023	850 241
3.7.	2. Hitelintézetek betétei	8 380 109	8 988 172	608 063
	3. Forgalomban lévő bankjegy és érme	8 226 122	7 899 993	-326 129
3.11.	4. Egyéb betétek és kötelezettségek	3 801 229	3 919 628	118 399
	VII. Kötelezettségek devizában	6 188 755	5 694 090	-494 665
3.5.	1. Központi költségvetés betétei	940 798	622 659	-318 139
3.8.	2. Hitelintézetek betétei	209 793	9 801	-199 992
3.11.	3. Egyéb kötelezettségek devizában	5 038 164	5 061 630	23 466
3.13.	VIII. Céltartalék	909	1 862	953
	IX. Banküzem egyéb forrásai	113 155	106 398	-6 757
3.14.	X. Passzív időbeli elhatárolások	181 911	119 473	-62 438
3.15.	XI. Saját tőke	255 877	-1 511 827	-1 767 704
	1. Jegyzett tőke	10 000	10 000	0
	2. Eredménytartalék	151 239	-250 714	-401 953
	3. Értékelési tartalék	0	0	0
3.16.	4. Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	774 944	-57 036	-831 980
3.16.	5. Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	-278 352	-214 818	63 534
	6. Tárgyévi eredmény	-401 954	-999 259	-597 305
	XII. FORRÁSOK ÖSSZESEN (VI+VII+VIII+IX+X+XI)	28 060 849	26 980 812	-1 080 037

*A tárgyévi eredmény 2022. december 31-re vonatkozóan az éves eredményt, 2023. június 30. tekintetében a féléves eredményt tartalmazza.

Budapest, 2023. szeptember 26.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

2. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	BEVÉTELEK	2022. I. félév	2023. I. félév	Eltérés
1	2	3	4	4-3
3.18.	I. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	101 268	117 010	15 742
	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	45 016	45 932	916
	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	24 586	38 138	13 552
	3. Egyéb követelések kamatbevételei	27 270	27 796	526
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű bevételek	4 396	5 144	748
3.18.	II. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	117 075	243 274	126 199
	1. Devizatartalékok utáni kamatbevételek	30 544	109 021	78 477
	2. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	0	0	0
	3. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	-24	0	24
	4. Egyéb követelések kamatbevételei	0	0	0
	5. Devizában elszámolt kamatjellegű bevételek	86 555	134 253	47 698
3.19.	III. Deviza-árfolyamváltozásból származó bevételek	179 780	68 599	-111 181
3.18.	IV. Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	549	1 700	1 151
3.21.	V. Egyéb bevételek	16 871	18 180	1 309
	1. Jutalékbevételek	1 245	1 261	16
3.22.	2. Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	3 603	2 930	-673
3.23.	3. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	12 023	13 989	1 966
3.13.	VI. Céltartalék-felhasználás	183	657	474
3.13.	VII. Értékvesztés-visszaírás	0	9 479	9 479
3.24.	VIII. Banküzem bevételei	239	245	6
	IX. BEVÉTELEK ÖSSZESEN (I+II+III+IV+V+VI+VII+VIII)	415 965	459 144	43 179
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	RÁFORDÍTÁSOK	2022. I. félév	2023. I. félév	Eltérés
1	2	3	4	4-3
3.18.	X. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	355 874	1 189 545	833 671
	1. Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai	27 091	82 169	55 078
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	290 306	928 243	637 937
	3. Egyéb betétek kamatráfordításai	4 232	75 066	70 834
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű ráfordítások	34 245	104 067	69 822
3.18.	XI. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	157 647	167 588	9 941
	1. Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai	-1 467	7 741	9 208
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	-513	2 376	2 889
	3. Egyéb kötelezettségek kamatráfordításai	2 228	32 171	29 943
	4. Devizában elszámolt kamatjellegű ráfordítások	157 399	125 300	-32 099
3.19.	XII. Deviza-árfolyamváltozásból származó ráfordítások	1 573	15 703	14 130
3.20.	XIII. Bankjegy- és érmegyártás költsége	6 501	8 397	1 896
3.18.	XIV. Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	13 383	30 364	16 981
3.21.	XV. Egyéb ráfordítások	4 904	5 031	127
	1. Jutalékráfordítások	1 370	1 295	-75
3.22.	2. Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	3 534	3 736	202
3.13.	XVI. Céltartalékképzés	954	1 610	656
3.13.	XVII. Értékvesztés	41 712	456	-41 256
3.24.	XVIII. Banküzem működési költségei és ráfordításai	34 274	39 709	5 435
	XIX. RÁFORDÍTÁSOK ÖSSZESEN (X+XI+XII+XIII+XIV+XV+XVI+XVII+XVIII)	616 822	1 458 403	841 581
	XX. Tárgyévi eredmény (IX-XIX)	-200 857	-999 259	-798 402

Budapest, 2023. szeptember 26.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

3. Kiegészítő melléklet

3.1. AZ MNB SZÁMVITELI POLITIKÁJA

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) tulajdonosa a magyar állam (részvényes), a tulajdonosi jogokat az államháztartásért felelős miniszter (pénzügyminiszter) gyakorolja.

Az MNB a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagja 2004. május 1-től, a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napjától.

Az MNB számviteli politikáját a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Számviteli tv.), a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MNBtv.) és a Magyar Nemzeti Bank éves beszámolóképzési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 221/2000. (XII. 19.) kormányrendelet (a továbbiakban: MNBr.) keretei közt alakítja ki.

Az alábbiakban az MNB számviteli rendszere, az általánostól eltérő értékelési és eredményelszámolási szabályai kerülnek röviden bemutatásra a féléves beszámoló vonatkozásában.

3.1.1. Az MNB számviteli rendszerének jellemzői

Az MNB könyvvezetése során alkalmazott egyik alapelv, hogy a gazdasági eseményeket a tényleges felmerülés időpontjának megfelelő dátummal kell a könyvekben rögzíteni. Ennek a devizaárfolyam-nyereségek és -veszteségek pontos meghatározása szempontjából van különös jelentősége, elsősorban a devizaeladások és -vásárlások esetében. A devizaátváltással járó azonnali devizaügyletek az üzletkötés napjával kerülnek a könyvekben rögzítésre. Az ilyen ügyletekből eredő követelések és kötelezettségek az MNB devizapozícióját az üzletkötés napjától módosítják. Ugyanezt az eljárást követi az MNB a fedezeti célú származékos ügyletek mérlegben megjelenő átértékelési különbözetének könyvelésekor is.

Az MNB naponta elszámolja:

- a devizaeszközei és -forrásai, illetve mérlegben kívül kimutatott, fedezeti származékos ügyletekből származó követelései és kötelezettségei átértékeléséből eredő devizaárfolyam-különbözeteket,
- az értékpapírok beszerzési árfolyam-különbözetének amortizációját, valamint
- a mérlegben szereplő és a mérlegben kívül kimutatott, fedezeti ügyletekből származó követelések és kötelezettségek időarányos kamatához kapcsolódó időbeli elhatárolásokat.

Az MNBr. rendelkezése értelmében az MNB a számviteli politikájában rögzített módon, a tulajdonos részére történő adatszolgáltatás céljából minden negyedévben köteles eszköz- és forrásszámláit, valamint eredményszámláit lezárni és főkönyvi kivonatot készíteni.

Az MNB belső célra ennél gyakrabban, havonta készít mérleget és eredménykimutatást, és ezek alátámasztására havonta végrehajtja:

- a deviza-értékpapírok piaci értékelését,
- a napi átértékelés során képződő árfolyamnyereség vagy -veszteség realizált, illetve nem realizált részre történő szétbontását és elszámolását,
- az értékcsökkenési leírás elszámolását.

A negyedéves zárlat során az MNB minősíti az egyéb célú származékos ügyletekből és a nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönzési tevékenységből eredő – a kapott biztosíték bekerülési értékével megegyező – mérlegen kívül nyilvántartott függő és jövőbeni kötelezettségeit, az egyéb mérlegen kívül nyilvántartott kötelezettségeit, valamint minősíti a mérlegben található követeléseket és értékpapírokat, továbbá év végén és a második negyedéves minősítéskor a befektetett pénzügyi eszközöket. A minősítés alapján megállapítja és elszámolja a szükséges értékvesztést, valamint a mérleg alatti kötelezettségekhez kapcsolódó céltartalékot.

A mérlegkészítés időpontja a féléves beszámoló tekintetében a tárgyidőszakot követő hónap 15. munkanapja. Jelen beszámoló tekintetében a mérlegkészítés időpontja 2023. július 21. volt.

Az MNB elnöke félévkor írásban beszámol az Országgyűlés gazdasági ügyekért felelős állandó bizottságának az MNB féléves tevékenységéről. Ez a beszámoló a Féléves jelentés, mely az MNB szervezetét, gazdálkodását és féléves tevékenységét bemutató üzleti jelentésből, valamint az igazgatóság által megállapított, Számviteli tv. szerinti féléves beszámolóból áll. Az MNB a Féléves jelentést magyar nyelven nyilvánosságra hozza az internetes honlapján. Az internetes honlap címe: www.mnb.hu.

A féléves beszámoló aláírására jogosult vezető Dr. Matolcsy György, a Magyar Nemzeti Bank elnöke.

A számviteli szolgáltatásokért felelős vezető Kalina Gábor, PM-regisztrációs száma: 194599.

3.1.2. Alkalmazott főbb értékelési elvek

Központi költségvetéssel szembeni követelések

A központi költségvetéssel szembeni követelések között kimutatott értékpapírok kamatokkal csökkentett, amortizált beszerzési értéken szerepelnek a mérlegben. A kamatokat nem tartalmazó vételár és a névérték közötti különbözetet, mint árfolyamnyereséget vagy -vesztéseget az MNB időarányosan számolja el eredményében.

Hitelintézetekkel szembeni követelések

A jelzálogleveleket, valamint az állami készfizető kezesség mellett – hitelintézetek által – kibocsátott kötvényeket a hitelintézeti követelések között amortizált beszerzési értéken – kamattal csökkentett vételáron – kell kimutatni a mérlegben. A beszerzési piaci értékkülönbséget az MNB időarányosan számolja el árfolyamnyereséggé vagy -vesztésként kamatjellegű eredményében.

A Növekedési Hitelprogram (NHP, NHP+ és NHP ZOP) keretén belül hitelintézeteknek nyújtott, kamatmentes refinanszírozási hiteleket, valamint a hitelintézeteknek fedezet (értékpapír, nagyvállalati hitelkövetelés) mellett nyújtott, alapkamathoz kötött hiteleket a folyósított hitelösszegnek megfelelő bekerülési értéken kell nyilvántartásba venni.

Egyéb követelések

A vállalati kötvényeket az egyéb követelések között amortizált beszerzési értéken – kamattal csökkentett vételáron – kell kimutatni a mérlegben. A beszerzési piaci értékkülönbséget az MNB időarányosan számolja el árfolyamnyereséggé vagy -vesztésként kamatjellegű eredményében.

A felügyeleti tevékenységből származó követelések értékvesztéssel csökkentett bekerülési értéken szerepelnek a mérlegben. Az MNB a felügyeleti díjelőírásokat a beérkező bevallások, illetve adatszolgáltatások alapján, a bírságelőírásokat a jogerőre emelkedett határozatok alapján könyveli. A felügyeleti tevékenységből származó bevételek között kell kimutatni a felügyeleti díjakat, a kiszabott bírságokat, valamint a befolyt igazgatási szolgáltatási díjakat.

Az egyéb követelések között kerülnek kimutatásra a munkavállalói kölcsönök, továbbá az egyéb jogi személyeknek nyújtott hitelek a folyósított összegnek megfelelően. A kapcsolódó kapott kamatok összege az egyéb követelések kamatbevételein szerepel.

Követelések minősítése

A költségvetéssel szembeni követelésekre értékvesztést elszámolni nem lehet.

A hitelintézetekkel szembeni, valamint az egyéb követeléseket — az MNB minősítési szabályzatában rögzítetteknek megfelelően — minősítés alá kell vonni, és szükség esetén értékvesztést kell rájuk elszámolni, ha a követelés könyv szerinti értéke magasabb, mint a minősítés alapján várható megtérülési érték. Kivételt képeznek ez alól azok a követelések, amelyek piaci értékelés alá esnek, továbbá a kizárólag fedezet ellenében nyújtott monetáris politikai eszköztár részét képező követelések.

A monetáris céllal vásárolt, forintban kibocsátott értékpapírokat — az állampapírokat, valamint az állami készfizető kezesség mellett kibocsátott kötvények kivételével — a követelésekre vonatkozó szabályok szerint minősíteni kell, és a veszteségek kockázatának mértékével arányos értékvesztést kell rájuk elszámolni. A monetáris célú egyéb forint értékpapírokat (jelzáloglevelek, vállalati kötvények) minősítése portfóliónként (forgatási célú, lejáratig tartott) elkülönítve történik. A forgatási célú értékpapír esetén az értékvesztés szükséges mértéke a könyv szerinti érték és a piaci érték veszteségjellegű különbözete, amennyiben az tartósnak mutatkozik és jelentős. A lejáratig tartott portfólió esetén az értékvesztésképzés módszertana a nemteljesítés valószínűségére és a nemteljesítés esetén várható veszteségre épül a jelentős küszöb elhagyása mellett.

Devizaeszközök és -források értékelése, a devizaárfolyam-eredmény elszámolása

Az MNB valamennyi devizaeszközét (ideértve az MNBr. alapján devizaként kimutatott jegybanki célú nemesfémkészletét) és -forrását a beszerzés napján érvényes hivatalos árfolyamon veszi nyilvántartásba a könyvekben. Amennyiben egy devizakövetelés vagy -kötelezettség devizakonverzió miatt jön létre, úgy az MNB a devizaátváltás során ténylegesen alkalmazott és a hivatalos árfolyam eltéréséből eredő árfolyamnyereséget vagy -vesztéséget az adott napra konverziós eredményként elszámolja, és az eredménykimutatásban a devizaárfolyam-változásból származó eredménysorokon jeleníti meg.

Az MNB devizaeszközeit és -forrásait, valamint fedezeti célú származékos ügyletekből eredő, mérlegen kívüli követeléseit és kötelezettségeit naponta a hivatalos árfolyam változásának megfelelően átértékeli. Az átértékelés következtében a mérleg devizában denominált tételei a mérlegforduló napon érvényes hivatalos árfolyamon átértékelt összegben szerepelnek. Az átértékelési körnek nem képezik részét a devizában könyvelt banküzemi eszközök és források (kivéve a külföldi befektetések), a devizában könyvelt időbeli elhatárolások, valamint az egyéb célú származékos ügyletek.

A devizában befolyt eredmény az adott napi hivatalos árfolyamon kerül az eredményben elszámolásra.

Az időbeli elhatárolások napi könyvelését az előző napi időbeli elhatárolások visszavezetése előzi meg, így a devizában könyvelt időbeli elhatárolások átértékelés nélkül is hivatalos árfolyamon szerepelnek a mérlegben.

A napi átértékelés során képződő devizaárfolyam-nyereségből, illetve -vesztéségből csak a realizált árfolyameredményt lehet az eredményben elszámolni, amíg a nem realizált eredményt a saját tőkében, a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka soron kell kimutatni.

Realizált eredményt egy adott devizanemben a nettó devizapozíció (abszolút értékben vett) csökkenése keletkeztet. A realizált eredmény a nettó devizapozíció-változás adott napon érvényes átlagos beszerzési árfolyamon, illetve hivatalos árfolyamon számított értékének különbözete.

Deviza-értékpapírok

A deviza-értékpapírokat piaci értéken kell kimutatni. A deviza-értékpapírok esetében az értékelés napján érvényes piaci érték (a portfóliókezelést támogató eszköz által alkalmazott ár) és az amortizált bekerülési érték közötti különbözet a saját tőke részeként a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában szerepel. Az értékpapírok eladásakor realizálódó

árfolyamnyereséget vagy -veszteséget a pénzügyi műveletek realizált nyeresége és -vesztesége eredményoron kell kimutatni.

Az MNB értékpapír-állományát az adott hónap utolsó munkanapján érvényes piaci árak alapján értékeli. Amennyiben ezen a napon valamely deviza esetében a megfelelő piaci likviditás nem biztosított, úgy az azt megelőző munkanap a kiértékelés tárgynapja.

A külső vagyonkezelőnek adott mandátum keretében kezelt deviza-értékpapírokat szintén piaci értéken kell kimutatni, a letétkezelőtől kapott árak alkalmazása mellett.

A nemzetközi szerződés alapján kötött repo- (értékpapír-visszavásárlási) ügyleteket hitel-betét ügyletként kell elszámolni, és az ügylethez tartozó jövőbeli értékpapír-követelést vagy -kötelezettséget a mérleg alatti tételek között kell nyilvántartani.

A nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönügyletek során kölcsönbe adott értékpapírokat nem kell kivezetni a devizatartalékból, azok állományát a mérlegen kívüli tételek között kell szerepeltetni. A pénzben kapott biztosítékból eszközölt befektetéseket, valamint a pénztől eltérő biztosítékokat függő kötelezettségként kell a mérleg alatti tételek között kimutatni, és negyedévente céltartalékot kell képezni a befektetések esetleges negatív piaci értékével megegyezően.

IMF-fel kapcsolatos elszámolások

Az IMF-kvóta devizában befizetett része – mint SDR-ben denominált, lehívható követelés – a devizatartalék része.

A kvóta forintban befizetett – SDR-ben nyilvántartott – része a mérlegben az egyéb devizakövetelések soron szerepel. Ezzel szemben forrásoldalon az IMF forintbetétje áll. Az MNB-nek legalább évente gondoskodnia kell arról, hogy az IMF forintbetétjének nagysága megegyezzen a forintban befizetett kvóta összegével. Mivel ez a betétszámla a leírtaknak megfelelően csak formailag forint, a mérlegben az egyéb devizakötelezettségek soron szerepel.

A tagállamok devizatartalékainak növelését célzó SDR-kihelyezés (SDR-allokáció) keretében kapott összeg egyrészt az MNB devizatartalékait növeli, másrészt forrásoldalon lejárat nélküli kötelezettséget keletkeztet az IMF-fel szemben. A tranzakciónak akkor van eredményhatása (a kapott SDR-összegre kamatot kell fizetni), ha abból felhasználás történik.

Származékos ügyletek elszámolása

Az MNB a származékos ügyleteket az üzletkötés célja alapján két csoportba sorolja: fedezeti ügyletek, illetve egyéb céllal kötött ügyletek.

Fedezetinek minősülnek azok az ügyletek, amelyek egy meghatározott eszköz- vagy forráscsoport, illetve nyitott pozíció devizaárfolyam- vagy piaciérték-változásából eredő kockázatát csökkentik, azokhoz egyértelműen hozzárendelték, és az ügylet indításakor kifejezetten fedezeti ügyletként jelölték meg, valamint kizárják vagy lényegesen csökkentik a fedezni kívánt kockázatot. Fedezeti ügyletnek minősülnek továbbá a költségvetéssel kötött, illetve az ezen ügyletek fedezésére külföldi partnerrel kötött származékos ügyletek. Makroszintű fedezésnek minősülnek az irányadó (benchmark) devizaszerkezet beállítását célzó devizaügyletek, továbbá a kamatozó eszközök és források összesített átlagos hátralévő futamidejét (durationjét) abszolút értékben csökkentő ügyletek.

A származékos ügyleteket mérlegen kívüli követelésként, illetve kötelezettségként kell kimutatni. A fedezeti ügyletekből eredő devizakövetelések és -kötelezettségek összevont átértékelési különbözetét (előjelüknek megfelelően az egyéb devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron, illetve a központi költségvetéssel szembeni vagy a hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron), valamint időarányos kamatukat (időbeli elhatárolásként) a mérlegben kell kimutatni.

Az egyéb célú származékos ügyletek lezárulásakor az ilyen ügyletek eredményét a devizaügyletek esetén a devizaárfolyam-változásból származó bevételek, illetve ráfordítások, a kamatváltozáshoz kapcsolható ügyletek esetén pedig a kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások soron kell az eredményben kimutatni. Az ilyen ügyletek nem értékelődnek át, de az óvatosság

elve alapján, indokolt esetben – a mérlegkészítéskor rendelkezésre álló információk alapján – negyedévente az ügyletek esetleges negatív piaci értékével megegyező céltartalékot kell képezni.

Banküzemi eszközök és források

A banküzem eszközei és forrásai mérlegsorokon kerülnek kimutatásra a következők:

- azok a követelések és kötelezettségek, amelyek a jegybanki feladatokkal közvetlenül nem hozhatók kapcsolatba (pl. adókkal, járulékokkal, munkavállalókkal kapcsolatos elszámolások, szállítók), továbbá
- a hivatalos fizetőeszköznek már nem minősülő, még be nem váltott bankjegyekből eredő kötelezettségek, valamint
- a befektetések és
- a szervezeti működéshez szükséges eszközök (immateriális javak, tárgyi eszközök, készletek).

Az MNB mérlegében pénzeszközök nem szerepelnek. A jegybank a készpénz kibocsátója, ezáltal a pénztárában, illetve az értéktárában lévő készpénzkészlet – mivel nincs forgalomban – a forrásoldalon a bankjegy- és érmeállományból kerül levonásra.

Az MNB által alkalmazott értékcsökkenési leírási kulcsok

százalék

Megnevezés	2023.06.30.
Vagyoni értékű jogok	14,5–17
Szellemi termékek	10–50
Épületek	2–3
Járművek (gépkocsik) *	20
Híradástechnikai eszközök, irodai eszközök, gépek	10–50
Irodai berendezések, felszerelési tárgyak	5–50
Számítástechnikai berendezések	13–33
Emissziós gépek	5–50
Műszerek, mérőeszközök	20
Bankbiztonsági eszközök	2–50
Egyéb berendezések és tárgyi eszközök	3–50

* A járművek maradványértéke 20%.

A vagyontárgyak értékcsökkenésének meghatározására az elvárható hasznos élettartam alapján egyedileg kerül sor. Az MNB minden esetben lineáris leírási kulcsot alkalmaz. Az MNB nem számol el értékvesztést az olyan eszköz után, amely a használat során értékéből nem veszít, illetve amelynek értéke különleges helyzetéből, mivoltából adódóan évről évre nő (pl. telek, képzőművészeti alkotás, műtárgy).

3.2. A MAKROGAZDASÁGI FOLYAMATOK HATÁSA AZ MNB 2023. I. FÉLÉVI MÉRLEGÉRE ÉS EREDMÉNYÉRE

2023 I. félévében az MNB-nek 999,3 milliárd forint vesztesége keletkezett. A legjelentősebb eredménytétel a kamat- és kamatjellegű veszteség volt, melynek emelkedését a csökkenő árfolyamnyereség csak kis mértékben ellensúlyozta. Az MNB számviteli mérlegfőösszege 2023. június 30-án 26 980,8 milliárd forint volt, ami 1 080 milliárd forinttal volt alacsonyabb 2022 végéhez képest.

Eszközoldalon az arany-és devizatartalék állományának a forintárfolyam erősödéséhez köthető csökkenése járult hozzá jelentős mértékben a mérlegfőösszeg szűküléséhez. Euróban kifejezve ugyanakkor növekedett a tartalék állománya a vizsgált időszakban. Az NHP-hitelek állományának lejáratok miatti csökkenése mérsékelte a mérlegfőösszeget. Forrásoldalon emelkedett a költségvetés és a bankok forintbetétének állománya, utóbbinál a bankszámlabetétek és betéti tenderek emelkedését mérsékelte a változó kamatozású betétek csökkenése. A diszkontkötvények állománya szintén bővült. Ezzel szemben alacsonyabb lett a devizaforrások állománya, amire a forint árfolyamának erősödése mellett hatással volt még a központi költségvetés és a hitelintézetek devizabetéteinek változása. A forgalomban lévő készpénz állománya csökkent a vizsgált időszakban. A jegybank saját tőkéje alacsonyabb lett a kiegyenlítési tartalékok változása és a 2023. I. félévi veszteség következtében.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredményen 996,8 milliárd forint veszteség képződött 2023 I. felében, ami 701,7 milliárd forinttal magasabb a 2022. I. félévi veszteségnél. A forint kamat- és kamatjellegű eredmény 1072,5 milliárd forint veszteséget mutatott, 817,9 milliárd forinttal haladta meg a 2022 azonos időszakában elért veszteséget. Ez döntő részben abból adódott, hogy a jegybanki kamatemelésekhez kötődően megemelkedtek a forintlikviditás lekötéséhez igénybe vett instrumentumok (egynapos tenderes betét, kötelező tartalék, változó kamatozású betét) után fizetett kamatok. A deviza kamat- és kamatjellegű eredmény 75,7 milliárd forint nyereségbe fordult, 116,3 milliárd forinttal lett több, mint 2022 azonos időszakában. A javulás egyrészt - a devizahozamok emelkedésének következtében – a devizatartalék után kapott kamatbevételek növekedése miatt, másrészt a tartalékok kockázatának fedezésére kötött határidős ügyletek- és a hitelintézetekkel kötött devizacsere-ügyletek eredményének pozitív irányú változása miatt következett be.

A devizaárfolyam-változásból származó eredmény alakulását részben a devizaeladások volumene, részben a forint hivatalos árfolyamának és bekerülési árfolyamának eltérése határozza meg. A realizált árfolyamnyereség csökkent, a 2022 I. felében keletkezett 178,2 milliárd forint nyereséghez képest 2023 első hat hónapjában 52,9 milliárd forint realizálódott. Ehhez a forintárfolyam erősödése, valamint a 2022. I. félévinél alacsonyabb konverziós mennyiség egyaránt hozzájárult.

Az eredményre ható tényezőkről lásd még az Üzleti jelentés 2.10. fejezetét.

3.3. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSSEL SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK

millió forint

Mérlegsor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.06.30.	
	1 éven belüli lejáratú államkötvények	0	0	0
	1–5 éven belüli lejáratú államkötvények	280 317	280 361	44
	5 éven túli lejáratú államkötvények	3 031 552	3 028 984	-2 568
I.1.	Központi költségvetéssel szembeni követelések	3 311 869	3 309 345	-2 524

A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések sor egyenlegének 2,5 milliárd forintos mérséklődése a portfólióban lévő Magyar Államkötvények bekerülési értékének – az árfolyamkülönbözet amortizációja miatti – változásából adódott. A jellemzően hosszú lejáratú állampapírok névértéke 2022 végéhez képest nem változott. A portfólióban lévő állampapírok túlnyomó többsége 5 éven túli lejáratú, melyeket a jegybank lejáratig kíván tartani.

3.4. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSSEL SZEMBENI DEVIZAKÖVETELÉSEK

A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések soron sem 2022 végén, sem 2023. június 30-án nem volt állomány. A költségvetéssel kötött kamatozó devizaswapügyletek nettó egyenlege kötelezettséget mutatott, így a központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségeknél került kimutatásra (lásd 3.5. pont).

3.5. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS FORINT- ÉS DEVIZAKÖTELEZETTSÉGEI

A központi költségvetés forintbetétei

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.06.30.	
	Kincstári egységes számla (KESZ)	909 270	1 761 124	851 854
	Államadósság Kezelő Központ Zrt. betéte	191	212	21
	Közszektor azonnali számla	3 263	1 629	-1 634
	Egyéb	58	58	0
VI.1.	Központi költségvetés betétei	912 782	1 763 023	850 241

A központi költségvetés forintbetéteinek állománya 850,2 milliárd forinttal közel kétszeresére emelkedett 2023. június 30-ra. A változás alapvetően a KESZ állományában következett be, melynek alakulása költségvetési és finanszírozási folyamatok függvénye. Az azonnali számla egyenlege a felére csökkent 2022 végéhez képest.

A központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.06.30.	
	Központi költségvetés devizabetétei	608 005	457 229	-150 776
	Központi költségvetéssel kötött devizaswap- és terminügyletek	250	0	-250
	Központi költségvetéssel kötött kamatozó devizaswapok	332 543	165 430	-167 113
VII.1.	Központi költségvetés betétei devizában	940 798	622 659	-318 139

A központi költségvetés devizabetéteinek devizaswapokkal összesített állománya 2023. június 30-án 622,7 milliárd forint volt, ez 318,1 milliárd forint csökkenést jelentett a 2022 végi állományhoz képest. Ezen belül az állami devizabetétek 150,8 milliárd forinttal csökkentek, amit az ÁKK adósságkezelési műveletei indokolnak. A devizaadósság kamat- és devizaszerkezetének beállítására kötött határidős ügyletek összevont állománya 165,4 milliárd forintra csökkent 2023. június 30-ra.

A központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.06.30.	
	– 1 éven belüli	763 894	571 707	-192 187
	– 1-5 éves	117 946	0	-117 946
	– 5 éven túli	58 958	50 952	-8 006
VII.1.	Központi költségvetés betétei devizában	940 798	622 659	-318 139

3.6. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSEL SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.06.30.	
I.1.–VI.1.	Nettó forintpozíció	2 399 087	1 546 322	-852 765
II.2.–VII.1.	Nettó devizapozíció	-940 798	-622 659	318 139
	Összesen	1 458 289	923 663	-534 626

3.7. A HITELINTÉZETEKEL SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK ÉS -KÖTELEZETTSÉGEK

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.06.30.	
	NHP refinanszírozási hitelek	2 562 163	2 234 752	-327 411
	Jelzáloglevelek	690 914	674 666	-16 248
	Fedezett hitelek	2 623 373	2 574 873	-48 500
	Állami készfizető kezesség mellett kibocsátott kötvények	153 109	153 161	52
	Egyéb hitelintézeti követelések	184 102	96 394	-87 708
	Hitelintézetekkel szembeni bruttó követelések összesen	6 213 661	5 733 846	-479 815
	Hitelintézetekkel szembeni követelések értékvesztése	-10 547	-9 854	693
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni követelések	6 203 114	5 723 992	-479 122

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések állománya 2023. június 30-án 5724 milliárd forint volt, ami 479,1 milliárd forintra kevesebb 2022 végéhez viszonyítva. Legnagyobb mértékben az NHP-hitelek állománya változott, a 327,4 milliárd forintos csökkenésből 370,1 milliárd forint lejáratokból adódott, míg az NHP Zöld Otthon Program keretében igénybe vett (már lehívott) hitelek 42,7 milliárd forint növekedést jelentettek. A fedezett hitelek közül a 3 éves futamidejűek a félév során kifutottak. A jelzáloglevelek állománya egy lejárat és néhány megújításból adódó vásárlás eredményeként 16,2 milliárd forintra csökkent, míg a jelzáloglevelekre elszámolt értékvesztés állománya 0,7 milliárd forintra mérséklődött. Az egyéb hitelintézeti követelések sor a felszámolási eljárás alatt álló bankokkal szembeni lejárt követelések mellett magába foglalja a hitelintézetekkel kötött határidős ügyletek piaci értékváltozása miatt elhelyezett fedezetek (margin) követel jellegű összegeit is, a változás is ez utóbbiból adódott.

A hitelintézetekkel szembeni bruttó forintkövetelések hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
	2022.12.31.	2023.06.30.	
– lejárt	5 252	5 252	0
– 1 éven belüli	926 464	767 428	-159 036
– 1-5 éves	3 762 555	3 458 072	-304 483
– 5 éven túli	1 519 390	1 503 094	-16 296
Hitelintézetekkel szembeni bruttó követelések	6 213 661	5 733 846	-479 815

A hitelintézetekkel szembeni forintkötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.06.30.	
	Pénzforgalmi számlák állománya	2 491 194	3 962 634	1 471 440
	Változó kamatozású betét	2 135 000	749 000	-1 386 000
	Egynapos tenderes betét (gyorsbetét)	3 641 460	4 124 350	482 890
	Egynapos pénzpiaci betét	15 271	6 504	-8 767
	Azonnali számla	97 184	145 684	48 500
VI.2.	Hitelintézetek betétei	8 380 109	8 988 172	608 063

A likviditást lekötő hitelintézeti forintbetétek állománya 2022 végéhez képest 608,1 milliárd forinttal 8988,2 milliárd forintra emelkedett június 30-ra. A változás több nagyobb volumenű tétel eredőjéből adódott. A kötelező tartalékráta szintjének áprilisi megemelésével a tartalékszámán elhelyezett bankrendszeri likviditás június 30-ra 3962,6 milliárd forintra duzzadt. Az egynapos (gyors)betétek állománya 482,9 milliárd forinttal emelkedett a félév végére. Növekedett még az azonnali számla egyenlege 48,5 milliárd forinttal. Fentiekkel ellentétesen változott a hosszabb futamidejű, változó kamatozású betétek és a korábbi egynapos betétek állománya, előbbi 1386 milliárd forinttal, utóbbi 8,8 milliárd forinttal lett kevesebb.

3.8. A HITELINTÉZETEKSEL SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.06.30.	
I.2.–VI.2.	Nettó forintpozíció	-2 176 995	-3 264 180	-1 087 185
II.3.–VII.2.	Nettó devizapozíció	-183 074	3 419	186 493
	Összesen	-2 360 069	-3 260 761	-900 692

A hitelintézetekkel szembeni nettó kötelezettségek összességében 900,7 milliárd forinttal 3260,8 milliárd forintra emelkedtek 2023 I. félévének végére. Ehhez a nettó forintkötelezettségek növekedése 1087,2 milliárd forinttal járult hozzá (lásd 3.7. pont).

A hitelintézetekkel szembeni nettó devizapozíció 186,5 milliárd forinttal javult, a 2022 végi 183,1 milliárd forint nettó kötelezettséghez képest 2023. június 30-án már 3,4 milliárd forint nettó követelést mutatott. Az MNB-nél elhelyezett devizabetétek állománynövekedése és a hitelintézetekkel kötött devizaswap-ügyletek összesített állományváltozása egyaránt javította a nettó devizapozíciót.

A hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések és -kötelezettségek lejárat szerinti bontása

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.06.30.	
	– 1 éven belüli	5 420	7	-5 413
	– 1–5 éves	5 108	3 322	-1 786
	– 5 éven túli	16 191	9 891	-6 300
II.3.	Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	26 719	13 220	-13 499
	– 1 éven belüli	209 793	9 801	-199 992
	– 1–5 éves	0	0	0
	– 5 éven túli	0	0	0
VII.2.	Hitelintézetekkel szembeni devizakötelezettségek	209 793	9 801	-199 992
II.3.-VII.2.	Nettó devizapozíció	-183 074	3 419	186 493

3.9. A JEGYBANKI ARANY- ÉS DEVIZATARTALÉK

Állományok forintban

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.06.30.	
	Aranykészlet	2 071 789	1 978 574	-93 215
	IMF szabad kvóta	150 581	137 555	-13 026
	Devizabetét	6 097 681	3 845 577	-2 252 104
	Deviza-értékpapírok	7 144 628	7 225 507	80 879
	Deviza-repoügyletek állománya	0	1 581 388	1 581 388
II.1.	Arany- és devizatartalék	15 464 679	14 768 601	-696 078

Az MNB statisztikai célból rendszeresen publikálja a devizatartalék nagyságát. A statisztikai szabályok szerint a devizatartalék részét képezik ennek felhalmozott kamatai is, így a statisztikai és a számviteli szabályok szerinti devizatartalék nagysága eltér egymástól.

A felhalmozott kamatokat nem tartalmazó devizatartalék forintban kifejezett állománya 2023. június 30-án 14 768,6 milliárd forint volt, ami 696,1 milliárd forinttal maradt el az előző év végi állománytól az árfolyamváltozáshoz köthetően. Ugyanakkor a tartalék euróban kifejezett állománya emelkedett (1,2 milliárd euróval 39,8 milliárd euróra). A tartalék állományát növelték az állami devizakötvény-kibocsátások és az Európai Bizottságtól érkező eurotranszferek. Ezzel szemben a MÁK nettó devizakiadásai, a keresztárfolyamok változása, valamint a devizabetét-állomány visszaesése miatt csökkent a tartalék nagysága. Ebbe az irányba hatottak az energiaimport devizaigényének fedezéséhez kapcsolódó devizaeladások is. A 2023. június végén meghirdetett euro-likviditást nyújtó swaptenderek és az azok finanszírozásául szolgáló repoügyletek közötti eltérés átmeneti hatással volt a tartalékszint alakulására.

A deviza-értékpapírok 2023. június 30-i állományából 900,8 milliárd forint értéket (összesen 12,5 százalékot) képviseltek a külső vagyongazdálkodóknak adott mandátum keretében kezelt értékpapírok.

3.10. EGYÉB FORINT- ÉS DEVIZAKÖVETELÉSEK

Egyéb forintkövetelések

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.06.30.	
	Egyéb bruttó forintkövetelések összesen	1 702 396	1 687 101	-15 295
	Egyéb forintkövetelések értékvesztése	-143 681	-135 121	8 560
I.3.	Egyéb forintkövetelések	1 558 715	1 551 980	-6 735

Az egyéb bruttó forintkövetelések összevont egyenlege 2023. június 30-án 1687,1 milliárd forintot mutatott, melynek 99 százalékát a monetáris politikai eszköztár részeként történő jegybanki értékpapír-vásárlások alkották. A felügyeleti tevékenységből származó követelések állománya 6,3 milliárd forint volt a félév végén, melynek 99 százalékára — az MNB minősítési szabályzatának megfelelően — értékvesztés került elszámolásra. Az MNB által munkavállalóknak nyújtott személyi kölcsönök és kamatkedvezményes lakáskölcsönök együttes állománya 6,8 milliárd forint volt 2023. június 30-án. A KELER KSZF Zrt.-nek 2022 végén nyújtott 7,5 milliárd forint értékű hitel az I. félévben törlesztésre került. Az egyéb forintkövetelések értékvesztése sor tartalmazza az értékpapírokra képzett értékvesztést is, amely az állomány tekintetében 8,2 százalékos mértéket jelent.

Egyéb devizakövetelések

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.06.30.	
	IMF-kvóta forintban befizetett része	819 361	748 482	-70 879
	Külföldi fedezeti ügyletek*	191 095	367 748	176 653
	Egyéb	790	825	35
II.4.	Egyéb devizakövetelések	1 011 246	1 117 055	105 809

*A fedezeti célú származékos ügyletek átértékelési különbözete az MNBr.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.

Az IMF-kvóta forintban befizetett része a forint árfolyamának SDR-hez viszonyított 8,7 százalékos erősödése miatt csökkent. A külföldi fedezeti ügyletek sor az MNB külfölddel kötött határidős ügyleteinek összevont követel egyenlegét foglalja magában.

3.11. EGYÉB FORINT- ÉS DEVIZAKÖTELEZETTSÉGEK

Egyéb forintkötelezettségek

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.06.30.	
	Nemzetközi pénzügyi intézmények forintbetétei	2 342 224	2 136 492	-205 732
	MNB által kibocsátott kötvény	1 375 650	1 769 146	393 496
	Egyéb jogi személyek bankszámla betétei	81 127	12 257	-68 870
	Egyéb jogi személyek azonnali számlái	1 464	940	-524
	Egyéb kötelezettségek	764	793	29
VI.4.	Egyéb betétek és kötelezettségek	3 801 229	3 919 628	118 399

Az egyéb forintbetétek és -kötelezettségek állománya 118,4 milliárd forinttal 3919,6 milliárd forintra emelkedett június végére. Ebben meghatározó szerepe volt a júniusban kibocsátott egyhetes jegybanki diszkontkötvények félév végén még fennálló állományának, ami 393,5 milliárd forinttal volt magasabb a 2022. december végénél. A belföldi és külföldi egyéb jogi személyek bankszámlabetéteinek és azonnali számláinak összevont állománya 275,1 milliárd forinttal csökkent december 31-ről június 30-ra.

Egyéb devizakötelezettségek

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.06.30.	
	Passzív repoügyletek	2 539 811	2 814 652	274 841
	IMF-betétek	2 245 433	2 051 228	-194 205
	Külföldi betétek	213 549	192 307	-21 242
	Külföldi fedezeti ügyletek*	39 076	0	-39 076
	Egyéb kötelezettségek	295	3 443	3 148
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	5 038 164	5 061 630	23 466

* A fedezeti célú származékos ügyletek átértékelési különbözete az MNBr.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.

Az egyéb devizakötelezettségek állománya 23,5 milliárd forinttal 5061,6 milliárd forintra emelkedett 2023. június 30-ára. A változás több tétel ellentétes irányú és eltérő mértékű elmozdulásából adódott. A külföldi partnerekkel kötött repoügyletek és a nemzetközi szervezetektől történt repolehívások együttes állománya 274,8 milliárd forinttal nőtt. Csökkent viszont az IMF-betétek állománya, az átértékelődésből adódó változás nagysága 194,2 milliárd forint volt. A külföldi betétek állományának 21,2 milliárd forintos csökkenése alapvetően a határidős ügyletek piaci értékének változását tükröző számlák állományának visszaesésével magyarázható. A külfölddel kötött fedezeti célú határidős ügyletek összevont kötelezettség egyenlege 39,1 milliárd forinttal lett kevesebb június végére.

Egyéb devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.06.30.	
	– 1 éven belüli	3 613 022	3 759 771	146 749
	– 1 – 5 éves	0	0	0
	– 5 éven túli	0	0	0
	– lejárat nélküli	1 425 142	1 301 859	-123 283
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	5 038 164	5 061 630	23 466

A lejárat nélküli kötelezettség sor az IMF által 2009-ben és 2021-ben végrehajtott SDR-kihelyezésekből (SDR-allokációkból) származó forrásokat foglalja magába összesen 2850,5 millió SDR értékben, a csökkenés árfolyamváltozásból adódott.

Egyéb devizakötelezettségek devizaszerkezete (külföldi fedezeti ügyletek nélkül)

millió forint

Megnevezés	Állomány		Változás
	2022.12.31.	2023.06.30.	
– EUR	2 605 503	2 843 685	238 182
– USD	310	10 967	10 657
– SDR	1 639 218	1 445 056	-194 162
– Egyéb	754 057	761 922	7 865
Egyéb devizakötelezettségek	4 999 088	5 061 630	62 542

Az egyéb soron szereplő 761,9 milliárd forintos 2023. június 30-i állomány jelentős részét az IMF-kvóta átértékeléssel korrigált forintfedezete alkotja.

3.12. BEFEKTETETT ESZKÖZÖK

A befektetett eszközök az immateriális javakon, tárgyi eszközökön és beruházásokon (46,1 milliárd forint) túl a tulajdonosi részesedéseket (12,1 milliárd forint külföldi és 236,2 milliárd forint belföldi befektetéseket) is tartalmazzák.

Az immateriális javak, tárgyi eszközök, beruházások bruttó értékének, értékcsökkenésének és nettó értékének változása

millió forint

	Eszközcsoport							Immateriális javak, tárgyi eszközök és beruházások
	Immateriális javak		Tárgyi eszközök				Beruházások és beruházásra adott előlegek	
	Vagyoni értékű jogok, szellemi termékek	Fejlesztés alatt lévő szoftverek	Ingtatlanok, Ingatlan-tartozékok	Berendezések	Kulturális javak	Pénzmúzeum gyűjteménye		
Bruttó érték alakulása								
2022.12.31.	25 958	2 666	15 771	29 005	10 281	1 361	1 131	86 173
Üzembe helyezés/ Beszerzés	1 839	282	98	928		1	315	3 463
Térítés nélküli eszközátvétel								0
Egyéb növekedés/ Átsorolás								0
Selejt				-437			-6	-443
Eladás				-215				-215
Térítés nélküli eszközátadás				-176				-176
Egyéb csökkenés/ Átsorolás	-2	-183		-2				-187
2023.06.30.	27 795	2 765	15 869	29 103	10 281	1 362	1 440	88 615
Értékcsökkenés részletezése								
2022.12.31.	19 562	0	6 643	13 601	0	0	0	39 806
Terv szerinti értékcsökkenési leírás	1 396		141	1 952				3 489
Átsorolás miatti növekedés								0
Állományból történő kivezetés	-2			-819				-821
Átsorolás miatti csökkenés								0
2023.06.30.	20 956	0	6 784	14 734	0	0	0	42 474
Nettó érték								
2022.12.31.	6 396	2 666	9 128	15 404	10 281	1 361	1 131	46 367
2023.06.30.	6 839	2 765	9 085	14 369	10 281	1 362	1 440	46 141
Változás	443	99	-43	-1 035	0	1	309	-226

Külföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék	
	2022.12.31.	2023.06.30.	2022.12.31.	2023.06.30.	2022	2023. I. félév
BIS	1,43	1,43	10 503	9 706	1 182	1 105
<i>millió SDR</i>			10	10		
<i>millió CHF</i>			14	14		
Európai Központi Bank	1,55	1,55	2 516	2 333	-	-
<i>ezer EUR</i>			6 287	6 287		
SWIFT	0,03	0,03	19	17	0	0
<i>ezer EUR</i>			46	46		
Befektetések összesen			13 038	12 056	1 182	1 105

Az EKB tulajdonosi megoszlása 2023. június 30-án

Nemzeti Központi Bankok (NKB)	Jegyzett tőke	Befizetett tőke	Tőkejegyzési kulcs (%)
	ezer EUR		
Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique	320 745	320 745	2,9630
Deutsche Bundesbank	2 320 817	2 320 817	21,4394
Eesti Pank	24 800	24 800	0,2291
Central Bank of Ireland	149 082	149 082	1,3772
Bank of Greece	217 767	217 767	2,0117
Banco de España	1 049 820	1 049 820	9,6981
Banque de France	1 798 120	1 798 120	16,6108
Hrvatska narodna banka	71 391	71 391	0,6595
Banca d'Italia	1 495 637	1 495 637	13,8165
Central Bank of Cyprus	18 944	18 944	0,1750
Latvijas Banka	34 304	34 304	0,3169
Lietuvos banka	50 953	50 953	0,4707
Banque centrale du Luxembourg	29 000	29 000	0,2679
Central Bank of Malta	9 234	9 234	0,0853
De Nederlandsche Bank	515 941	515 941	4,7662
Oesterreichische Nationalbank	257 678	257 678	2,3804
Banco de Portugal	206 054	206 054	1,9035
Banka Slovenije	42 391	42 391	0,3916
Národná banka Slovenska	100 824	100 824	0,9314
Suomen Pankki – Finlands Bank	161 715	161 715	1,4939
Euroövezetbeli NKB-k összesen	8 875 217	8 875 217	81,9881
Bulgarian National Bank	106 431	3 991	0,9832
Česká národní banka	203 445	7 629	1,8794
Danmarks Nationalbank	190 423	7 141	1,7591
Magyar Nemzeti Bank	167 658	6 287	1,5488
Narodowy Bank Polski	653 127	24 492	6,0335
Banca Națională a României	306 229	11 484	2,8289
Sveriges riksbank	322 477	12 093	2,9790
Euroövezeten kívüli NKB-k összesen	1 949 790	73 117	18,0119
Összes NKB	10 825 007	8 948 334	100,0000

2004. május 1-jén Magyarország csatlakozott az Európai Unióhoz, ezzel az MNB a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagjává vált. A KBER az Európai Központi Bankból (EKB) és az EU-tagállamok jegybankjaiból áll. Az eurorendszert az EKB és az eurót már bevezetett tagállamok nemzeti jegybankjai alkotják. Az EKB és a KBER Alapokmánya (a továbbiakban: Alapokmány) 28. szakaszának megfelelően az MNB egyben az EKB tulajdonosává is vált. A részesedés arányát és annak öt évente történő újraszámítását az Alapokmány 29. szakasza határozza meg az Európai Bizottság által megadott népességi és GDP-adatok alapján. A részesedés változhat még új ország Európai Unióhoz történő csatlakozásával, tagország EU-ból való kilépésével, illetve tőkeemelés során.

2020. február 1-jével a Bank of England KBER-tagsága megszűnt, a tőkekulcsok kiigazítását követően az MNB tőkejegyzési kulcsa 1,5488 százalékra, részesedése 167,7 millió euróra nőtt. 2023. január 1-től Horvátország törvényes fizetőeszköze az euro, ezáltal a Hrvatska narodna banka már az euroövezeten belüli bankok csoportjába tartozik.

Az Alapokmány 47. szakasza értelmében a nem eurozónabeli jegybankok befizetési kötelezettsége a mindenkori részesedésük 3,75 százaléka, ennyivel kell hozzájárulniuk az EKB működési költségeihez. Az MNB – mint euroövezeten kívüli jegybank – nem tarthat igényt az EKB felosztható nyereségéből való részesedésre, ugyanakkor az EKB veszteségét sem köteles finanszírozni.

Az MNB EKB-részesedése a mérleg „III. Banküzemi eszközök” során szerepel a „Befektetett eszközök” között. 2023. június 30-án a befektetés értéke – a befizetett tőke – az MNB mérlegében 6,3 millió euro (2,3 milliárd forint) volt.

Belföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék	
	2022.12.31.	2023.06.30.	2022.12.31.	2023.06.30.	2022	2023. I. félév
Pénzjegynyomda Zrt. 1055 Budapest, Markó utca 13–17.	100,0	100,0	11 827	11 827	0	0
Magyar Pénzverő Zrt. 1239 Budapest, Európa út 1.	100,0	100,0	1 309	1 309	350	0
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft. 1055 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 78.	100,0	100,0	50	50	-	-
MNB-Biztonsági Zrt. 1123 Budapest, Alkotás utca 50.	100,0	100,0	1 317	1 717	0	0
GIRO Zrt. 1054 Budapest, Vadász utca 31.	100,0	100,0	14 779	14 779	0	0
MNB-Ingatlan Kft. 1013 Budapest, Krisztina körút 32.	100,0	100,0	167 403	176 145	0	0
MNB-EduLab Kompetencia Központ Kft. 1013 Budapest, Krisztina körút 55.	100,0	100,0	15 414	18 170	0	0
Budapesti Értéktőzsde Nyrt. 1013 Budapest, Krisztina körút 55.	81,4	81,4	11 555	11 555	410	449
KELER Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	53,3	53,3	643	643	0	459
KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	0,1	0,1	10	10	0	0
Befektetések összesen			224 307	236 205	760	908

Belföldi befektetések részesedései

Megnevezés	Részesedések		
	Név Székhely	Tulajdoni hányad (%)	Jegyzett tőke (millió forint)
		2023.06.30.	
Pénzjegynyomda Zrt.	DIPA Diósgyőri Papírgyár Zrt. 3535 Miskolc, Hegyalja út 203/1.	100,0	4 196
GIRO Zrt.	BISZ Központi Hitelinformációs Zrt. 1205 Budapest, Mártonffy utca 25–27.	100,0	217
Budapesti Értéktőzsde Nyrt.	KELER Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	46,7	4 500
	KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	0,1	3 423
KELER Zrt.	KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	99,9	3 423
MNB-Ingatlan Kft.	Optimum-Gamma Ingatlanbefektetési Kft. 1013 Budapest, Krisztina körút 32.	100,0	4
	Optimum-Omega Ingatlanbefektetési Kft. 1013 Budapest, Krisztina körút 32.	100,0	20
	WINDIRECT Kft. 1013 Budapest, Krisztina körút 32.	100,0	3

A **Pénzjegynyomda Zrt.** forintbankjegyeket, papír és műanyag kártyaformátumú biztonsági okmányokat, zárjegyeket, értékpapírokat állít elő, valamint okmány-megszemélyesítési szolgáltatásokat nyújt hazai és külföldi megrendelők számára. Kiemelt célja a forintbankjegyek megfelelő mennyiségben és minőségben történő gyártása, a bankjeggyártástól eltérő ágazatokban pedig az erősödő külföldi piaci jelenlét, valamint a termékekhez kapcsolódó integrált informatikai rendszerek és szolgáltatások fejlesztése. A társaság meghatározó a hazai okmányok gyártásában és megszemélyesítésében is. Kiemelt prioritást jelent az MNB által megrendelt bankjegyek gyártása, valamint az állampolgári igényekből képződő megszemélyesített okmányok megrendelésének teljesítése. A Pénzjegynyomda Zrt. leányvállalata – a **DIPA Diósgyőri Papírgyár Zrt. (DIPA Zrt.)** – az ország egyedüli biztonsági alappapír gyártója, amelynek fő feladata a hazai bankjegypapírok előállítását. A társaság termékstratégiájának középpontjában a minőségi és magas szintű védelmi elemekkel ellátott termékek állnak. A bankjegypapíron túl a DIPA Zrt. állítja elő a közigazgatásban használt okmányok jelentős részének papírjait, a jegyek alappapírjait, továbbá számos ország útlevelének és okmányának papírját, amelyekhez hamisítás elleni komplex védelmet nyújtó megoldásokat is biztosít.

A **Magyar Pénzverő Zrt.** elsődleges feladata – az MNB megrendelése alapján – a készpénzforgalom zavartalan működéséhez szükséges forint pénzermék, valamint az MNB által törvényes fizetőeszközként kibocsátott emlékérmék előállítását. Tevékenységét a 2021-2025 közötti időszakra vonatkozó tulajdonosi stratégiája szerint folytatja. Szabad kapacitásainak hasznosításával saját éremprogramja és egyedi megrendelések alapján – törvényes fizetőeszköznek nem minősülő – érmekeket és egyéb vereteket, valamint a Sándor-palota megbízásából nemzeti kitüntetések is gyárt. Kereskedelmi tevékenysége keretében bel- és külföldön, nagy- és kiskereskedelmi értékesítés formájában elsődleges forgalmazója a jegybank által kibocsátott emlékérméknek, továbbá gyűjtői célú bankjegyeket, saját csomagolású forgalmi érmesorokat és forgalmiérme-emlékváltozatokat, valamint import befektetési-arany termékeket értékesít. Termékköréből bizományos konstrukcióban áruvalappal látja el a Pénzmúzeum ajándékboltját. A jelen stratégiai időszak végéig célul tűzte ki az ISO14001 környezetirányítási rendszer bevezetését, mely 2023. februárban megtörtént. A tanúsításhoz szükséges előauditra 2023. szeptemberben került sor.

A **Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft. (PSFN Kft.)** közfeladatot ellátó gazdálkodó szervezet, amely kizárólagos jogkörrel végzi a pénzügyi szervezetek felszámolását, végelszámolását és a kockázati tőkealapok megszüntetését. Közreműködik a pénzügyi intézetek szanalási eljárásában, valamint ellátja a felfüggesztett tevékenységi engedélyű pénzügyi szervezetek esetében a felügyeleti biztosi feladatokat. A pénzügyi szervezethez történő felügyeleti biztosi kirendelés

esetén a PSFN Kft. elsődleges feladata a kialakult válsághelyzet kezelése és az operatív irányítás ellátása. Amennyiben az MNB felügyeleti intézkedéseivel, illetve felügyeleti biztos kirendelésével sem biztosítható valamely pénzügyi szervezet prudens és jogszerű működése, úgy engedélyének MNB általi visszavonását követően – a pénzügyi közvetítőrendszerből történő zökkenőmentes kivezetése érdekében – elvégzi a pénzügyi szervezet felszámolását, illetve végelszámolását. Ezen eljárások elsődleges célja, hogy a megszüntetési eljárások befejezését megelőzően a hitelezők érdekei érvényesüljenek, követeléseik kielégítést nyerjenek. A PSFN Kft. feladatait közhasznú tevékenységként, a pénzügyi szolgáltatásokat igénybe vevők érdekeit védve látja el, és határozott célkitűzése, hogy a pénzügyi szervezetek megszüntetése egységes szemlélet és módszertan szerint a prudencia és a transzparencia elvének érvényesülése mellett menjen végbe. Továbbá a megszüntetési eljárások – azok komplex jellegének és a fogyasztók érdekeinek egyidejű szem előtt tartásával – a lehető leghamarabb lezáruljanak, és a hitelezők számára a hitelezői igényeik lehető legnagyobb arányú megtérülését biztosítsák.

Az **MNB–Biztonsági Zrt.** folyamatosan végzi az előerős őrszvédelmi tevékenységet, amelynek során ellátja az MNB hivatalos objektumainak, helyiségeinek – jogszabályi kötelezettség szerinti fegyveres biztonsági őrséggel történő – védelmét, végrehajtja a pénz- és értékszállítási feladatokat. A társaság rendezvénybiztosítási feladatokat is ellát a jegybank részére, emellett elemző-értékelő és tanácsadó, valamint vállalatbiztonsági és üzembiztonsági tevékenységeket is folytat. Ezen túlmenően az MNB részére információvédelmi és biztonságtechnikai szolgáltatást nyújt, ellátja a recepció és telefonközpont üzemeltetésével kapcsolatos feladatokat, valamint az MNB leányvállalatainak egyes előerős, fizikai és információbiztonsággal kapcsolatos feladatait. A társaság munkahelyi büfé üzemeltetési és bekészítési szolgáltatásokat is biztosít az MNB, illetve annak munkavállalói részére, elvégzi a Pénzmúzeum egyes üzemeltetési feladatait, valamint működteti az MNB munkahelyi bölcsődéjét. Üzemelteti a Balatonakarattya Oktatási és Konferencia Központot, továbbá 2023 májusától rendezvényszervezési tevékenységet is végez az MNB részére. 2023. június 30-ra a befektetés könyv szerinti értéke 1,7 milliárd forintba emelkedett a félév során történt 0,4 milliárd forintos tőkeemelés hatására.

A **GIRO Zrt.** üzemelteti a belföldi forintátutalások és beszedések bankközi elszámolását végző Bankközi Klíring Rendszert (BKR). Stratégiájában kiemelt célként szerepel a BKR stabil, biztonságos működése, az elszámolásforgalmi szolgáltatások fejlesztése, új szolgáltatások bevezetése, valamint az elszámolásforgalmi díjak versenyképességének növelése. A társaság eddigi legfontosabb fejlesztése az azonnali fizetési rendszer, amely a nap 24 órájában, az év minden napján biztosítja, hogy 10 millió forintig 5 másodpercen belül teljesüljenek az elektronikusan benyújtott egyedi belföldi forintátutalások. Az MNB és a GIRO által biztosított központi infrastruktúrára épülő innovatív fizetési megoldások köre folyamatosan bővül, egyre több fizetési helyzetben egyre magasabb szolgáltatási színvonalat kínálva az ügyfelek számára.

Az **MNB–Ingatlan Kft.** tevékenységi köre és fő feladata ingatlan bérbeadása, üzemeltetése, továbbá ingatlankezelési és -fejlesztési tevékenység végzése az MNB, valamint annak leányvállalatai számára. A társaság az MNB megbízási szerződése alapján koordinálja a Szabadság téri színház rekonstrukcióját. Az MNB–Ingatlan Kft. 2021-2023. évi jóváhagyott pénzügyi terve szerint a színházfelújítási projekt teljes előirányzata nettó 54,9 milliárd forint. A felújítás elkészülte után a beruházás az aktiválás évében jelenik meg az MNB nyilvántartásaiban (az aktiválásig az MNB által kifizetett koordinációs és egyéb költségek növelve az MNB–Ingatlan Kft.-től átvett beruházás teljes bruttó értékével). Az MNB a színházfelújítás beruházását az MNB–Ingatlan Kft.-nél végrehajtott tőkeemelések révén finanszírozza. Az MNB–Ingatlan Kft. tulajdonában áll a Bölcs Vár, az MNB Felügyeleti Központ és Pénzmúzeum, az MNB Budai Központ, a Balatonakarattya Oktatási és Konferencia Központ (az ingatlan MNB–Ingatlan Kft.-nek való átadását követően az **Optimum–Gamma Ingatlanbefektetési Kft.** végelszámolás alá került), illetve az **Optimum–Omega Ingatlanbefektetési Kft.** üzletrészén keresztül a Burg Hotel. Az MNB–Ingatlan Kft. könyv szerinti értéke 176,1 milliárd forintba emelkedett 2023. június 30-ra, miután a félév során 8,4 milliárd forintos tőkeemelés történt a Burg Hotelben megvalósításra kerülő Pallas Athéné Konferencia Központ kivitelezésének finanszírozásához köthetően és 0,3 milliárd forintos tőkeemelés történt az MNB Felügyeleti Központ és Pénzmúzeum kivitelezéséhez kapcsolódó többletforrás biztosításához.

Az **MNB–EduLab Kompetencia Központ Kft.** az MNB tevékenységével összefüggésben oktatási, digitális tananyagfejlesztési feladatokat lát el, valamint célja a pénzügyi tudatosság növelése. Tevékenységének fókuszában a Pénzmúzeum fenntartásával kapcsolatos feladatok állnak, melynek keretében bemutatja a gazdasági és pénzügyi folyamatok működését, a pénzhasználat alapvetéseit, az MNB tevékenységét. Az országos szakmúzeum kutatószolgálatot is működtet, oktatási és múzeumpedagógiai tevékenységet folytat, valamint gondozza és gyarapítja a múzeumi gyűjteményt. A társaság működésében fontos szerepet kap a tartalomfejlesztés és -szolgáltatás üzletág az e-learning tartalmak gyártásán keresztül. 2023. június 30-ra a befektetés könyv szerinti értéke 18,2 milliárd forintba módosult, részben az év elején történt 3 milliárd

forintos tőkeemelés, részben a féléves minősítés során – a társaság 2022. évi végleges beszámolója alapján – elszámolt további 0,2 milliárd forintos értékvesztés következtében.

A **Budapesti Értéktőzsde Nyrt. (BÉT)** stratégiai tulajdonlásával az MNB alapvető célja a magyar tőkepiac fejlesztése és a megfelelő méretű, hatékonyan működő tőkepiac megvalósítása, mivel a fejlett tőkepiac és a diverzifikált pénzügyi közvetítőrendszer a versenyképes gazdaság és a fenntartható növekedés alapja. A BÉT 2021–2025 közötti időszakra vonatkozó stratégiájának fő elemei: a BÉT tőzsdei bevezetése, a jövedelmezőség fókuszba helyezése, az alap üzletágakban rejlő növekedési potenciál kiaknázása, valamint az üzleti stratégia megvalósítását támogató, biztonságos IT-működés megteremtése. A Budapesti Értéktőzsde 2023. júniusban nyilvános részvénytársasággá alakult és újrualapításának 33. évfordulóján belépett a BÉT Standard kategóriájába. A tőzsdei megjelenés – amellett, hogy jelentősen támogatja a tulajdonosi célokat és a BÉT nemzetközi törekvéseit – példaértékű jelentőséggel is bír, amellyel a BÉT célja a nyilvános működés előnyeinek népszerűsítése a hazai középvállalatok körében. Az MNB mint fő tulajdonos továbbra is elkötelezett stratégiai célja egyik kulcsfontosságú elemének megvalósításában, amellyel új befektetőket kíván vonzani a magyar és a regionális tőkepiacok sikere érdekében. A BÉT kisebbségi részesedéssel rendelkezik a KELER Zrt.-ből és a KELER KSZF Zrt.-ből álló KELER Csoportban, amelyben egyúttal az MNB többségi tulajdonnal bír, így a BÉT többségi tulajdonosaként a jegybank összességében a KELER Csoportban is stratégiai tulajdonrészrel rendelkezik. A KELER Csoport a magyar értékpapírpiac kereskedés utáni infrastruktúrájának üzemeltetőjeként számolja el, garantálja és egyenlíti ki a BÉT-en megkötött tőzsdei ügyleteket, illetve bármilyen, Magyarországon kibocsátott dematerializált értékpapírral végzett ügyletet.

A **KELER Zrt.** a hazai tőkepiac központi értéktári tevékenységet végző szervezete, amely szakosított hitelintézetként működik. A KELER a magyar ISIN-kódok kibocsátója, így szolgáltatóként részt vesz az összes hazai értékpapír kibocsátásában. A társaság a központi értéktárakra vonatkozó európai rendelet (CSDR) szerinti engedéllyel rendelkezik. A KELER a határon átnyúló értékpapír-kereskedelem hatékonyabbá tételét célzó, az EKB által üzemeltetett TARGET2–Securities (T2S) értékpapír-kiegényítési platformot használó értéktár.

A **KELER KSZF Zrt.** a KELER leányvállalataként az elszámolóházi és a központi szerződő fél funkciókat látja el a magyar piacon. A társaság elszámolóházi funkciójában végzi a BÉT-en kötött azonnali és derivatív ügyletek elszámolását, központi szerződő félként pedig garantálja is ezen ügyletek teljesítését. A tőkepiaci szegmens mellett az elmúlt években a KELER KSZF működésében meghatározó szerepet játszó üzletág volt az elektromos árammal, illetve a földgáz-kereskedelemmel kapcsolatos ügyletek lebonyolítása. A társaság egyes piacokon – például a magyar áramtőzsdén, a HUPX-en – a lipcsei székhelyű ECC AG általános klíringtagjaként nyújtja szolgáltatásait, amíg más piacokon – például a CEEGEX közép-európai gáztőzsdén – központi szerződő félként jár el.

Belföldi befektetések saját tőkéje

millió forint

Gazdasági társaság neve	Jegyzett tőke	Tartalékok	Adózott eredmény/ Tárgyévi eredmény	Saját tőke
Pénzjegynyomda Zrt.	11 827	11 455	2 855	26 137
Magyar Pénzverő Zrt.	1 309	2 815	495	4 619
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft.	50	3	0	53
MNB-Biztonsági Zrt.	1 076	514	-299	1 291
GIRO Zrt.	7 496	9 822	489	17 807
MNB-Ingatlan Kft.	15	177 740	2 077	179 832
MNB-EduLab Kompetencia Központ Kft.	50	18 120	-2 181	15 989
Budapesti Értéktőzsde Nyrt.	541	14 637	2 692	17 870
KELER Zrt.	4 500	23 038	2 461	29 999
KELER KSZF Zrt.	3 423	12 199	2 890	18 512

Az MNB követelései és kötelezettségei a kapcsolt vállalkozásokkal szemben

millió forint

Gazdasági társaság neve	Követelés	Kötelezettség
	2023.06.30.	
Pénzjegynyomda Zrt.	294	547
Magyar Pénzverő Zrt.	877	132
MNB-Biztonsági Zrt.	31	20
GIRO Zrt.	7	0
MNB-Ingatlan Kft.	2 647	119
MNB-EduLab Kompetencia Központ Kft.	0	55
Budapesti Értéktőzsde Nyrt.	0	1
KELER Zrt.	20	0
KELER KSZF Zrt.	5	0
Összesen	3 881	874

A Pénzjegynyomda Zrt.-vel szembeni követelés teljesen, a Magyar Pénzverő Zrt.-vel és az MNB–Biztonsági Zrt.-vel szembeni követelés részben a társaság által nyújtott munkavállalói kölcsönök refinanszírozásából adódott. A Magyar Pénzverő Zrt.-vel szembeni követelés túlnyomó részét a társaságnak adott előleg tette ki. Az MNB–Ingatlan Kft.-vel szembeni követelés ingatlanbérletekhez köthető óvadéknnyújtásból származik. A KELER Zrt.-vel és KELER KSZF Zrt.-vel szembeni követelés tartalmazza a BÉT-en való kereskedéshez szükséges fedezeteket. A kötelezettségek meghatározóan a leányvállalatok által az MNB részére, szerződés alapján nyújtott szolgáltatások kiszámlázásából származnak.

A BÉT-en való kereskedéshez szükséges fedezetekhez kötődő követelések az MNB klíringtagságának megszűnéséig állnak fenn. Az óvadékkövetelések, illetve a leányvállalatok munkavállalóinak lakáscélú kölcsöneihez fűződő követelések a vonatkozó szerződések kondíciói alapján rendeződnek. A táblázatban szereplő további követelés és kötelezettség rövid lejáratú.

3.13. CÉLTARTALÉK ÉS ÉRTÉKVESZTÉS

millió forint

Kapcsolódó mérlegcsoport	Megnevezés	2022.12.31.	Évközi változások		2023.06.30.
		Értékvesztés/ céltartalék összege	Képzés	Felhasználás/ visszairás	Értékvesztés/ céltartalék összege
1	2	3	4	5	3+4+5
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések	10 547	0	-693	9 854
I.3.	Egyéb forintkövetelések	143 681	211	-8 771	135 121
III.	Befektetett pénzügyi eszközök	6 401	244	0	6 645
III.	Egyéb követelések	86	0	-15	71
VIII.	Függő kötelezettségek	909	1 610	-657	1 862
	– peres ügyek	191	325	0	516
	– NHP+ konstrukció	133	0	-107	26
	– egyéb célú származékos ügyletek	585	1 285	-550	1 320
	Összesen	111 967	2 065	-10 136	153 553
	Céltartalék, értékvesztés elszámolás eredményre gyakorolt hatása (VI.+VII.)-(XVI.+XVII.)		2 065	-10 136	-8 071

A céltartalék és értékvesztés összesített állománya az év közbeni csökkenés hatására 153,6 milliárd forintot tett ki 2023. június 30-án.

A forintkövetelésekhez (I.2. és I.3. mérlegsor) kapcsolódó értékesítés állománya 9,3 milliárd forinttal volt kevesebb 2023. június végén, nagyrészt a monetáris politikai célú értékpapírok értékeléséhez köthető visszairás miatt.

A befektetett pénzügyi eszközökre képzett értékesítés-állomány 0,2 milliárd forinttal emelkedett az MNB-EduLab Kompetencia Központ Kft. minősítéséhez kapcsolódóan.

A folyamatban lévő peres ügyekből származó függő kötelezettségekre megképzett céltartalék-állomány 2023. június végére 0,3 milliárd forinttal emelkedett a 2022. év végi állományhoz képest.

Az NHP+ konstrukcióhoz kapcsolódóan összesen 0,1 milliárd forint céltartalék felszabadítására került sor 2023 I. félévében.

Az egyéb célú határidős ügyletek esetében a félév végén nyitott ügyletek negatív piaci értékére megképzett céltartalék-állomány 0,7 milliárd forinttal nőtt.

3.14. AKTÍV ÉS PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2022.12.31.	2023.06.30.	
	Bankügyletek miatt	193 408	194 854	1 446
	Belső gazdálkodás miatt	3 914	3 076	-838
IV.	Aktív időbeli elhatárolások	197 322	197 930	608
	Bankügyletek miatt	181 381	117 823	-63 558
	Belső gazdálkodás miatt	530	1 650	1 120
X.	Passzív időbeli elhatárolások	181 911	119 473	-62 438

Az aktív és passzív időbeli elhatárolások elsősorban bankügyletek miatti kamat- és kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások, amelyek közgazdaságilag a tárgyidőszakot érintik, a pénzügyi teljesítés időpontjától függetlenül.

3.15. SAJÁT TŐKE ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	2022.12.31.	2023.06.30.	Változás
XI.1.	Jegyzett tőke	10 000	10 000	0
XI.2.	Eredménytartalék	151 239	-250 714	-401 953
XI.3.	Értékelési tartalék	0	0	0
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	774 944	-57 036	-831 980
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	-278 352	-214 818	63 534
XI.6.	Tárgyévi eredmény	-401 954	-999 259	-597 305
XI.	Saját tőke	255 877	-1 511 827	-1 767 704

A jegyzett tőke 1 db tízmilliárd forint névértékű névre szóló részvényből áll.

Az eredménytartalék 402 milliárd forintos csökkenése a 2022. évi veszteség átvezetéséből adódik.

A saját tőke állománya 2023. június 30-án 1511,8 milliárd forint negatív egyenlegbe fordult. Amennyiben a tárgyév végén a saját tőke összege a jegyzett tőke alatt lesz, az MNB tőkehelyzetének rendezése kapcsán a hatályos MNBtv. alapján kell eljárni.

A kiegyenlítési tartalékokról bővebben lásd a 3.16. pontot.

3.16. A KIEGYENLÍTÉSI TARTALÉKOK ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	2022.12.31.	2023.06.30.	Változás
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	774 944	-57 036	-831 980
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	-278 352	-214 818	63 534
	Kiegyenlítési tartalékok összesen	496 592	-271 854	-768 446

A forintárfolyam kiegyenlítési tartalékát az átértékelésre kerülő devizaállományok nagysága, valamint a hivatalos árfolyamok és az átlagos bekerülési árfolyamok eltérése határozza meg. Az MNB árfolyamkitettséget döntő részben euróban vállal, melynek, átlagos bekerülési árfolyama 369,24 forint/euro volt 2023. június 30-án. A 2023. június végi erősebb hivatalos forintárfolyam a kiegyenlítési tartalék csökkenésének irányába hatott, melynek egyenlege 832 milliárd forinttal 57 milliárd forint negatív egyenlegre változott.

A deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka az értékpapírok piaci értékének és amortizált bekerülési értékének különbségeként határozható meg. 2023. június 30-án az MNB portfóliójában lévő értékpapírok piaciérték-különbözete 214,8 milliárd forint negatív egyenleget mutatott.

3.17. AZ MNB MÉRLEG ALATTI KÖTELEZETTSÉGEI ÉS JELENTŐS EGYÉB MÉRLEG ALATTI TÉTELEI

Fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2022.12.31.			2023.06.30.		
		Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték	Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték
1.	Kamatswapügyletek	2 897 883	2 897 883	-350 883	1 976 071	1 976 071	-228 208
	– Monetáris politikai célú kamatswapügylet (MIRS)	1 099 617	1 099 617	-308 112	927 818	927 818	-201 951
	– Belföldi hitelintézetekkel kötött kamatswapügylet	175 200	175 200	-42 335	175 200	175 200	-28 035
2.	Futures ügyletek	0	122 725	1 100	0	108 587	916
3.	Devizaswap-, devizafutures- és termin ügyletek	12 835 397	12 747 716	-271 530	11 698 680	11 333 011	73 037
	– Belföldi hitelintézetekkel kötött forintlikviditást nyújtó devizaswapügylet	0	0	0	0	0	0
	– Belföldi hitelintézetekkel kötött, euro likviditást nyújtó devizaswapügylet	2 647 254	2 677 519	-25 157	2 413 087	2 416 839	-1 217
4.	Kamatozó devizaswapügyletek (tőkecsere nélküli ügyletek is)	3 068 902	3 163 748	-212 543	1 780 994	1 844 572	-86 270
	– NHP-hoz kapcsolódó kamatozó devizaswapügylet	96 769	75 450	46 010	83 083	69 870	30 501
5.	Fedezeti ügyletek összesen (1+2+3+4)	18 802 182	18 932 072	-833 856	15 455 745	15 262 241	-240 525
6.	Opció ügyletek	751	796	2	7 376	0	21
7.	TBA ügyletek	116 490	32 801	-1 219	94 708	29 691	-279
8.	Futures ügyletek	32 410	0	-417	77 763	0	-427
9.	Kamatswapügyletek	18 079	18 079	-35	35 834	35 834	-467
10.	Egyéb célú származékos ügyletek összesen (6+7+8+9)	167 730	51 676	-1 669	215 681	65 525	-1 152
11.	Összesen (5+10)	18 969 912	18 983 748	-835 525	15 671 426	15 327 766	-241 677

A táblázat teljeskörűen tartalmazza a származékos ügyletekhez kapcsolódó mérleg alatti követeléseket és kötelezettségeket, ezáltal azokat a fedezeti célú devizaswap-, kamatozó devizaswap-, devizafutures- és terminügyleteket is, melyek a nettó devizapozíció részét képezve – a tőkecsere nélküli kamatozó devizaswap-ügyletek kivételével – a mérlegben is szerepelnek. A fedezeti ügyletek a nettó devizapozíción felmerülő, a keresztárfolyam-ingadozásokból, illetve kamatlábváltozásokból adódó kockázatokat csökkentik, és segítenek az irányadó (benchmark) devizaszerkezet kialakításában.

A kamatswap-ügyletek kicsit kevesebb mint felét teszik ki a konkrét kötvénykibocsátásokhoz rendelt fedezeti célú, külföldiekkel kötött ügyletek, amelyek az MNB által kívánatosnak tartott kamatstruktúra beállítását célozzák. A 2018 elején bevezetett monetáris politikai célú forint kamatswap-ügyletekhez (MIRS) kapcsolódó tenderek 2018. év végével leállításra kerültek, az állomány 2023. június 30-ra lejáratok miatt csökkent. Az önfinanszírozási programhoz kapcsolódóan a belföldi hitelintézetekkel – kamatkockázatuk csökkentésére – kötött kamatswapügyletek állománya nem változott.

A kötvényfutures-ügyletek a tartalékportfóliók átlagos hátralévő futamidejét csökkentő fedezeti célú, éven belüli ügyletek.

A devizaswap-, devizafutures- és terminügyletek elsősorban a devizaárfolyam-kockázat fedezésének fő eszközei, devizaárfolyam-várakozásokon alapuló – a megfelelő devizapozíció érdekében kötött – devizacsere-ügyletek. A forintlikviditást nyújtó devizaswap-ügyletek, valamint az eurolikviditást nyújtó devizaswap-ügyletek tendereit az MNB monetáris politikai célokra tekintettel, a likviditási folyamatok függvényében biztosítja.

A kamatozó devizaswap-ügyletek a devizaárfolyam- és a kamatkockázat együttes hosszú távú kezelésére szolgálnak. 2023. június 30-án a kamatozó devizaswapok állományából 24 százalékot képviseltek a 2023 novemberében lejárató tőkecsere nélküli ügyletek, valamint 4 százalékot az NHP forint refinanszírozási hitelekhez kapcsolódóan kötött euro/forint csereügyletek.

A fedezeti ügyletek és az egyéb célú származékos ügyletek hátralévő futamidő szerinti megbontását a következő táblázat szemlélteti.

Származékos ügyletekből eredő kötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
	2022.12.31.	2023.06.30.	
– 1 éven belüli	14 252 599	11 832 065	-2 420 534
– 1–5 év	3 425 331	2 702 893	-722 438
– 5 éven túli	1 254 142	727 283	-526 859
Fedezeti ügyletekből eredő kötelezettség	18 932 072	15 262 241	-3 669 831
– 1 éven belüli	33 597	48 247	14 650
– 1–5 év	18 079	17 278	-801
– 5 éven túli	0	0	0
Egyéb célú ügyletekből eredő kötelezettség	51 676	65 525	13 849
Összesen (1+2)	18 983 748	15 327 766	-3 655 982

Mérleg alatti egyéb kötelezettségek

millió forint

Megnevezés	Állomány		Változás
	2022.12.31.	2023.06.30.	
NHP hitelkeret	356 259	229 461	-126 798
Leányvállalati hitelkeret	44 275	31 726	-12 549
NHP+ konstrukcióból eredő függő kötelezettség	133	26	-107
Peres ügyekhez kapcsolódó függő kötelezettség	247	586	339
Garanciák	2 464	2 255	-209
Egyéb mérleg alatti kötelezettségek	2	2	0
Összesen	403 380	264 056	-139 324

Az NHP Hajrá konstrukcióban megkötött, de folyósításra még nem került szerződések összegét az MNB mérleg alatti kötelezettségként – mint hitelkeret – tartja nyilván a szerződéskötéstől számított 3 évig, azaz 2024. szeptemberéig. Az NHP fix konstrukció keretében 2023. májusig lehetett a hiteleket lehívni, így a kapcsolódó hitelkeret nyilvántartása a félév során megszűnt.

A leányvállalatok számára nyilvántartott hitelkeret egyrészt a Pénzjegynyomda, a Pénzverő és az MNB-Biztonsági Zrt. részére – munkavállalói lakáscélú kölcsönökre – még rendelkezésre álló keretösszegeket mutatja. (A hitelkeret-szerződések összesített értéke 2,1 milliárd forint, lejáratuk 2028. és 2031. december 31.) Másrészt tartalmazza a KELER KSZF Zrt.-vel 2022 decemberében áfafinanszírozáshoz kapcsolódóan – likviditási helyzetének kezelése céljából – megkötött hitelkeretszerződés, illetve annak módosítása alapján még lehívható hitelösszeget. (A szerződés módosítása szerint az 50 milliárd forintról 30 milliárd forintra csökkentett hitelkeret 2023. október 31-ig áll rendelkezésre, a felvehető hitelek lejárat napja 2024. január 2.)

Az NHP+ konstrukcióra vonatkozó szerződések értelmében a folyósított kkv-hitelekből eredő hitelintézeti tőkeveszteségek maximum 50 százalékát az MNB megtéríti a hitelintézeteknek a portfóliószintű limiten belül. Az NHP+ függő kötelezettség a minősítési szabályzat alapján céltartalékképzés alá vont várható térítési kötelezettség nyilvántartására szolgál. A hitelintézeti adatszolgáltatások alapján 2023. június 30-ra 107 milliárd forinttal csökkent a veszteségtérítés alapjául szolgáló állomány.

A perek nagy része felügyeleti tevékenység során hozott bírsághatározatok ellen indított eljárásokhoz kötődik, továbbá egyéb kártérítési pereket foglal magába. A kapcsolódó függő kötelezettség összege tartalmazza az összes megfizetett, majd peresített bírságkövetelést, valamint az egyéb perek kapcsán a céltartalékképzés alá vont, várható kártérítési összegeket. 2023 I. féléve során két újonnan indított per, valamint egy további per pervesztességi valószínűségének és pertárgyértékének változása miatt nőtt az állomány.

A garanciák sor egyrészt 0,2 milliárd forint értékű, leányvállalati szerződésben szereplő biztosítéknyújtáshoz kapcsolódó tulajdonosi garanciavállalást, másrészt 2,1 milliárd forint értékű exportgaranciákat tartalmaz. Az exportgaranciákhoz minden esetben reverzális szerződés kapcsolódik, az MNB az exportgarancia lehívásakor – szükség esetén – élhet a viszontgarancia jogával. A garanciaállomány forint értékének csökkenése árfolyamváltozás következménye.

Értékpapírügyletek mérleg alatti nyilvántartása

millió forint

Megnevezés	Állomány		Változás
	2022.12.31.	2023.06.30.	
Kölcsönadott értékpapírok névértéke – elszámolóházon keresztül (garantált)	4 337	6 164	1 827
Kölcsönadott értékpapírok névértéke – ügynökön keresztül (fedezettel)	172 548	146 824	-25 724
Értékpapír-kölcsönügyletből származó nem pénzbeli fedezet bekerülési értéke	17 211	25 393	8 182
Értékpapír-kölcsönügyletből származó pénzbeli fedezetből eszközölt befektetés bekerülési értéke	147 842	114 573	-33 269
Értékpapír-kölcsönügyletből származó pénzbeli fedezetből eszközölt befektetés piaci értéke	147 842	114 573	-33 269
Aktív repo keretében vásárolt értékpapírok névértéke	0	1 594 355	1 594 355
Passzív repo keretében eladott és ECB repo ügyletekhez zárolt értékpapírok névértéke	2 694 891	2 955 346	260 455

3.18. NETTÓ KAMATEREDMÉNY ÉS A PÉNZÜGYI MŰVELETEK REALIZÁLT EREDMÉNYE

Nettó forint és deviza kamat- és kamatjellegű eredmény

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2022. I. félév	2023. I. félév	Változás
1	2	3	4	4-3
(I.1.+II.2.)-(X.1.+XI.1.)	Központi költségvetés	19 392	-43 978	-63 370
(I.2.+II.3.)-(X.2.+XI.2.)	Hitelintézetek	-265 231	-892 481	-627 250
(I.3.+II.1.+II.4.)-(X.3.+XI.3.)	Egyéb	51 354	29 580	-21 774
	Nettó kamateredmény	-194 485	-906 879	-712 394
	Forint-értékpapírok	-11 255	-10 536	719
	Deviza-értékpapírok	-17 783	5 893	23 676
	Származékos ügyletek*	-71 655	-85 327	-13 672
	Egyéb	0	0	0
(I.4.+II.5.)-(X.4.+XI.4.)	Nettó kamatjellegű eredmény	-100 693	-89 970	10 723
(I.+II.)-(X.+XI.)	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény összesen	-295 178	-996 849	-701 671

* A fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek részletezését lásd az alpont kapcsolódó táblázatában.

2023. I. félévben a nettó kamat- és kamatjellegű veszteség 996,8 milliárd forint volt, ami 701,7 milliárd forinttal meghaladta a 2022. I. félévi veszteséget.

A nettó kamateredmény az előző év azonos időszakához képest 712,4 milliárd forinttal csökkent az alábbi tényezők együttes hatásaként:

Az eredményt csökkentették:

– a hitelintézeti forintbetétek utáni kamatráfordítások 637,9 milliárd forintos növekedése a likviditást lekötő eszközök magasabb kamata miatt. Ezen belül a legjelentősebb tételek az egynapos tenderes betét után fizetett kamatok 611,9 milliárd forintos, a kötelező tartalékok utáni kamatráfordítások 185,4 milliárd forintos és a változó kamatozású betétek után fizetett kamatok 119,2 milliárd forintos emelkedése, miközben az egyhetes betétek utáni kamatráfordítások – az eszköz megszűnése miatt – 267,2 milliárd forinttal csökkentek;

- az egyéb forintbetétek utáni kamatráfordítások 70,8 milliárd forintos növekedése, mert itt jelent meg az MNB által kibocsátott diszkontkötvények kamatráfordítása;
- a központi költségvetés forintbetétei után fizetett 55,1 milliárd forinttal magasabb kamat;
- az egyéb devizakötelezettségek utáni kamatráfordítások 29,9 milliárd forintos növekedése elsősorban az IMF SDR-alkotás utáni fizetett kamatok – piaci kamatváltozással összefüggő – emelkedése miatt. Ugyanakkor ennek a nettó kamateredményre jóval kisebb hatása volt, mivel az allokáció egy része a devizatartalékok közt is megjelenik, így a kamatbevételeket is növelte 13,1 milliárd forinttal;
- a költségvetés devizabetétei és a hitelintézetek devizabetétei után fizetett kamatok 9,2 milliárd forintos, illetve 2,9 milliárd forintos növekedése.

Az eredményt javították:

- a devizatartalék után kapott, a 2022. I. félévinél 78,5 milliárd forinttal magasabb kamatbevétel;
- a hitelintézeteknek nyújtott hitelek és hitelintézeti értékpapírok (jelzáloglevelek és állami kezesség mellett kibocsátott kötvények) utáni kamatbevételek 13,6 milliárd forintos emelkedése, döntően a hitelintézetekkel kötött határidős ügyletekhez kapcsolódó, a bankoknál elhelyezett marginbetétekre kapott kamatok miatt. A marginbetétek állományának emelkedését a határidős ügyletek piaci értékének változása okozta a forintkamatok növekedése következtében.

A nettó kamatjellegű eredmény – mely nagyrészt az értékpapírok beszerzési árfolyam-különbözetének amortizációját, valamint a származékos ügyletek devizaárfolyam-változáshoz nem kapcsolható bevételeinek és ráfordításainak az egyenlegét tartalmazza – 10,7 milliárd forinttal javult. A változás a deviza értékpapírok beszerzési árfolyam-különbözetének amortizációjához köthető. A korábbi években az alacsony hozamkörnyezetben névérték felett vásárolt értékpapírok esetében a lejáratához közelítve jellemzően amortizált árfolyamvesztés elszámolására került sor. A hosszabb ideje tartó hozamemelkedés hatására azonban fokozatosan nőtt a portfólióban a névérték alatt vásárolt értékpapírok aránya, és 2023. I. félévben már nettó amortizált árfolyamnyereség keletkezett.

Negatív kamatok állománya a kamat- és kamatjellegű eredményben

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2022. I. félév		2023. I. félév	
		Összesen	ebből: Negatív kamat	Összesen	ebből: Negatív kamat
	BEVÉTELEK				
II.	Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	117 075	-12 033	243 274	-873
II. 1.	Devizatartalékok utáni kamatbevételek	30 544	-9 472	109 021	-239
II. 3.	Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	-24	-25	0	0
II. 5.	Devizában elszámolt kamatjellegű bevételek	86 555	-2 536	134 253	-634
	RÁFORDÍTÁSOK				
XI.	Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	157 647	-3 433	167 588	-9
XI. 1.	Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai	-1 467	-1 499	7 741	-9
XI. 2.	Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	-513	-514	2 376	0
XI. 3.	Egyéb kötelezettségek kamatráfordításai	2 228	-364	32 171	0
XI. 4.	Devizában elszámolt kamatjellegű ráfordítások	157 399	-1 056	125 300	0

Megjegyzés: A táblázat csak a negatív kamattal érintett eredménykimutatás sorokat tartalmazza.

Az MNBr. által meghatározott kamatstruktúrának megfelelően a negatív kamatok az — állományhoz tartozó — eredeti eredménykimutatás soron kerülnek bemutatásra (nettó módon). Például a központi költségvetés betétein — negatív kamatláb alkalmazása miatt — keletkezett kamatbevétel a „XI. 1. Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai” soron szerepel. Ez okozza az egyenlegek negatívba fordulását.

A kamatjellegű eredményben megjelenő fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek eredményének részletezése

millió forint

Megnevezés	2022. I. félév	2023. I. félév	Változás
Kamatswapügyletek kamateredménye	-12 312	-90 334	-78 022
Kamatkozó devizaswapügyletek kamateredménye	-13 024	-729	12 295
Devizaswap-, devizafutures- és termin ügyletek kamateredménye	-22 492	6 024	28 516
Futures ügyletek kamateredménye	-1 698	836	2 534
Fedezeti célú ügyletek kamatjellegű eredménye	2 143	-1 532	-3 675
Egyéb célú ügyletek kamat- és kamatjellegű eredménye	-24 272	408	24 680
Származékos ügyletek nettó eredménye	-71 655	-85 327	-13 672

A kamatswapok belföldi hitelintézetekkel és külföldi partnerekkel kötött ügyleteket tartalmaznak. A kamatswapok kamateredményének 78 milliárd forintos csökkenését nagyrészt a belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek (monetáris politikai célú kamatswapok és önfinanszírozási programhoz kapcsolódó kamatswapok) kamateredményének – a piaci kamatok változásának hatására bekövetkezett – romlása okozta.

A kamatozó devizaswapok között az ÁKK-val, külföldi partnerekkel, valamint belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek szerepelnek. A külföldi partnerekkel kötött ügyletek döntően az ÁKK-val kötött ügyletek fedezésére szolgálnak. A belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek az NHP II. pilléréhez kapcsolódó kamatozó devizaswapokat tartalmazzák. A kamatozó devizaswapok nettó kamateredménye 0,7 milliárd forint veszteség volt, ami 12,3 milliárd forinttal alacsonyabb a 2022. I. félévi veszteségnél. A változás az ügyletek egy részének lejáratával, valamint a devizahozamok alakulásával magyarázható.

A devizaswapok külföldi partnerekkel, az ÁKK-val, valamint belföldi hitelintézetekkel kötött rövid lejáratú ügyleteket tartalmaznak. A devizafutures- és terminügyletek külföldi partnerekkel kötött rövid lejáratú ügyletek. Nettó kamatbevételük 2023. I. félévben 6 milliárd forint volt, ami 28,5 milliárd forintos eredményjavulást jelentett. A változás devizafutures ügyletekhez és külföldi partnerekkel kötött devizaswap ügyletekhez volt köthető: a devizahozamok változása mellett, a devizafutures ügyletek esetében az ügyletek számának növekedése is hozzájárult a kamateredmény javulásához.

A fedezeti futures ügyletek kamateredménye 2,5 milliárd forinttal emelkedett a kötvényfutures-ügyletek nettó kamatbevételének növekedése miatt.

A fedezeti célú ügyletek kamatjellegű eredménye a fedezeti swapok árfolyamnyereségét, illetve -veszteségét, továbbá fedezeti opciós ügyletek opciós díj bevételeit, illetve ráfordítását tartalmazza. 2023. I. félévben a fedezeti swapügyletek nettó árfolyameredménye 3,7 milliárd forinttal csökkent, amit döntően a felszámolás alatt álló Sberbankkal kötött kamatswapügylet (MIRS) lezárása okozott.

Az egyéb célú ügyletek eredménye 24,7 milliárd forinttal pozitívba fordult, az emelkedés nagyrészt TBA-ügyletekhez volt köthető.

Pénzügyi műveletek realizált eredménye

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2022. I. félév	2023. I. félév	Változás
	Kamatozó deviza-értékpapírok realizált árfolyamnyeresége	549	1 700	1 151
IV.	Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	549	1 700	1 151
	Magyar államkötvények realizált árfolyamvesztése	1 144	0	-1 144
	Vállalati kötvények realizált árfolyamvesztése	97	94	-3
	Kamatozó deviza-értékpapírok realizált árfolyamvesztése	12 142	30 270	18 128
XIV.	Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	13 383	30 364	16 981
IV.-XIV.	Pénzügyi műveletek realizált eredménye	-12 834	-28 664	-15 830

2023 I. félévében a pénzügyi műveletek realizált vesztesége döntően a kamatozó deviza-értékpapírok eladásán keletkezett a devizahozamok emelkedése következtében. Az eredmény a 2022. I. félévi veszteséghez képest 15,8 milliárd forinttal tovább csökkent.

3.19. A DEVIZAÁLLOMÁNYOK ÁTÉRTÉKELÉSÉBŐL SZÁRMAZÓ EREDMÉNY ÖSSZETEVŐI

millió forint

Megnevezés	2022. I. félév	2023. I. félév
Árfolyam-változásból származó eredmény (realizált és konverziós)*	178 207	52 896
Kiegyenlítési tartalék** változása a mérlegben (nem realizált átértékelési eredmény)	612 452	-831 980
Árfolyamváltozásból származó teljes hatás	790 659	-779 084

* Eredménykimutatás sora: III.-XII.
 ** A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka (XI.4. mérlegsor).

A forint árfolyamának június végére bekövetkezett erősödése következtében a teljes nettó átértékelési hatás 2023. I. félévben 779,1 milliárd forint veszteség volt. A napi nettó devizapozíció csökkenésével együtt járó tranzakciók során az MNB 52,9 milliárd forint nyereséget realizált, míg 832 milliárd forint nem realizált árfolyamvesztés a forintárfolyam kiegyenlítési tartalékát csökkentette.

A kiegyenlítési tartalékról lásd még a 3.16. pontot.

3.20. BANKJEGY- ÉS ÉRMEGYÁRTÁS KÖLTSÉGE

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2022. I. félév	2023. I. félév	Változás
	Bankjeggyártási költség	3 936	4 479	543
	Forgalmiérme-verés költsége	1 917	3 305	1 388
	Emlékérmeverés költsége	648	613	-35
XIII.	Bankjegy- és érmegyártás költsége	6 501	8 397	1 896

Az összes bankjegy- és érmegyártási költség 2023 I. félévében 8,4 milliárd forint volt, az előző év hasonló időszakához viszonyítva 1,9 milliárd forinttal emelkedett.

A bankjeggyártási költség a vizsgált időszakban 4,5 milliárd forintot tett ki és 2022 I. félévéhez képest 0,5 milliárd forinttal volt több az egységáruk jelentős növekedése miatt, annak ellenére, hogy a gyártási volumen csökkent.

A forgalmiérme-gyártás költsége 3,3 milliárd forint volt, 1,4 milliárd forinttal magasabb, mint 2022 I. félévében, amelynek oka az adott időszakban gyártott mennyiségi növekedés, illetve az alapanyagárak emelkedése volt.

Az emlékérmegyártás költsége 2023 I. félévében 0,6 milliárd forintot tett ki, ami közel azonos, mint a 2022. I. félévi érték. A költségek kismértékű csökkenését a gyártási volumen összetételének változása okozta, mely az ezüst és a színesfém érmék felé tolódott el, ahol az egységár kedvezőbb, mint az arany érméké, azzal együtt, hogy a leggyártott emlékérmék mennyisége összességében növekedett.

3.21. EGYÉB EREDMÉNY

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2022. I. félév	2023. I. félév	Változás
V.1.	Jutalékbevételek	1 245	1 261	16
XV.1.	Jutalékráfordítások	1 370	1 295	-75
	Jutalékeredmény összesen	-125	-34	91
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevétel	3 603	2 930	-673
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	3 534	3 736	202
	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	69	-806	-875
V.3.	Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	12 023	13 989	1 966
V.-XV.	Egyéb nettó eredmény	11 967	13 149	1 182

A jutalékból származó nettó eredmény tartalmazza a pénzforgalom lebonyolításával összefüggő jutalékbevételeket és -ráfordításokat, a számlavezetési díjbevételeket, az értékpapír-forgalmazási költségeket, valamint a devizatartalék tartásához kapcsolódóan fizetett díjakat. A jutalékráfordítások csökkenése a letétkezelői és a vagyonkezelői díjakhoz volt köthető.

A 2023. I. félévi jutaléktól eltérő egyéb eredményt a következő, 3.22. pont, a felügyeleti tevékenységből származó bevételeket a 3.23. pont részletezi.

3.22. A JUTALÉKTÓL ELTÉRŐ EGYÉB EREDMÉNY RÉSZLETEZÉSE

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2022. I. félév	2023. I. félév	Változás
	Részesedések osztaléka	1 592	2 013	421
	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó bevétel	730	761	31
	Pénzügyi támogatások visszautalása	177	115	-62
	Térítés nélkül átvett eszközökhöz kapcsolódó bevétel	11	1	-10
	Egyéb bevétel	1 093	40	-1 053
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	3 603	2 930	-673
	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó ráfordítás	635	759	124
	Pénzügyi támogatások	2 867	2 908	41
	Hatósági eljárás miatti ráfordítás	0	10	10
	Térítés nélkül átvett eszközökhöz kapcsolódó ráfordítás	14	31	17
	Egyéb ráfordítás	18	28	10
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	3 534	3 736	202
V.2.-XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	69	-806	-875

A részesedések után kapott osztalékbevételek 2023. I. félévben 2 milliárd forintot tettek ki. A BÉT 0,4 milliárd forint, a KELER 0,5 milliárd forint, míg a BIS 1,1 milliárd forint (2,98 millió euro) osztalékot fizetett ki az MNB részére.

Az emlék- és bevont forgalmi érmék értékesítéséből származó eredmény alapvetően az emlékérme-kibocsátási program függvénye, nagyrészt az eladott emlékérmék értékesítéséből származó bevétel és a névértékük kivezetéséből eredő ráfordítás különbségéből adódik. A kapcsolódó bevétel és ráfordítás közel azonos, mert megállapodás alapján az emlékérmék értékesítése névértéken történik a Pénzverő felé, kivéve, ha a gyártási költség meghaladja a névértéket (jellemzően aranyérmék esetén). 2023. I. félévben nem keletkezett számottevő eredmény, tekintettel arra, hogy a kibocsátott ezüst és színesfém érmék névértéken kerültek értékesítésre.

A pénzügyi támogatások soron szakmai szervezetek, alapítványok, valamint karitatív célú és egyéb szervezetek részére nyújtott támogatás szerepelt. 2023. I. félévben az MNB 2,9 milliárd forintot nyújtott támogatásként, ami az előző év azonos időszakához képest lényegében változatlan szintet jelentett. A legjelentősebb tételek a PSFN Kft. éves működésére – a társaság elfogadott pénzügyi terve alapján – kifizetett 1,3 milliárd forint, valamint a Pénziránytű – Alapítvány a Tudatos Pénzügyekért részére kifizetett 0,4 milliárd forint voltak. A félév során visszautalásra került 0,1 milliárd forint fel nem használt – előző éveket érintő – pénzügyi támogatás.

3.23. FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉGBŐL SZÁRMAZÓ BEVÉTELEK

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2022. I. félév	2023. I. félév	Változás
	Felügyeleti díjbevétel	11 052	12 717	1 665
	Bírságbevétel és eljárási költségtérítés	849	1 154	305
	Igazgatási szolgáltatási díj és hatósági vizsgadíj	113	111	-2
	Felügyeleti követelésekre befolyt késedelmi pótlék	2	2	0
	Hatósági eljárásból származó egyéb bevétel	7	5	-2
V.3.	Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	12 023	13 989	1 966

A felügyeleti tevékenységből származó bevételek legjelentősebb tétele a díjfizetésre kötelezett intézmények által fizetendő felügyeleti díj. 2023 I. félévében az éves alapdíjak, valamint az esedékes negyedéves változó díjak előírásából 12,7 milliárd forint bevétel származott, míg a 2022 I. félévében megállapított díjkötelezettségekből 11,1 milliárd forint. Az MNB által határozatban kiszabott bírságok és költségtérítések bevétele 1,2 milliárd forintot tett ki.

3.24. A BANKÜZEMI EREDMÉNY ALAKULÁSA

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2022. I. félév	2023. I. félév	Változás
	Eszközök és készletek miatti bevétel	53	14	-39
	Közvetített szolgáltatások bevétele	105	146	41
	Kiszámlázott szolgáltatások bevétele	64	72	8
	Egyéb bevételek	17	13	-4
VIII.	Banküzem bevételei összesen	239	245	6
	Anyagjellegű ráfordítások	16 357	18 729	2 372
	Anyagköltség	440	1 347	907
	Igénybe vett szolgáltatások	15 897	17 333	1 436
	<i>Ingtatlanok fenntartása, üzemeltetése és bérlete</i>	5 511	5 056	-455
	<i>Eszközök karbantartása és bérlete</i>	1 392	1 573	181
	<i>IT rendszerekkel kapcsolatos szolgáltatás, szakértés</i>	2 577	3 433	856
	<i>Tagdíjfizetés</i>	820	988	168
	<i>Órészvédelem, pénzszállítás</i>	2 166	2 715	549
	<i>Hirdetés, piackutatás</i>	1 622	1 308	-314
	<i>Egyéb, nem jelentős igénybe vett szolgáltatások*</i>	1 809	2 260	451
	Egyéb szolgáltatások	20	49	29
	Személyi jellegű ráfordítások	14 612	17 491	2 879
	Értékcsökkenési leírás	2 997	3 489	492
	Egyéb tevékenység önköltségének átvezetése	-225	-239	-14
	Banküzem működési költségei összesen	33 741	39 470	5 729
	Eszközök és készletek miatti ráfordítás	319	17	-302
	Közvetített szolgáltatások ráfordítása	105	119	14
	Kiszámlázott szolgáltatások ráfordítása	64	68	4
	Egyéb ráfordítások	45	35	-10
	Banküzem működési ráfordításai összesen	533	239	-294
XVIII.	Banküzem működési költségei és ráfordításai mindösszesen	34 274	39 709	5 435
VIII.-XVIII.	Nettó banküzemi eredmény	-34 035	-39 464	-5 429

* Az egyéb, nem jelentős igénybe vett szolgáltatási jogcímekek különösen a postai és távközlési szolgáltatás, a kiadványok előállítás, az utaztatás és a szállodai szolgáltatás, továbbá az oktatás, a fordítás, a könyvvizsgálat, valamint az emlékérmeforgalmazás.

A banküzem 2023. I. félévi ráfordítása 39,7 milliárd forint volt, ami a 2022. év hasonló időszakához képest 5,4 milliárd forinttal (15,9 százalékkal) emelkedett.

A banküzem 2023. I. félévi működési költségei 5,7 milliárd forinttal (17 százalékkal) magasabbak a 2022. I. félévinél. A 2023. I. félévi kiadásokat elsősorban a személyi jellegű és az anyagjellegű ráfordítások növelték, de emelkedett az értékcsökkenési leírás összege is.

A 2023. január-június havi *anyagjellegű ráfordítások* 2,4 milliárd forinttal (14,5 százalékkal) magasabbak a 2022. I. félévben felmerült költségeknél.

Az anyagjellegű ráfordítások részeként az igénybe vett szolgáltatások költségeinek növekedése volt a meghatározó, azon belül is kiemelkedően az „IT rendszerekkel kapcsolatos szolgáltatás, szakértés” és az „Órészvédelem, pénzszállítás” költségei, de emelkedtek az „egyéb, nem jelentős igénybe vett szolgáltatások” költségei is. Ugyanakkor csökkentek többek között a „Hirdetés, piackutatás” csoport kiadásai. Az igénybe vett szolgáltatások mellett az anyagköltség esetében is jelentős mértékű a növekedés.

- Az előző év hasonló időszakához képest 2023 I. félévében 2,6 milliárd forintról 3,4 milliárd forintra emelkedtek az „IT rendszerekkel kapcsolatos szolgáltatás, szakértés” költségei, főként a már megvalósított informatikai beruházások (többek között a funkcióbővítések, a magasabb rendelkezésre állási szintek) hatásaként.
- Az „Őrzésvédelem, pénzzárlás” költsége a 2022. I. félévihez képest döntően az őrzésvédelmi szolgáltatók óradíjainak növekedése miatt emelkedett.
- Az „egyéb, nem jelentős igénybe vett szolgáltatások” költségein belül leginkább a külföldi kiküldetés utazási, dologi és szállásiköltségei növekedtek, a járványhelyzet miatt a korábbiaknál még alacsonyabb 2022. I. félévi kiadások következtében. Emelkedett a hírszolgálati szolgáltatások költsége is, az újabb Bloomberg-előfizetések vásárlása és a díjemelések következtében.
- A „Hirdetés, piackutatás” csoporton belül elsősorban a kommunikációs költségek mérséklődtek, főként a 2023. évi kampányok tervezettnél későbbi indulásából és a részben belső erőforrásokból történő, hatékonyabb megvalósításából adódóan.

Az anyagköltségek növekedésében az energiaárak 2023. évi emelkedése játszott meghatározó szerepet, kiemelten az elektromos áram költségeknél.

A 2023. I. félévi *személyi jellegű ráfordítások* a 2022. év ugyanezen időszakához képest 2,9 milliárd forinttal (19,7 százalékkal) emelkedtek. Ennek oka egyrészt a magas szaktudású munkavállalók hosszú távú biztosítása érdekében – az MNB igazgatóságának döntése alapján – a területi bértömegkeretek emelése a bértömeg-gazdálkodás rendszerében (amely alapján a 2022. év ugyanezen időszakához képest 19,4 százalékos átlagbér-növekedés valósult meg), másrészt az év elejétől üzemelő bölcsőde, továbbá az időszak végén megnyitott Balatonakarattyva Oktatási és Konferencia Központ-hoz kapcsolódó költségek. Ezen kívül az online és személyes részvétellel megvalósuló reprezentációs célú rendezvények kiadásainak növekedése is hatást gyakorolt a ráfordítások alakulására.

Az *értékcsökkenési leírás* 2023. I. félévi összege 0,5 milliárd forinttal (16,4 százalékkal) volt magasabb az elmúlt év ugyanezen időszakában felmerülnél, ami döntően a 2022 II. felében aktivált tárgyi eszközök és immateriális javak, továbbá a 2023 I. félévében megvalósult informatikai beruházások értékének következménye.

Az *önköltség-átvezetések* értéke 2023 I. félévében 0,2 milliárd forintot tett ki, ami csökkenti a banküzemi működési költségeket annak érdekében, hogy a banküzemi működési költségek teljes összege az MNB-t ténylegesen terhelő kiadásokat mutassa (pl.: a Magyar Pénzverő Zrt. által a Logisztikai központ részleges használatáért fizetett bérleti díj; a fizetési rendszerekkel – VIBER, AFR – kapcsolatos, megtérített kiadások). A 2022. január-június havi átvezetéshez képest mutatkozó eltérés többek között a GIRO-nak továbbszámolt, önköltség alapú SWIFT használati díj emelkedésével függött össze.

3.25. A LÉTSZÁM ÉS BÉRKÖLTSÉG ADATAINAK VÁLTOZÁSA, VALAMINT A VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐK JAVADALMAZÁSA

Bér- és létszámadatok

millió forint

Megnevezés	2022. I. félév	2023. I. félév	Változás (%)
Állományba tartozók bérköltése	10 461	12 378	18
Egyéb bérköltés*	257	272	6
Kifizetett bérköltés	10 718	12 650	18
Személyi jellegű egyéb kifizetés	2 217	2 853	29
Szociális hozzájárulási adó	1 604	1 904	19
Rehabilitációs hozzájárulás	66	75	14
Táppénz hozzájárulás	7	9	37
Járadékok	1 677	1 988	19
Személyi jellegű ráfordítás összesen	14 612	17 491	20

* Egyéb bérköltés tartalmazza: a felmentési időre járó távolléti díjat, valamint az állományba nem tartozók és nem MNB-s munkavállalók részére kifizetett összegeket.

fő

Megnevezés	2022. I. félév	2023. I. félév	Változás (%)
Munkavállalók átlagos statisztikai állományi létszáma	1 570	1 563	-0,46

A vezető tisztségviselők járandósága

millió forint

Testület	2023. I. félév
Monetáris Tanács*	352
Felügyelőbizottság	131

* Tartalmazza a tanács MNB tv. 9.§ (4) c) pontja alapján az MNB-vel munkaviszonyban álló külső és belső tagjainak bérét, valamint a részükre teljesített személyi jellegű egyéb kifizetések összegét.

A vezető tisztségviselők kölcsönei

Testület	Felvett kölcsön összeg (millió forint)	Fennálló egyenleg 2023. június 30-án (millió forint)	Utolsó lejárat	Kamatozás
Monetáris Tanács	128	100	2031.10.01	2,5%
Felügyelőbizottság	-	-	-	-

Budapest, 2023. szeptember 26.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

FÉLÉVES JELENTÉS
BESZÁMOLÓ AZ MNB 2023. ELSŐ FÉLÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL
2023. szeptember 26.

Nyomda: Prospektus Kft.
8200 Veszprém, Tartu u. 6.

mnb.hu

©MAGYAR NEMZETI BANK

1013 BUDAPEST, KRISZTINA KÖRÚT 55.